

• ABANA • ADALAR • AKÇADAĞ • ALTINOVA • AMASRA • ANTALYA • AVANOS • AYDIN • BALÇOVA • BALIKESİR • BANDIRMA • BAYINDIR • BEŞİKTAŞ • BİLECİK • BURDUR • BURSA • ÇANKAYA • DARENDE
• DENİZLİ • DİDİM • DİNAR • EDİRNE • ERZURUM • GEBZE • GÖLCÜK • HATAY • ISPARTA • İNEGÖL • İSTANBUL • İZMİR • KADIKÖY • KADIRLI • KAHRAMANMARAŞ • KARESİ • KARŞIYAKA • KIRIKKALE
• KIRŞEHİR • KOCAELİ • MALKARA • MENTEŞE • MERKEZEFENDİ • MERSİN • MEZİTLİ • MUDANYA • MUĞLA • NİLÜFER • ODUNPAZARI • ORDU • ORTAHİSAR • OSMANCIK • OSMANGAZİ • OSMANİYE
• PAMUKKALE • PENDİK • SAMSUN • SANDIKLI • SERDİVAN • TEPEBAŞI • TOROSLAR • TRABZON • URLA • ÜRGÜP • YALOVA • YENİPAZAR

Şehrin Sağlığını Ölçmek

SKB, karbon ayak izini belirledi

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ve Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2015 yılı kurumsal karbon ayak izini hesapladı.

“Hizmetlerimizi, mutluluk üzerine inşa ettik”

Mezitli Belediye Başkanı Neşet Tarhan, “Mutlu Kent Mezitli” sloganıyla hizmet yoluna çıktıklarını belirtti.

“Sağlık profilleri kente katkı sağlar”

Pendik Belediye Başkanı Kenan Şahin, hazırlanan kent sağlık profillerinin kente katkı sağladığını söyledi.

Şehir sağlık profili hazırlama eğitimi

Sağlıklı Kentler Birliği üyeleri, Şehir Sağlık Profili Hazırlama Eğitimi'nde bir araya geldi.

SAĞLIKLI BİR ŞEHİR

şehir sağlık profilini hazırlar

Recep ALTEPE

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Değerli okurlar,

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği olarak, 2017 yılının ilk sayısı ile karşınızdayız. Yeni yılda da siz değerli üyelerimizle birlikte daha sağlıklı kentler için adımlar atmaya devam edeceğiz. 64'e ulaşan üye sayımızın bu yıl artmasını ve sinerjimizin daha da güçlenmesini temenni ediyorum.

Birlik olarak geleceğe daha yaşanabilir kentler bırakmanın peşindeyiz. Bu kapsamda önemli çalışmalardan birisi de karbon ayak izini azaltmak. Birlik başkanlığını üstlenen Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak bu konuda gerekli adımları atıyoruz. Karbon ayak izinin azaltılmasına yönelik yaptığımız çalışmaları da düzenlediğimiz basın toplantısıyla kamuoyuyla paylaştık. Birlik üyelerimizin de bu yönde çalışmalar yapması bizleri mutlu ediyor. Karbon ayak izi, karbondioksit cinsinden ölçülen ve üretilen sera gazı miktarı açısından insan faaliyetlerinin çevreye verdiği zararın ölçüsü olarak tanımlanıyor. Yani üretirken, tüketirken ve yaşarken çevreye verdiğimiz olumsuz etkinin ölçüsüdür, karbon ayak izi. Karbon ayak izimizi azaltmadığımız sürece küresel ısınma, iklim değişikliği ve buna bağlı birçok doğal, sosyo-ekonomik ve sağlık kayıplarımız olacak. Bunun sonucunda hem dünyanın kaynakları hem de yaşam kalitemiz zarar görecektir. Karbon ayak izini azaltma konusunda herkesin üzerine düşen sorumluluğun farkında olarak hareket etmesi önemli.

Sağlıklı şehirler oluşturmak için şehir sağlık profili hazırlama eğitimi düzenledik. Şehir sağlık profili hazırlama DSÖ Sağlıklı Şehirler Projesi'nin şartlarından olduğu gibi Birliğe üye belediyelerimizin de yapmasında büyük fayda gördüğümüz bir çalışmadır. Tepebaşı Belediyesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirdiğimiz eğitim programında şehir sağlık profili nedir, nasıl hazırlanır gibi birçok başlık altında siz değerli üyelerimizi bilgilendirmeye çalıştık. Şehir sağlık profilleri, kentlerin mevcut durumlarını ortaya koyarak sağlıklı kent yaratma konusunda bir yol haritası çizmelerini sağlıyor. Bugüne kadar şehir sağlık profillerini hazırlamış olan Bursa, İzmir, Denizli, Trabzon, Aydın Büyükşehir Belediyeleri ile Burdur, Yalova, Tepebaşı, Çankaya, Pendik, Gölcük, Kadıköy, Karşıyaka, Mudanya, Nilüfer ve Osmaniye Belediyelerini kutluyorum. Üyelerimizin bu çalışmalarını birer sertifika ile taçlandırdık. Kendi şehir sağlık profilini hazırlamak isteyen tüm üye belediyelerimize de her zaman desteğe hazırız. Eskişehir'de gerçekleşen şehir sağlık profili eğitimine ev sahipliği yapan Tepebaşı Belediye Başkanımız Sayın Ahmet Ataç ve ekibine bir kez daha teşekkür etmek istiyorum.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, 2017 yılının ilk buluşmasını ve 26. Olağan Meclis Toplantısı'nı Denizli'de gerçekleştirecek. Konferansımızın ana temasını "Sağlıklı Şehirlerde Jeotermal Kaynakların Kullanımı" olarak belirledik. Türkiye, jeotermal kaynaklar bakımından önemli zenginliğe sahip. Sağlık başta olmak üzere enerji ve daha birçok alanda bu kaynakları değerlendirebiliyoruz. Konferansta jeotermal kaynaklarımızdan en verimli şekilde yararlanmak ve bu yolla dünyamıza artı bir değer katmanın yollarını ortaya koyacağız. Şimdiden bizlere bu konuda destek verecek herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Görüşmek dileğiyle.

Saygılarımla...

Şehirlere sağlıklı dokunuş

www.skb.gov.tr

2005

www.skb.gov.tr

kentli dergisi 3

kentli

dergisi

İmtiyaz Sahibi

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği adına,
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı ve SKB Başkanı
Recep ALTEPE

Yayın Direktörü (Sorumlu)

Murat AR

Genel Yayın Yönetmeni

Gonca YERLİYURT

Yayına Hazırlayanlar

Yunus İhsan ŞAHİN, Mustafa SEVİM,
Muhammed Furkan YURTSEVEN, Ercüment YILMAZ

Katkıda Bulunanlar

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Çankaya Belediyesi,
Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Gebze Belediyesi,
Hatay Büyükşehir Belediyesi, İnegöl Belediyesi, İzmir Büyükşehir
Belediyesi, Kadıköy Belediyesi, Kadırlı Belediyesi, Menteşe Belediyesi,
Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mezitli Belediyesi, Nilüfer Belediyesi,
Pendik Belediyesi, Tepebaşı Belediyesi, Yalova Belediyesi

Editör

Nagihan GÖRKEN

Grafik Tasarım

Gülçin KÜÇÜK

Dosya Editörü

Prof. Dr. E. Didem EVCI KIRAZ

Editörler Kurulu

Erdem SAKER, Prof. Dr. Ünal ALTINBAŞ,
Prof. Dr. Handan TÜRKOĞLU, Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK,
Prof. Dr. Feza KARAEER, Prof. Dr. Cengiz TÜRE,
Prof. Dr. Emine Didem EVCI KIRAZ, Doç. Dr. Emel İRGİL,
Doç. Dr. Alpaslan TÜRKKAN, Doç. Dr. İnci PARLAKTUNA,
Doç. Dr. Gül ATANUR, Yrd. Doç. Dr. Asım Mustafa AYTEN,
Araş. Gör. Mukaddes KORKMAZ SÜRER

Yapım

Bursa Kiraz Halkla İlişkiler Ltd. Şti.
Kükürtlü Mah. Cevizli Sok. No: 1/6 Osmangazi / Bursa
Tel: 0224 232 20 40 • www.kiraziletisim.com

Baskı

Furkan Ofset
Yeni Yalova Yolu 6.km Panayır Mevkii No:490
Osmangazi/Bursa
Mayıs 2017

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği

Tayakadın Mah. Doyuran Sok. No: 13 Osmangazi/Bursa
0224 235 23 99
www.skb.gov.tr • bilgi@skb.gov.tr

Yıl 8 • Sayı 26 • Ocak - Şubat - Mart 2017

Yerel, süreli yayın.

ISSN 2146-0566

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği resmi yayın organı olan
Kentli Dergisi basın meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder.
Dergimizde yer alan yazı ve makaleler kaynak gösterilerek
yayınlanabilir. Makalelerin sorumluluğu yazarına aittir.
Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin ücretsiz yayınıdır.
Üç ayda bir yayınlanır.

'Bursa şehir sağlık profili' ödüllendirildi

SKB tarafından 'Şehir Sağlık Profilini' hazırlayan belediyeler
arasında yer alan Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne sertifika verildi.

20

Sosyal projelerle yüzler gülüyor

Erzurum Büyükşehir Belediyesi, sağlık alanında
önemli sosyal sorumluluk projelerine imza atıyor.

21

Çöpler enerjiye dönüşecek

Hatay Büyükşehir Belediyesi, Gökçeğöz
düzenli depolama sahasında oluşan metan
gazını elektrik enerjisine dönüştürecek.

22

Sağlıklı kent için sağlıklı projeler

Mersin Büyükşehir Belediyesi, kentin geleceğine
yönelik önemli yatırım ve projelerine devam ediyor.

23

Sağlık turizminin parlayan yıldızı Oylat

İnegöl Oylat Kaplıcaları ve Mağarası'yla sağlık turizminin
de gözde tatil merkezleri arasında yer alıyor.

37

Bisiklet kullanan personele özel oda

Nilüfer Belediyesi, işe bisikletle gelip giden
personeli için özel oda hazırladı.

42

Bu sayıda

Şehrin Sağlığını Ölçmek	7
Karbon ayak izimizi azaltıyoruz	8
Kıbrıs'taki kongrenin karbon ayak izi, Aydın'da sıfırlandı	10
Yerel medyaya bağımlılık farkındalığı	11
Tepebaşı'ndan Birlik'e ziyaret	11
SKB'den üyelerine ziyaret	12
Şehir sağlık profili hazırlama eğitimi	14
"Hizmetlerimizi, insanların mutluluğu üzerine inşa ettik"	16
'Bursa şehir sağlık profili' ödüllendirildi	20
Sosyal projelerle yüzler gülüyor	21
Çöpler enerjiye dönüşecek	22
Çevre seferberliğine uluslararası destek	22
Sağlıklı kent için sağlıklı projeler	23
Şehrinin sağlığını ölçen belediyeler	24
Şehir sağlık profili hazırlama	24
Şehir sağlık profili hazırlamak=şehir sağlığını ölçmek	25
Sağlığını ölçen şehir: İzmir	26
Sağlıklı kent... "İstedığımız gelecek!"	27
Yaşadığımız kentleri daha iyi tanımak için bir şans!	28
"Başarı için işbirliği şart"	30
"Şehrin sağlığını ölçmek kente katkı sağlar"	32
Gebze'nin "karbon ayak izi" küçülüyor	36
Sağlık turizminin parlayan yıldızı Oylat	37
Kadıköy'den yaşlılık araştırması	38
Evde yaşlı bakım hizmeti yüzleri güldürüyor	39
En sosyal belediyeler bir araya geldi	40
Mezitli'de sağlık seferberliği	41
Bisiklet kullanan personele özel oda	42
Pendik, karbon ayak izini belirliyor	43
Yalova'ya farklı kedi evleri	43
Şehir sağlık profili nedir? Şehir sağlığı göstergeleri nelerdir?	44
Sağlık okuryazarlığı ve etkili faktörler	49
Geçen yılın en yaşanılabilir 10 şehri	52
Sağlıklı Şehir Bursa için; Bursa Şehir Sağlık Profilini	55
Sağlıklı kent, mutlu kent...	59

Murat AR

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü

Sağlıklı şehirlerin vizyonu: Şehir sağlık profili

Merhaba,

Sanayi devriminden bu yana insanlar daha iyi bir yaşam için kırsaldan kentlere göç etmeye başladılar. Ancak kentler bu kadar hızlı göçün yükünü bir anda kaldırmakta zorlanmaya başladı. Bunun sonucunda kentlerdeki yetersiz sağlık, altyapı, ulaşım ve birçok hizmetteki sıkıntılar kentte yaşayan insanların da yaşamlarını etkilemeye başladı.

Bunun üstesinden gelmek için bazı kuruluşlar harekete geçti. Bunlardan biri de Dünya Sağlık Örgütü(DSÖ). DSÖ, 1987 yılında Sağlıklı Şehirler Projesi'ni başlattı ve sağlığı da "bireyin sadece hasta olmaması değil fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik hali" olarak tanımladı. Bunun yanı sıra sağlığın çevreden, eğitimden, ulaşımdan, ekonomiden ve daha birçok kent hizmetinden etkilendiğini ifade ederek, tüm bunların sağlıklı bir bütün olarak değerlendirmesi gerektiğine dikkat çekti. DSÖ, sağlıklı şehir tanımını ise "insanları için, en iyi imkanları sağlayan, yaşamlarını kolaylaştıran ve geliştiren bir ortamı sağlamak amacıyla çevresini geliştirebilen ve kaynaklarını genişletebilen bir şehir" şeklinde yaptı. Sağlıklı Şehirler Projesi, Dünya Sağlık Örgütü Bölge Ofislerinde, birçok ülkede çok sayıda kentin katılımıyla yerel düzeyde küresel bir halk sağlığı hareketine dönüştü. Bu harekette etkin yerel yönetim ve sürdürülebilir kalkınma en önemli unsur olarak görüldü. Bunu sağlamanın yolu da yerel yönetimlerin ulusal, bölgesel ve uluslararası işbirliği. "Herkes için Sağlık" sloganıyla yola çıkan DSÖ'nün Sağlıklı Şehirler Projesi, 1987 yılından bugüne 4 veya 5'er yıllık fazlar şeklinde farklı ana temalarda yürütülüyor.

Kapak konumuz olan şehir sağlık profili, Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın üyelik şartlarından birisidir. Bununla birlikte Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği üyelik kriterlerine göre üye belediyeler "Şehir Sağlık Profili" hazırlamalıdır.

Profiller kentlerin sağlık açısından mevcut durumunu ortaya koyar. Bu konuda şehir sağlık gelişim planlarına ihtiyaç vardır, planlar kentlere varmak istedikleri noktayı ve oraya nasıl ulaşacakları konusunda yol gösterir. Planların hedefe ulaşp ulaşmadığı ise şehir sağlık profillerinin güncellenmesiyle ortaya konabilir. Birliğin 16 üye belediyesi bu konuda gerekli adımları attılar. Bazı belediyelerimiz de bu çalışmayı başlattılar. Geçtiğimiz Aralık ayında Tepebaşı Belediyesi ev sahipliğinde yaptığımız şehir sağlık profili hazırlama eğitiminin hem tekrarı niteliğinde hem de bir sonraki aşaması olan şehir sağlık gelişim planı hazırlamanın gerekçelerini üyelerimiz ile paylaşmayı hedefliyoruz. Gerek Birliğimiz gerekse üye belediyelerimiz deneyimlerini paylaşmak üzere her zaman siz değerli üyeleriyle işbirliği yapmaya hazır.

Son olarak bu sayının hazırlanmasında bize destek veren başta dosya editörümüz Prof. Dr. Emine Didem Evcî Kır az olmak üzere tüm Danışma Kurulu üyelerimize teşekkür ederim.

Gelecek sayımızda görüşmek üzere sağlıklılıkla kalın.

Düzeltilme ve Özür
Kentli Dergisi'nin 25. sayısında Prof. Dr. Ünal Altınbaş tarafından çekilen ve 68. sayı-fada kendi makalesinde kullanılan "Rhône Irmağı (İsviçre) Yukarı Havzası Buzulları (Altınbaş, Ü., 2016, Özgün)" fotoğrafı, 66. sayı-fada "Şekil 4. Tuna Nehir Havzası" alt yazısıyla Prof. Dr. Ayşegül Tanık'ın makalesinde tekraren kullanılmıştır. Oluşan teknik hatayı düzeltir, özür dileriz.

Prof. Dr. E. Didem EVCİ KIRAZ

Adnan Menderes Üniversitesi
Hemşirelik Fakültesi Dekanı
Şehrin Sağlığını Geliştirme Uygulama ve
Araştırma Merkezi (ŞESAM) Müdürü
Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim
Dalı Öğretim Üyesi
SKB Danışma Kurulu Üyesi

1987 yılında başlayan bir serüvenin yolcularıyız. Yaşadığımız şehirleri "sağlıklı şehir" yapmak için uğraşıyoruz. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün ortaya koyduğu temel ilkelere yola çıkıldı. Ancak yol o kadar uzundu ki ve dünya o kadar çeşitli yaşam ortamlarına sahip ki temel ilkeleri destekleyen, zenginleştiren binlerce yeni gösterge, hedef, strateji, uygulama, ölçme ve değerlendirme yöntemleri ortaya çıktı. Sağlıklı birey derken, şimdi sloganımız "sağlıklı dünya".

1993 yılında Türkiye'de başlayan sağlıklı şehirler projesi ile 1996 yılında tanıştım. Bugüne kadar çok sayıda şehrimizin sağlığının geliştirilmesi çalışmalarında yer aldım. Ve Türkiye'de "şehir sağlığı" kavramını yerleştiren kişiyim. Rahatlıkla şunu söyleyebilirim; geldiğimiz noktada, 2005 yılında kurulma sürecinde katkı verdiğim Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ile artık bir şehrin sağlığını izleyebilir, değerlendirebilir ve tavsiyeler verebilir kapasiteye ulaştık.

Bir şehrin sağlığını ortaya koyan temel basamaklarımız şunlardır:

Şehrin Sağlığını Ölçmek

1-Sağlıklı Şehir Göstergeleri

2-Sağlıklı Şehir Profili

3-Şehir Sağlığını Geliştirme Planı

En önemli soru bunları nereden sağlayacağız, nasıl yapacağız, kime yaptıracağız? Aslında cevap çok basit: "Herşey elinizin altında, biraz daha dikkatli bakarsanız göreceksiniz. Bu işi sizden başka kimse yapamaz." Evet, herhangi bir nedenle veya amaçla yaptığınız günlük çalışmalarınız, topladığınız sayısal-sözel veriler, saha çalışmaları, hazırladığınız raporlar/yıllıklar, elde ettiğiniz kanıtlar, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların verileri. Bunların hepsi sizin yukarıdaki üç basamağı gerçekleştirmeniz için yeterlidir.

Sevgili Kentli Dergisi takipçimiz;

"İyi söylüyorsun, güzel söylüyorsun da neden yapalım, kazancımız ne, zor bir iş, bizim başka işlerimiz de var, bilim adamlarının işi vb." dediğinizi duyar gibiyim. Evet, bilim adamlarından destek almadan yapamayacağınız bölümler de olacak. Ama başlangıç çok kolay, Sağlıklı Kentler Birliği, ben ve danışma kurulunun diğer üyeleri her an yanınızdayız. Diğer "daha bilimsel konular" için bu sayımızda tanışacağınız kişilerden sizlere destek vermelerini isteyeceğiz.

2018 yılında Sağlıklı Şehirler Projesi'nin yeni bir dönemi başlayacak. Türkiye'deki tüm şehirlerin bu döneme hazırlıklı girmesini, Avrupa ve dünya çapında sağlıklı şehir yarışına hazırlıklı olmalarını ve kazanan şehirlerimizle gurur duymayı istiyoruz. Bu amaçla "Sağlıklı Şehir Göstergeleri ve Sağlıklı

Şehir Profili" konularını kapsayan eğitimlerimizi başlattık. Bunları Türkiye'ye yaygınlaştırmayı planlıyoruz. Ardından "Şehir Sağlığını Geliştirme Planı" eğitimlerine başlayacağız. Ev sahipliğiniz bize güç verecektir.

Türkiye'deki şehirlerimizin sağlığını ölçmek için dünya, Avrupa Bölgesi ve diğer alanlarda geliştirilmiş ölçüm yaklaşımlarını inceledik. Bilimsel ayrımlara gittik, yerel yöneticilerle temel uluslararası kriterlerden uzaklaşmadan "Türkiye'ye özgü" yaklaşımları belirledik. İlgili Bakanlıklarımız (Sağlık, Çevre ve Şehircilik, Kalkınma başta olmak üzere), TÜİK, Türkiye Belediyeler Birliği ve bölgesel kurum, kuruluşlarla çalışmalar yaptık. Amacımız, şehirlerin sağlıklarını ölçme için gereken veri kaynağına kolaylıkla ulaşabilmeleri, şehirlerle, bölgelerle, Türkiye ve diğer ülkelerle kendilerini kıyaslayabilmeleri. Bu bir yarış da beraberinde getirebilir, yarışın ödülü özendirme, teşvik etme, proje kaynaklarından yararlanma gibi şeyler olabilir. Ama ben daha fazla şey söyleyemem, Dergimizin bu sayısında bazı ipuçlarına ulaşabilirsiniz.

Zevkli bir okuma diliyorum.

Sevgiyle kalın.

Karbon ayak izimizi azaltıyoruz

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ve Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanı Recep Altepe, karbon ayak izini azaltabilmek için öncelikle şehirlerin ve kurumların ne ölçüde karbon salınımı yaptığını bilmek gerektiğine işaret etti

“Karbon Ayak İzimizi Azaltıyoruz” konulu basın toplantısı Bursa’da yapıldı. Toplantıya Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı Recep Altepe, Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi ve Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Ekoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Cengiz Türe, Bursa Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanı ve Sağlıklı Kentler Birliği Proje Koordinatörü Nalan Fidan, Bursa Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesinden Atık Yönetimi Şube Müdürü Yeşim Dedeoğlu, Bursa Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesinden Y. Çevre Mühendisi Yıldız Cindoruk ve Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü Murat Ar ile basın mensupları katıldı.

Sorunu çözmek için ölçmek şart

Toplantıda konuşan Başkan Recep Altepe, karbon ayak izini azaltabilmek için öncelikle yaşadığımız şehirlerin ve kurumların ne ölçüde karbon salınımı yaptığını bilmek gerektiğine işaret etti. Başkan Altepe şöyle devam etti:

“Yaptığımız çalışmalarla Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ve Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak karbon ayak izimizi hesapladık. 2014 yılı verileri referans alındığında Bursa ili toplam karbon ayak izi, 12.5 milyon tonun üzerinde olduğu görülmektedir. Salım envanterinde, en büyük payı % 32 ile sanayiye ait yakıt ve elektrik tüketimi almaktadır. Onu sırasıyla konutlara ait yakıt ve elektrik tüketimi

(toplam %20) ve kent ulaşımı (%19) takip etmektedir. Türkiye’nin toplam sera gazı salımlarında Bursa’nın payı %2,7 iken, Bursa içinde de belediyemizin kurumsal payı %1,7’lik bir payı oluşturmaktadır. Büyükşehir Belediyesi olarak kurumsal karbon ayak izimizi hesapladığımız gibi Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği olarak da değerli Danışma Kurulu üyemiz Prof. Dr. Cengiz Türe’nin rehberliğinde 2015 yılı kurumsal karbon ayak izimizi de belirledik. Bu çalışmada 2015 yılı ofis faaliyetleri ve sadece Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği tarafından karşılanan organizasyon faaliyetlerinden kaynaklanan karbon ayak izi boyutunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu sonuçlar göstermektedir ki; Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, kendi ofisince gerçekleştirilen yönetim ve organizasyon faaliyetleri nedeniyle toplam 41 ton CO₂-eşdeğer boyutunda karbon ayak izi üretmiştir. Bu boyuttaki karbon ayak izi içerisindeki en büyük payın; toplam 28.2 ton CO₂-eşdeğer ile kara ve hava yoluyla gerçekleşen yurt içi/ dışı ulaşım faaliyetlerinden kaynaklandığı, bunu 7.08 ton CO₂-eşdeğer ile kurum binasındaki elektrik tüketimi ve organizasyonlardan kaynaklanan 5 ton CO₂-eşdeğer karşılık gelen konaklama faaliyetlerinin izlediği görülmektedir.

Çalışmalarımızı sertifika ile belgelendirdik

Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak mevcut durumlarını ortaya koymayı amaçladıkları bu çalışmaları, geçtiğimiz aylarda Mersin Büyükşehir Belediyesi’nin ev sahipliğinde gerçekleşen “Sağlıklı Kentler İçin Yenilenebilir Enerji” konu başlıklı Birlik konferansında sertifika ile belgelendiğini kaydeden Başkan Altepe, “Düzenleme Kurulu başkanlığı değerli hocamız Prof. Dr. Cengiz Türe tarafından yapılan konferans kapsamında, iklim değişikliği alanında yapılan çalışmaları teşvik etmek ve örnek olmalarını sağlamak amacıyla küresel ısınma ve iklim değişikliği ile mücadele için kentsel karbon ayak izi envanteri veya kentsel sürdürülebilir enerji eylem planlarını hazırlayan İzmir Büyükşehir, Muğla Büyükşehir, Bilecik, Kadıköy, Pendik, Nilüfer ve Tepebaşı Belediyeleri ile birlikte Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak sertifikalarımızı aldık. Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak bu sertifikaya layık görülmenin haklı gururunu yaşıyoruz. Bursa olarak karbon ayak izimizi daha da azaltarak, daha yaşanılabilir bir Bursa olması için elimizden gelen her şeyi yapıyoruz. Yapmaya da devam edeceğiz. Çünkü bu amaca ulaşmak için, sahip olduğunuz değerleri ya da sorunları artık sadece anlatarak değil, dünyaca kabul gören ölçülebilir ve karşılaştırabilir yöntemlerle ortaya koyabilme kabiliyeti büyük önem taşımaktadır. Özellikle belediyelerin kentsel politikalarını oluşturma ve yapacakları projelere destek bulma konusunda, bu verileri kullanma anlayışı ve kabiliyeti, hem ulusal hem de uluslararası arenada belediyecilik anlayışına bir marka değeri katmaktadır” diye konuştu.

Toplantıda konuşan Prof. Dr. Cengiz Türe, Birleşmiş Milletler (BM) verile-

rine göre dünyadaki enerji tüketiminin yaklaşık %75’inden, küresel sera gazı salımlarının %80’inden kentlerin sorumlu olduğunu belirterek, “Küresel ısınma ve iklim değişikliği etkilerinin kabul edilebilir sınırlar içinde kalması için tüm ülkeler ile kentlerin mevcut salım oranlarını belirlemeleri ve azaltım yönünde gerekli sürdürülebilir enerji tüketimini sağlamaya yönelik tedbirleri almaları zorunludur” şeklinde konuştu. Prof. Dr. Cengiz Türe, “Karbon ayak izi bilim kurgu değildir. Bilimsel bir gerçektir. Tedbir almadığımız takdirde üzülerek söylüyorum ki bunun sonuçlarını göreceğiz” dedi.

Plan çerçevesinde çalışmalar yürütülecek

Prof. Dr. Cengiz Türe’nin ardından söz alan Nalan Fidan da, Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak hazırladıkları Bursa Büyükşehir Belediyesi İklim Değişikliği Eylem Planı’nı (BİDEP) basın mensupları ile paylaştı. Fidan konuşmasında uygulanacak çeşitli tedbirlerle 2014 yılı (4,61 ton CO₂e/kişi) değerlerine göre kişi başına yaklaşık % 20 azaltım sağlanarak salımların 3,70 ton CO₂e/kişi’ye indirilebileceğini belirtti.

Fidan, “BİDEP, 2030 yılına kadar bisiklet kullanımının %0,5’ten %2,5’e

çıkartılması, belediye araç filosunun elektrikli araçlarla değiştirilerek örnek olunması, sokak aydınlatma sistemine PV entegrasyonunun sağlanması, mevcut ticari ve kamu binalarında enerji etkin yenilemelerin sağlanması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması, sanayide enerji etkin sistemlerin kullanılması, sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik tedbirlerin alınması gibi maddelerden oluşmaktadır” diye konuştu.

Fidan ayrıca Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak iklim değişikliği alanında yürütülen çalışmaları uluslararası boyuta taşımak ve bu konuyla ilgili çalışma yapan diğer belediyelerle bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunmak amacıyla “Avrupa Birliği” tarafından oluşturulan, 220 milyon insanı kapsayan, 6.805’e yakın yerel ve bölgesel belediyenin taraf olduğu “Belediye Başkanları Sözleşmesi”ni 15.07.2016 tarihli meclis kararıyla imzaladıklarını da sözlerine ekledi.

Yapılan açıklamaların ardından Sağlıklı Kentler Birliği tarafından hazırlanan “Karbon Ayak İzimizi Azaltıyoruz” başlıklı kısa bilgilendirme filmi basın mensuplarıyla paylaşıldı.

Kıbrıs'taki kongrenin karbon ayak izi, **Aydın'da sıfırlandı**

Kıbrıs'ta yapılan I.Uluslararası Şehir, Çevre ve Sağlık Kongresi'nin karbon ayak izi, Aydın'da dikilen 5 bin fidanla sıfırlandı.

Küresel ısınma her geçen gün yeryüzünü tehdit ederken, duyarlı atılan adımlar da geleceğe dair umut veriyor. Bu anlamda hayata geçirilen önemli bir çalışma da Aydın'da gerçekleşti.

Geçen yıl mayıs ayında Kıbrıs'ta 4 gün süren I.Uluslararası Şehir, Çevre ve Sağlık Kongresi yapıldı. Kongreye Adnan Menderes Üniversitesi Şehir Sağlığını Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi (ŞESAM) de destek verdi. ŞESAM, kongrenin ardından etkinliğin dünyada bıraktığı karbon ayak izini hesaplamak üzere çalışma başlattı. Çalışmada Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Ekoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Cengiz Türe ve ŞESAM Yönetim Kurulu Üyesi Öğr. Gör. H. Nurcan Ek yer alarak, kongrenin karbon ayak izi değerlendirildi. Değerlendirme sonucunda 300 kişinin katıldığı kongrede katılımcıların evlerinden Kıbrıs'a

gelinceye ve kongrenin bitiminden yeniden evlerine varıncaya kadar geçen sürede toplam 16 ton/eş-değer karbondioksit salımı yapıldığı hesaplandı.

Bu çalışmadan hareketle Adnan Menderes Üniversitesi Şehir Sağlığını Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi (ŞESAM) ve Aydın Orman İşletmesi Müdürlüğü'nün işbirliği ile kongrenin karbon ayak izini sıfırlamak üzere bir proje geliştirildi. Proje kapsamında salınan toplam 16 ton karbondioksit gazına karşılık Aydın-Çine yolunda 5 bin ağaç dikilecek.

Projede ilk fidanlar geçtiğimiz günlerde törenle dikilmeye başlandı. Törene Aydın Orman İşletme Müdürü Yusuf Karartı, Adnan Menderes Üniversitesi ŞESAM Müdürü ve Hemşirelik Fakültesi Dekanı Prof. Dr. E. Didem Evcı Kiraz, Yönetim Kurulu Üyeleri Yrd. Doç. Dr. Sevil Özcan, Öğr. Gör. H. Nurcan Ek, Hemşirelik Fakültesi

Dekan Yardımcısı Yrd. Doç. Dr. Belgin Özerus Yıldırım, Aydın Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdür Yrd. Dr. Mert Soysal ile meslek yüksekokulu Öğr. Gör. Muammer Korkut, Aydın Sağlık Hizmetleri MYO öğrencileri ve Hemşirelik Fakültesi öğrencileri ile Orman İşletmesi yetkilileri katıldı.

Törende konuşan Aydın Orman İşletme Müdürü Yusuf Karartı, kentte ağaçlandırma faaliyetlerini sürdürdüklerini, Aydın-Çine yolu üzerindeki 40 dekar araziye ise "bereket ormanı" olarak ayırdıklarını söyledi. Mevcut alana 6 bin ağaç dikileceğini ifade eden Karartı, bunlardan 5 bin tanesinin Türkiye'de bir ilk olacak olan, Kıbrıs'taki kongrenin karbon ayak izinin sıfırlanması için dikileceğini kaydetti.

Prof. Dr. E. Didem Evcı Kiraz da Aydın Orman İşletme Müdürü Yusuf Karartı'ya projeye verdikleri destekten dolayı teşekkür ederek, 5 bin fidanı dünyanın geleceği için toprakla buluşturmaktan mutluluk duyduklarını dile getirdi.

Karbon ayak izi hakkında da bilgi veren Kiraz, "Gün içinde yaptığımız birçok şey karbon ayak izimizi oluşturuyor. Karbon ayak izi küresel ısınmanın başlıca sorumlularından biridir. İnsan aktivitelerinin sonucu olarak salınan ve karbondioksit (CO2) cinsinden ölçülen sera gazlarının çevreye verdiği zararın ölçüsü, karbon ayak izini belirler" dedi.

Yerel medyaya bağımlılık farkındalığı

Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) ve Türkiye Yeşilay Cemiyeti tarafından hazırlanan "Bağımlılıkla Mücadelede Yerel Medya Kapasite Geliştirme Projesi" kapsamında gazetecilere ve kamu kurumlarına verilen "Yerel Medya Bağımlılık Farkındalığı"

konusundaki eğitime Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği de katıldı.

7 bölge 7 ilde gerçekleştirilen "Yerel Medya Bağımlılık Farkındalığı" eğitimlerinin altıncısı İstanbul'da yapıldı. Eğitim programına İstanbul, Bursa, Kocaeli, Edirne, Tekirdağ ve

Kocaeli'den medya mensupları, bazı kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile Yeşilay gönüllülerinden oluşan yaklaşık 200 kişi katıldı. Eğitim programında Bursa'dan Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Basın Yayın Enformasyon Bursa İl Müdürlüğü, Bursa Valiliği İl Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Bursa Sağlık Müdürlüğü, Bursa Kamu Hastaneleri Birliği, Bursa Halk Sağlığı Müdürlüğü ve Bursa Emniyet Müdürlüğü yetkilileri ile medya mensupları yer aldı.

Yerel Medya Bağımlılık Farkındalığı Projesi, bağımlılık konusunda halkın doğru bilgileri bağımlılık terminolojisine uygun bir şekilde alabilmesi için başta yerel medya olmak üzere yayın araçları ile halkı bilgilendiren tüm kamu kurum ve kuruluşları ile Yeşilay gönüllülerinin bağımlılık iletişimi kapasitesinin artırılmasını amaçlıyor.

Tepebaşı'ndan Birlik'e ziyaret

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin kurucu belediyelerinden ve Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı VI. Faz üyesi olan Tepebaşı Belediyesi Sağlıklı Kent Konseyi üyeleri, koordinatörleri İnci Çalışkan rehberliğinde Sağlıklı Kentler Birliği'ni ziyaret ettiler.

Birlik Müdürü Murat Ar tarafından çalışmalar hakkında bilgilendirilen Kent Konseyi üyeleri Birlik çatısı altında işbirliği ve dayanışmanın artması dileklerinde bulundu.

SKB'den üyelerine ziyaret

Sağlıklı Kentler Birliği, üye belediyeleri ziyaret ederek, görüş alışverişinde bulundu.

İzmir Büyükşehir Belediyesi

Birlik, İzmir Büyükşehir Belediyesi Sağlıklı Kentler ve Temiz Enerji Şube Müdürü ve Sağlıklı Kentler Birliği Proje Koordinatörü Özlem Tuğaç'ı makamında ziyaret etti. Ziyarete İzmir Büyükşehir Belediyesi Sağlıklı Kentler ve Temiz Enerji Şube Müdürlüğü personeli de eşlik etti. Birlik çalışmaları ile İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı çalışmaların görüşüldüğü ziyarette ileriye yönelik öneri ve beklentiler dile getirildi.

Altınova Belediyesi

Altınova Belediye Başkanı Dr. Metin Oral ile makamında bir araya gelen Birlik yönetimine, Bursa Teknik Üniversitesi Doğa Bilimleri, Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi ve SKB Danışma Kurulu üyesi Doç. Dr. Gül Atanur, Altınova Belediyesi meclis üyesi Bilal Ok ve SKB Altınova Belediyesi Koordinatörü Ali Rıza Çağrı Gürol eşlik etti.

Balçova Belediyesi

Balçova Belediye Başkanı Mehmet Ali Çalkaya, ziyaret edildi. Ziyarete SKB Balçova Belediyesi Koordinatörü Eylem Alan Çetiner ile Gökçe Narin de hazır bulundu. Başkan Çalkaya, ziyaretimizden duyduğu memnuniyeti dile getirerek, Balçova Belediyesi'nin gerçekleştirdiği projeler hakkında bilgi verdi. Birlik Müdürü Murat Ar da Birlik çalışmaları ile ilgili sunumunu paylaştı.

Gölcük Belediyesi

Gölcük Belediye Başkanı Mehmet Ellibeş'in makamında bir araya gelen ziyarete Gölcük Belediye Başkan Yardımcısı İbrahim Tektaş, Gölcük Belediyesi Meclis Üyeleri Fikret Orman-cıoğlu ve Nazım Usta, Sağlıklı Kentler Birliği Gölcük Belediyesi Koordinatörü Dr. Metin Şentürk ve Gölcük Kent Konseyi Genel Sekreteri Fatih Bayram ile asistanı Gülay Küçükberber eşlik etti.

Karşıyaka Belediyesi

Birlik, Karşıyaka Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürü ve Sağlıklı Kentler Birliği Proje Koordinatörü Turan Ateş'i makamında ziyaret etti. Ziyarete Karşıyaka Belediyesi Meclis Üyesi Mü-yesser Özusul ile Strateji Geliştirme Müdürlüğünden Erkan Özsozlu de katıldı. Birlik çalışmaları ile Karşıyaka Belediyesi'nin yaptığı çalışmaların görüşüldüğü ziyarette ileriye yönelik öneri ve beklentiler dile getirildi.

Mudanya Belediyesi

Mudanya Belediye Başkanı Hayri Türk-yılmaz ile makamında bir araya gelen SKB, Birlik çalışmaları ve Dünya Sağlık Örgütü 6. Faz çalışmaları hakkında bilgilendirme yaptı. Ziyarete Mudanya Belediyesi Meclis Üyeleri Ali Polat ve Hüseyin Esen ile Sağlıklı Kentler Birliği Proje Koordinatörü Şükriye Çelikkollu ve Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu üyesi Doç. Dr. Emel İrgil eşlik etti.

Nilüfer Belediyesi

Birlik, Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey'i makamında ziyaret etti. Ziyarete Belediye Başkan Yardımcısı Adil Kayaoğlu, Meclis Üyeleri Ali Uçar, Nilgün Berk, Çevre Koruma ve Kontrol Şube Müdürü Yasemin Dere ve Sağ-lıklı Kentler Birliği Proje Koordinatörü Necla Yörüklü de katıldı.

Şehir sağlık profili hazırlama eğitimi

Sağlıklı şehirler oluşturmak adına belediyelerin vizyonunu değiştirmek, kente bakış açılarını geliştirmek ve gelecek için projeler oluşturmak amacıyla, Sağlıklı Kentler Birliği üyeleri Şehir Sağlık Profili Hazırlama Eğitimi'nde bir araya geldi.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu üyeleri Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Emine Didem Evcı Kiraz ve Uludağ Üniversitesi Tıp

Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı (E) Öğretim Üyesi Doç. Dr. Emel İrgil rehberliğinde Şehir Sağlık Profili Hazırlama eğitimi, Tepebaşı Belediyesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği üyesi 47 belediye temsilcisi, ilgili Bakanlık ve Müdürlüklerin temsilcileri ile birlikte SKB Danışma Kurulu üyelerinin katıldığı eğitim faaliyetinin açılış konuşmasını Tepebaşı Belediye Başkanı Ahmet Ataç yaptı.

Ataç, Tepebaşı Belediyesi'nin Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Şehirler Projesi'nde ilkleri oluşturan bir belediye olduğunu belirterek, kuruluşa ilk katılan belediyeler arasında yer aldıklarının altını çizdi. Bugün Türkiye'de, sağlıklı kentler az olmasına rağmen öncülüğünü gerçekleştirdikleri çalışmada önemli projelere imza attıklarını ifade eden Başkan Ataç,

"Sağlıklı şehirler bir profil, gelişme planı ile hayata geçiyor ve bunun üzerinden yürüyor. Sağlıklı şehirler bize belediyelerin vizyonunu değiştirecek, kente bakış açılarını geliştirecek, gelecek için projeler oluşmasını sağlayacak bir mekanizmadır. Avrupa belediyelerinde olduğu gibi sağlığa, sosyalleşmeye, sanata, kültüre, eğitime önem veriyoruz. Belediyenin temel hizmetlerini almak insanların en doğal hakkı ama insanların değişen dünya ile başka beklentileri de var. Bunun için yerel yönetimler olarak üzerimize düşeni en iyi şekilde yapmalıyız" dedi.

Sağlık profillerini hazırlayan üyelere sertifika

Açılış konuşmasının ardından eğitim, Birlik Müdürü Murat Ar'ın "Şehir

İlşkan şehir sağlık profillerini anlatan sunumlarını yaptılar.

Konuşmacılar, sunumlarında neden şehir sağlık profili hazırladıklarını, profili hazırlayan ekipte kimlerin olduğunu, profili ne kadar sürede hazırladıklarını, verileri nereden sağladıklarını, kimlerle işbirliği yaptıklarını, profillerini ne zaman güncellediklerini ve profil hazırlayacaklara öneriler gibi konuları paylaştılar. Moderatörler eşliğinde soru cevap ve tartışma şeklinde devam eden oturum sonuç bildirgelerinin hazırlanması ile son buldu.

Sağlık Profili Nedir ve Neden Hazırlanmalıdır?" başlıklı ve Prof. Dr. Emine Didem Evcı Kiraz'ın "Şehir Sağlığında Disiplinler/Sektörler Arası İşbirliği ve Ortak Dil" konulu sunumlarıyla ile devam etti.

Eğitimde Pendik Belediye Başkanı Dr. Salih Kenan Şahin ve Prof. Dr. Emine Didem Evcı Kiraz "Şehir Sağlık Profili Hazırlama Deneyimleri" başlıklı oturumda Pendik Belediyesi'nin deneyimlerini paylaştılar. Oturumun ardından bugüne kadar şehir sağlık profillerini hazırlamış olan Bursa, İzmir, Denizli, Trabzon Büyükşehir Belediyeleri ile Yalova, Tepebaşı, Çankaya, Pendik, Gölcük, Kadıköy, Karşıyaka, Nilüfer ve Osmangazi Belediyelerine

birer sertifika takdim edildi. Sertifika töreninin ardından Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Mustafa Kemal Başaralı, bir konuşma yaptı.

Çalışmalar anlatıldı

Eğitim faaliyetinin Doç. Dr. Emel İrgil ile Prof. Dr. Emine Didem Evcı Kiraz moderatörlüğünde ve Araş. Gör. Dr. Çiğdem Yılmaz Aydın ile Araş. Gör. Dr. Sercan Öztürk raportörlüğünde gerçekleştirilen paralel oturumlarda ise Bursa Büyükşehir Belediyesi'nden Nalan Fidan ve Gölcük Belediyesi'nden Fatih Bayram; İzmir Büyükşehir Belediyesi'nden Aylin Cengiz Yel ve Tepebaşı Belediyesi'nden İnci Ç-

Eğitimin ilk gününün sonunda katılımcılar, Tepebaşı Belediyesi yetkilileri eşliğinde teknik geziye katıldı.

Eğitimin 2. günü Birlik Müdürü Murat Ar'ın "Profil Hazırlama Sürecinde Birliğin Destek Mekanizması" konulu sunumu ile başladı. Ardından iki ayrı salonda gerçekleştirilen çalışma gruplarının sonuç bildirgelerini anlatmak üzere Gölcük Belediyesi Koordinatörü Fatih Bayram ve Tepebaşı Belediyesi Koordinatörü İnci Çalışkan sunumlarını gerçekleştirdiler.

Birlik Müdürü Murat Ar'ın genel değerlendirme sunumunun ardından istek ve öneriler alınarak Şehir Sağlık Profili Eğitimi sona erdi.

Mezitli Belediye Başkanı Neşet Tarhan:

“Hizmetlerimizi, insanların mutluluğu üzerine inşa ettik”

“Mutlu Kent Mezitli” sloganıyla hizmet yoluna çıktıklarını belirten Mezitli Belediye Başkanı Neşet Tarhan, insanların mutlu olmasının en temel koşulunun sağlıklı olmaktan geçtiğini, bu nedenle insanlara sağlıklı ve temiz bir çevre sunmanın önemli olduğunu söyledi.

Yüzünü Akdeniz'in engin mavi-liklerine dönmüş, sırtını heybetli Toros dağlarına vermiş Mezitli, coğrafi konumuyla ülkemizin şanslı ilçelerinden.

Güneşin her daim aydınlattığı Mezitli'nin sağlıklı kent olma yolunda attığı adımları, Belediye Başkanı Neşet Tarhan'dan dinledik.

■ Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

1950, Adana doğumluyum. Ziraat Fakültesi sonrası “Türkiye’de Tarımsal Kooperatifçilik” konusunda, işletme alanında yüksek lisans yaptım. 1980

yılına kadar Köy İşleri ve Ticaret Bakanlıklarında Bölge Müdür Yardımcılığı, Bakan Danışmanlığı, Genel Müdür Yardımcılığı yaptıktan sonra belediye başkanlığına başladım. 24 yıl boyunca Mersin Büyükşehir ve Yenışehir Belediyelerinde Teknik Başkan Yardımcılığı, Dünya Bankası Çukurova Kentsel Gelişme Projesi’nde Proje Yöneticiliği yaptım. Başta Mersin İdman Yurdu As Başkanlığı, Belediyespor Yöneticiliği, Halspor’un kuruculuğunun yanı sıra çeşitli sivil toplum örgütlerinde yöneticilik yaptım. Ayrıca çeşitli gazetelerde belediye başkanlığı üzerine çok sayıda yazı yazdım. Emeklilik sonrası

SPK (Sermaye Piyasası Kurulu) Değerleme Uzmanlığı yaptım. 2014 seçimlerinden bu yana Mezitli Belediye Başkanlığı görevini yürütmekteyim.

■ Mezitli hakkında bize bilgi verebilir misiniz?

Bir kent düşünün... İhtiyacınız olan enerjiyi güneşten, özgürlüğünüzü Akdeniz'in ısıtılı büyüğünden, kültür ve sanatı güneşin ısıltısı ile Soli Pompeiopolis sütunlarından aldığınız, bir kent düşünün... Büyüyen Jakaranda koruları ile mis gibi havası olan, 365 günün 360 günü güneşli, çocukların gülerken, özgürce büyüdüğü, birey-

“Sağlıklı kent olma yolunda hazırlayacağımız Mezitli Kent Sağlık Profili ile kentimizdeki ilgili paydaşlarımızın farkındalığını sağlayarak, işbirliği yaptığımız paydaşlarımızın da kente bizim gibi bakmalarında etkili olacağımızı düşünüyorum.”

lerin aktif olarak yaş aldığı, sokaklarda sanatın, bilimin ve insanların hakim olduğu... İşte benim Mezitlim böyle bir yer.

Mezitli son sayımlarda nüfusu 182 bin olan Akdeniz'in incisi denilebilecek bir kentimizdir. Resmi rakamlara göre 40 binin üzerinde, fiilen 60 bin civarında, Suriyeli nüfusunu da eklediğimizde birçok ilden büyük oldukça gelişmiş bir kent profili çıkıyor ortaya. Kırsal bölgelerde yoğun bir biçimde tarım yapılmakla birlikte Mezitli genelinde daha çok emekli ve memur kesimlerin yoğun ilgi gösterdiği bir ilçeyiz. Yakın döneme kadar küçük bir kasabayken, merkez ilçe olmasıyla birlikte birkaç yıl içerisinde birkaç kat büyüme göstermiştir. Türkiye ortalamasının 4 katına yakın orandaki nüfus

artışıyla birlikte Mersin'in en seçkin ilçesi konumuna gelmiştir.

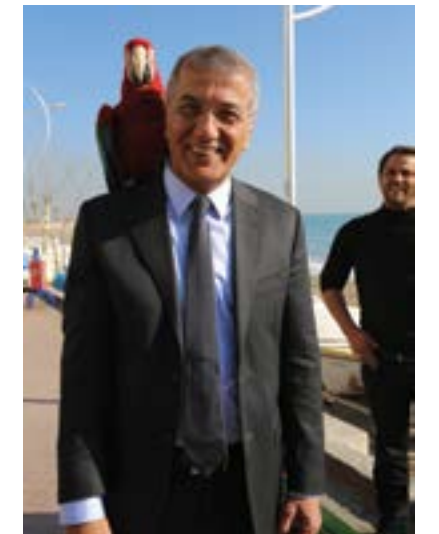
■ Sağlıklı kent kavramı size neyi ifade ediyor?

Sağlıklı kent olabilmek için sağlıklı bireylerin yetişmesi gerektiği inan-cındayım. Bireyin sağlıklı olması için önce ruhen sonra bedenen zinde olması gerekiyor. DSÖ de sağlık kavramının tanımını "Sağlık sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, bedence, ruhça ve sosyal yönden tam iyilik halidir" diyerek yapıyor. Ben de bir belediye başkanı olarak bireylerin sağlıklı olabilecekleri ruhlarını, bedenlerini besleyebilecekleri sosyal ve kültürel imkanları onlara sunarak sağlıklı bir kent yaratmaya çalışıyorum. Gerek adaylığım gerekse belediye başkanlığım dönemimde kullandığımız

temel sloganımızı ‘Mutlu Kent Mezitli’ şeklinde belirledik. Belediye hizmetlerimizde de yaptığımız tüm hizmetleri insanların mutluluğu üzerine inşa ettik. İnsanımızın mutlu olmasının en temel koşulu da sağlıklı olmaktan geçer. Çünkü insana sağlıklı ve temiz bir çevre sunamazsanız mutlu olmalarını bekleyemezsiniz.

■ Sağlıklı Kentler Birliği’ne ne zaman ve ne amaçla katıldınız?

Mutlu Mezitli için sağlıklı bir kent yaratmak için ülkemizdeki ilgili kuruluşları incelediğimizde Sağlıklı Kentler Birliği dikkatimi çekti. Mezitli olarak ulusal anlamda doğru bilgi paylaşımı ve işbirlikleri geliştirmek üzere Sağlıklı Kentler Birliği’ne üye olmaya Eylül 2014’te belediye meclisimizle

karar verdik ve olduk. Sağlıklı Kentler Birliği'ne üyeliğimizin ardından bizim gibi düşünen diğer belediyelerin ilgili çalışmalarını gözlemleme, onlarla iletişim ağı geliştirme, işbirliği imkanlarını değerlendirme ve birlikte dünyada örnek bir birlik olmayı amaçlıyoruz.

■ **Sağlıklı Kentler Birliği'nin faaliyetleri ile ilgili neler düşünüyorsunuz? Birliğe üye olmak Mezitli'ye ne gibi katkı sağlıyor?**

Gerek biz belediye başkanlarının gerekse ilgili meclis üyeleri ve koordinatörlerimizin farkındalıklarını yaratacak ve kapasitelerimizi arttıracak başarılı faaliyetler düzenlediğini düşünüyorum. Ayrıca Sağlıklı Kentler Birliği'ne üye olduğumuzda sağlıklı kent olma yolunda hazırlayacağımız Mezitli Kent Sağlık Profili ile kentimizdeki ilgili paydaşlarımızın farkındalığını sağlayarak, işbirliği yaptığımız paydaşlarımızın da kente bizim gibi bakmalarında etkili olacağımızı düşünüyorum.

■ **Sağlıklı kent olma yönünde ne gibi projeleri hayata geçirdiniz? Bu konuda birliğe üye diğer kentlere örnek olabilecek vizyon projeleriniz var mı?**

Bisiklet seferberliği çok büyük ses getirdi. İki yılda dört kez de binlerce kişinin katıldığı doğa yürüyüşü düzenledik. Kent merkezinde özellikle trafiğin yoğun olduğu bölgelere egzoz gazını en iyi absorbe eden, 5 bin ağaçtan oluşan onlarca Jakaranda korulukları oluşturduk. Bunun yanında ücretsiz olarak yapılan yüzlerce hobi bahçesi ile özellikle emekli vatandaşların sağlıklı ve aktif olmalarını sağladık. Gülbahar Özmen Aktif Yaşlanma Merkezi bünyesinde de insanlar sayısız aktivite ile yaşlanmadan

yaş alabiliyorlar. Sağlık kurumlarına ulaşımında sıkıntı çeken yaşlı ve engelliler için çok kapsamlı evde bakım hizmetinin yanında açılan emekli evi ile de boş zamanlarını farklı uğraşlarla değerlendirebilmelerine olanak sağlıyoruz.

Öte taraftan Göç Eden Çocuklar Rehabilitasyon Merkezi ve Mezitli Gençlik Merkezi, farklı sosyal statüde yer alan bireylerin eğitimi için önemli bir işlevi yerine getirirken, Mezitli Down Kafe, engelli bireylerin toplumsal alanda daha çok yer almaları, toplumsal dayanışma ve kaynaşma için fırsat sunuyor. Mezitli Soroptimist Kulübü, Mersin Lions Kulübü gibi sivil toplum kuruluşları ile başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere personeli ve vatandaşlarla çeşitli alanlarda sağlık eğitimi projelerini yürüten Mezitli Belediyesi, gerçekleştirdiği Çöpler Yer Altına Projesi ile daha temiz bir çevre, Türkiye'de ilk kez uygulanan Güneş Park Projesi ile daha sağlıklı enerji imkanı sunuyor. Açtığı onlarca spor okulu ile sağlıklı bireylerin yetişmesi için çalışan Mezitli Belediyesi, sıcak geçen Mezitli yazında vatandaşlara serinlik sunmak için açtığı Su Dünyası'nda ayda yaklaşık 10 bin kişiyi ağırlıyor. Su Dünyası'nın en büyük özelliği ise Çevre Bakanlığı tarafından en temiz havuz olduğunun

onaylanması. Mersin merkezinde denize girilebilecek tek yer olan Mezitli, aldığımız önlemlerle, vatandaşın denizden en sağlıklı biçimde yararlanması için çalışıyoruz.

■ **Siz kentlerin sağlığını bozan unsurların neler olduğunu düşünüyorsunuz? Mezitli için bu açıdan neler söylersiniz? Mezitli, bu unsurlardan ne kadar etkileniyor ve ne gibi önlemler alıyorsunuz?**

Hemen her şehirde olduğu gibi Mezitli'de de en büyük sağlık sıkıntısı gelişen kentle birlikte yoğun araç trafiğinin yarattığı egzoz dumanı kirliliği olarak öne çıkıyor. Yine gelişen teknolojiyle birlikte insanlarımızın daha az hareket etmesi büyük bir sorun. Biz, her ikisinin de önüne geçebilmek amacıyla adeta bir bisiklet ve jakaranda seferberliği başlattık. Kısa bir sürede yaklaşık 2 bin metre bisiklet yolu yapmamız nedeniyle Sağlık Bakanlığı tarafından 350 bisiklet hediyesi ile ödüllendirildik. Kısa bir süre sonra bakanlık tarafından sayısı 850'ye çıkacak bisikletler, vatandaşlara üçer ay süreyle kullanmak amacıyla dağıtılıyor. Zaman zaman ben de kent içi ulaşımı bisikletle yapıyorum. Kısa sürede Mezitli'nin bisiklet kullanan kent olarak özdeşleşeceğine inancım

“Sosyal belediyeciliğin gereği olarak sağlık hizmetlerine de önem veriyoruz. Yaptığımız tüm projelerde vatandaşlarımızın sağlığını ve mutluluğunu göz önünde bulunduruyoruz. Küçük dokunuşlarla büyük mutluluklar yaşıyoruz.”

tam. Kent merkezinde özellikle trafiğin yoğun olduğu bölgelere egzoz salınımını en iyi absorbe eden, 5 bin ağaçtan oluşan onlarca Jakaranda korulukları oluşturduk. Koruluklarımız hem kent içersinde görsel bir güzellik oluşturuyor, hem de havamızı en güzel şekilde temizlemeye yarıyor. Bunun yanında yüzlerce hobi bahçemizle insanlarımızın toprakla daha fazla zaman geçirmesini sağlıyoruz.

■ **Belediyelerin görev alanları içersinde yer alan faaliyetlerle, sağlıklı kent olmak için yapılanlar arasında bir ayrım olduğunu düşünüyor musunuz?**

Günümüzde belediyecilik hizmetleri alışılmış kriterlerden çok farklı bir çerçevede gelişiyor. Yol, kaldırım, temizlik gibi hizmetlerin yanı sıra artık gelişen dünyayla birlikte insanların daha fazla sosyal etkinlikler içersinde yer alacağı, sağlığa, spora ve sosyal aktivitelere yönelik hizmetler daha çok ön plana çıkar hale geldi. Eğer hizmet üretirken bu durumun insan sağlığı üzerindeki olumlu etkilerini de gözetirseniz halkınızın mutlu olmasını da sağlarsınız.

Hizmet yaparken sağlıklı olması genel koşul haline gelmiştir.

■ **Kapak konumuz olan ‘Şehrin Sağlığını ölçmek’. Birliğe üyelik kriterleri arasında bulunan şehir sağlık profili hazırlanması ile ilgili başlatmış olduğunuz çalışma var mı? Çalışma hakkında bilgi verir misiniz?**

Şehrin sağlığını ölçmenin en iyi yolu belediyecilik hizmetlerimizin ne kadar insana ulaştığını ne kadar geri dönüşüm alındığıyla ilgilidir diye düşünüyorum. Gerek halkla ilişkiler birimimizde gerekse tarafsız olmasını ön koşul olarak gördüğümüz için Mezitli Kent Konseyi aracılığı ile sık sık belirli konularda anketler yapıyoruz. Bugün sayısı 11 binin üzerine çıkmış olan Mezitli kart kullanıcıları arasında, kurslarımızı ve sosyal etkinliklerimize devam eden vatandaşlarımız arasında yaptığımız çalışmayla birlikte Mezitli Kent Konseyi aracılığı ile de belediyemizle direkt bağlantısı olmayan vatandaşlarımız arasında yoklama gerçekleştiriyoruz. Özellikle Kent Konseyimiz aracılığı ile ayda en

az iki kez anketler düzenleyip anketin sonunda bilim insanlarının yorum ve değerlendirmeleriyle katıldığı bir panel yaparak elde ettiğimiz verileri kamuoyu ile paylaşıyoruz. Son olarak ‘Kadın Dostu Kent Olmak’, ‘Ulaşım Sorunu’, ‘Mezitli ve Sel Algısı’, ‘Mezitli’de Emekli ve Yaşlı Olmak’ gibi konularda anket ve paneller yapılarak rapor haline getirildi.

■ **Son olarak eklemek istedikleriniz...**

Her alanda olduğu gibi Mezitli'yi sağlıklı bir kent haline getirmek için en iyi hizmeti sunmaya çalışıyoruz. Sadece Mersin'de değil, Türkiye genelinde ses getiren projelere imza attık ve birçok belediyeler tarafından örnek alındık. Sosyal belediyeciliğin gereği olarak sağlık hizmetlerine de önem veriyoruz. Yaptığımız tüm projelerde vatandaşlarımızın sağlığını ve mutluluğunu göz önünde bulunduruyoruz. Küçük dokunuşlarla büyük mutluluklar yaşıyoruz. Sağlıklı nesiller için var gücümüzle çalışmalarımıza devam edeceğiz. Çünkü mutlu bireyler sağlıklı toplumla mümkündür.

‘Bursa şehir sağlık profili’ ödüllendirildi

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği tarafından Birlik’e üye olan 64 belediye arasından ‘Şehir Sağlık Profilini’ hazırlayan 16 belediye içerisinde yer alan Bursa Büyükşehir Belediyesi’ne sertifika verildi.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği koordinasyonunda Birlik Danışma Kurulu üyeleri Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Emine Didem Evcî Kiraz ve Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı (E) Öğretim Üyesi Doç. Dr. Emel İrgil rehberliğinde organize edilen Şehir Sağlık Profili hazırlanması konulu eğitim çalışmasına Eskişehir Tepebaşı Belediyesi’nin ev sahipliğinde yapıldı. Çalışmaya Bursa Büyükşehir Belediyesini temsilen Sağlıklı Şehirler Proje Koordinatörü Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanı Nalan Fidan ve Atık Yönetimi Şube Müdürlüğünden Çevre Yüksek Mühendisi Yıldız Odaman Cindoruk katıldı.

Nalan Fidan, ulaşımdan çevreye, sosyal hizmetlerden eğitime kadar birçok konuda Bursa’yla ilgili verileri ve ilçeler arası farklılıkları ortaya koyan Bursa şehir sağlık profilinin hazırlanması aşamasında edinilen bilgi ve deneyimleri katılımcılarla paylaştı. Fidan, Bursa Büyükşehir Belediyesi’nin, Bursa’nın daha sağlıklı gelişimi için 2000 yılında DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı III. Faz’ına üye olarak Türkiye’de Sağlıklı Şehirler Hareketi’nin yayılmasına öncülük ettiğini ve 2014-2018 yıllarını kapsayan VI. Faz’a üye olduğunu belirtti.

Şehir sağlık profilleri ile temel sağlık göstergelerinin izlenerek, sağlık alanındaki eşitsizliklerin giderilmesine yönelik yol haritası oluşturularak bu çerçevede Belediye çalışmalarına yön verildiğini

ifade eden Fidan, “Bursa Büyükşehir Belediyesi 3. Faza katılım sağladığı günden bugüne kadar kentsel dönüşüm projeleri ile kentin çöküntü bölgelerinin sağlıklılaştırılması, ‘Yeşil Bursa’ kimliğini güçlendirmek amacıyla yeşil alan, spor alanları ve rekreasyon alanlarının oluşturulması amacıyla çalışmalar yürüyor. Bunun yanında sahil bandının tekrar düzenlenmesi, çevreci ulaşım alternatiflerinin artırılması, trafik ve yol düzenlemeleri, tarihi ve kültürel mirası koruma ve yaşatma projeleri, iklim değişikliği ile mücadele, entegre atık yönetimi, sanayi envanterinin hazırlanması, yerel düzeyde katılımcı demokratik yönetişimin geliştirilmesi amaçlı Kent Konseyi uygulamalarıyla Sağlıklı Şehirler Projesi’nde aktif rol alarak sağlık alanında eşitliği, kentsel yönetim ve planlamanın tam merkeze yerleştirmektedir” diye konuştu.

Sosyal projelerle yüzler gülüyor

Erzurum Büyükşehir Belediyesi, sağlık alanında önemli sosyal sorumluluk projelerine imza atıyor.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi, sağlık alanında önemli sosyal sorumluluk projelerine imza atıyor.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı’nın Beyaz Masa birimi tarafından yürütülen “Bir Ömür Bir Fidan Projesi”nde saha ekipleri, 6 ayda 6 bin 396 aileye ulaştı. Dünyaya gözlerini açan her bir bebek için toprağa bir fidan dikilip, ebeveynlerin bebeğini daha sağlıklı bir şekilde yetiştirmesi için anne bebek setinin hediye edildiği projede, memnuniyet oranı yüzde 95’e ulaştı. “Çocuklarımızı tıpkı bir fidan gibi büyüyecek” diyen Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanı Mehmet Sekmen’in bizzat bütün detaylarıyla yakından ilgilendiği projede 2017’nin hedefi, 15 bin aileye ulaşmak. Proje kapsamında annelere ayrıca “Bir Ömür Bir Fidan” Hatıra Ormanı’na çocuklarının adlarını taşıyan fidanların sertifikaları da hediye ediliyor.

Gebe Okulu’nda anne adayları eğitiliyor

Erzurum Büyükşehir Belediyesi ile Kamu Hastaneler Birliği Erzurum Genel Sekreterliği tarafından ortaklaşa hazırlanan Gebe Okulu’nda 620 anneye sağlıklı bir gebelik dönemi geçirmeleri için teorik ve pratik eğitim verildi. Gebe Okulu’nda, “Sağlıklı gebelik dönemi ve sağlıklı bebek” sloganıyla uzman ebe ve hemşireler tarafından annelere verilen eğitim üç hafta sürüyor. Doğum ve bebek bakımlarının daha bilinçli ve daha sağlıklı şartlarda yapılmasını öngören proje kapsamında anne-bebek ölüm risklerinin azaltılması ile bebeklik çağına görülen engellenebilir hastalıkların en aza indirilmesi amaçlanıyor.

“Sağlıklı dişler mutlu gülüşler”

Erzurum Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı Sağlık Şube Müdürlüğü ekipleri, “Sağlıklı dişler, mutlu gülüşler” adlı proje kapsamında il genelindeki eğitim kurumlarında ağız ve diş sağlığı eğitimi veriyor. Sağlık Şube Müdürü Funda Filiz Kocamangil’in yönetimindeki sağlık ekipleri, ilkokul 2 ve ortaokul 1’nci sınıf öğrencilerine diş sağlığı konusunda bilgi verip, Büyükşehir Belediyesi’nin ağız ve diş sağlığı bakım setini hediye ediyor. Proje kapsamında 7 bin 500 öğrenci ağız ve diş sağlığı taramasından geçirilecek.

Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanı Mehmet Sekmen, insan hayatının vazgeçilmez unsuru olan sağlıkla ilgili yapılan proje ve yatırımların, ülkelerin gelişmişlik düzeyinin en önemli göstergelerinden olduğunu ifade ederek, “Sağlıkta geçmişe nazaran çağ atlayan Türkiye, uyguladığı politika ve geliştirilen modellerle Avrupa’ya hatta dünyaya bile örnek olmuştur” dedi.

Çöpler enerjiye dönüşecek

Hatay Büyükşehir Belediyesi, Gökçeğöz düzenli depolama sahasında oluşan metan gazını elektrik enerjisine dönüştürecek.

Enerjisi Üretimi Projesi" ile evsel katı atıkların zararlı etkilerini azaltmayı hedefliyor.

Proje kapsamında Gökçeğöz Katı Atık Düzenli Depolama Tesis'i'nde çöp depolama alanlarında oluşan ve karbondioksit (CO2) göre 21 kat daha zararlı olan metan (CH4) gazının neden olduğu sera gazı etkisini engellemek için santraller kuruldu. Projede karbon kredisi alınmasına uygun teknolojiler kullanılarak, her biri 1.4 MW/h olan 3 adet motor ile 4 MW/h'lık bir enerji üretiminin gerçekleşmesi ve binlerce konutun elektrik ihtiyacının karşılanması amaçlanıyor.

Hatay Büyükşehir Belediyesi hayata geçirdiği bu proje ile Gökçeğöz düzenli depolama sahasında oluşan metan gazını, elektrik enerjisine dönüştürerek kente yeni bir enerji kaynağı kazandırmış oldu.

Nüfusun hızla artması, tüketim çeşitliliğin çoğalması ve tüketim alışkanlıklarının değişime uğraması evsel katı atıkların da aynı doğrultuda artmasına neden oluyor. Hatay Büyükşehir Belediyesi "Çöp Gazından Elektrik

Çevre seferberliğine uluslararası destek

Hatay Büyükşehir Belediyesi (HBB), kentin çevre sağlığını gözetken projeleriyle vatandaşlara daha kaliteli hizmet ulaştırmak için tüm olanakları seferber ediyor.

HBB Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) arasında imzalanan hibe protokolü kapsamında HBB Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı'na 4 araç teslim edildi. HBB Çevre Koruma

ve Kontrol Dairesi Başkanlığı Çevre Koruma Şube Müdürlüğü Proje biriminin hazırladığı projeler arasında Reyhanlı Katı Atık Aktarma İstasyonu Projesi, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından kabul edildi. Araçların teslim töreninde konuşan HBB Başkanvekili Serdar Güven, "Japonya hükümetinin finanse ettiği, Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın belediyemize hibe ettiği araçları teslim alıyoruz. Bu araçlar halkımıza hizmet verecek. Destek veren kurumlara belediyemiz adına teşekkür ediyorum. 2017 yılı içerisinde katı atık transfer istasyonları ile ilgili çalışmalarımız olacak" dedi.

HBB, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile imzalanan protokolde, her biri 40 ton atık sıkıştırma kapasitesine sahip 3 adet semitreyler çöp nakil aracı, şehir temizliğinde kullanılmak üzere 4 adet vakumlu yol süpürme aracı, 1 adet kazıyıcı-yükleyici iş makinası ile Reyhanlı ilçesinde 1 adet katı atık aktarma istasyonu yer aldı.

Sağlıklı kent için sağlıklı projeler

Mersin Büyükşehir Belediyesi kentin geleceğine yönelik önemli yatırım ve projelerine devam ediyor.

Mersin Büyükşehir Belediyesi, vahşi sistemden düzenli depolama sistemine geçilmesi ile zararlı gazların doğaya salınmasını engelleyerek, çöp sahalarından 'yeşil enerji' üretmeyi hedefliyor. Büyükşehir Belediyesi, 147 dönümlük alana kurduğu, 265,512 ton/yıl kapasiteli Silifke Göksu Entegre Atık Değerlendirme, Depolama, Geri Dönüşüm ve Bertaraf Tesisleri ile çöpten elektrik enerjisi üretiyor. Tesisten elde edilen enerji satışından Büyükşehir Belediyesi'nin kasasına yılda yaklaşık olarak 3 milyon TL girecek.

Stratejik gürültü haritaları hazırlandı

Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında nüfusu yüz binin üzerinde olan Mersin'in Akdeniz, Toroslar, Yenışehir, Mezitli, Erdemli, Silifke ve Tarsus ilçeleri için karayolu, demiryolu, sanayi ve eğlence yerlerinden

kaynaklı gündüz, gece ve tam gün olmak üzere ayrı ayrı ve birleştirilmiş olarak gürültü haritaları yapıldı. Bu doğrultuda gürültünün önlenmesi ve azaltılmasına yönelik eylem planları oluşturulması ve bu planların uygulanması amaçlanıyor.

Deniz kirliliği izleme projesi

Mersin Büyükşehir Belediyesi Denizcilik Dairesi Başkanlığı ve ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü işbirliği ile yürütülecek olan deniz kirliliği izleme projesi kapsamında Mersin Körfezi'nde, 11 farklı istasyonda fiziksel, kimyasal ve biyolojik 22 kirlilik parametresi izlenecek. Projede, yaralanmalara neden olabilen zehirli denizanaları için ihbar ve uyarı sistemi kurulması ayrıca denizlerde hızla artan plastik kirliliğine ilişkin 9 ayrı plajda da incelemeler yapılması planlanıyor.

AB, Büyükşehir'in projesini kabul etti

AB'nin Katılım Öncesi Yardım Aracı Programı (IPA) kapsamındaki Türkiye'de İklim Değişikliği Alanında Kapasite Geliştirme Hibe Programı'na Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin hazırladığı yaklaşık 200 bin Euro'luk proje, değerlendirmeler sonucunda uygun görülerek detaylı raporlama sürecine onay verildi. Proje ile başta Mersin Büyükşehir Belediyesi birimlerinden kaynaklanan karbon ayak izi tespit edilerek buna neden olan etkenler için düzenlemeler yapılacak.

Ücretsiz sağlık hizmetleri

Mersin Büyükşehir Belediyesi, başta dezavantajlı gruplar olmak üzere sağlık güvencesi olmayan vatandaşlara sağlık hizmeti sunuyor. 2016 yılı içinde toplam 12 bin 458 hasta kabulü ve muayenesi yapıldı. Bunun yanı sıra gezici sağlık araçları ile 6 bin 107 kişi ücretsiz olarak muayene edildi. Ayrıca 2016'da şehir içinde 7 bin 152, şehir dışına 410 olmak üzere toplam 7 bin 562 hastanın nakilleri sağlandı. Halk sağlığını korumak amacıyla Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı ekipleri 2016'da toplam bin 207 işyerini denetledi. Sağlıklı nesiller oluşturmak için verilen eğitimler çerçevesinde 4 bin 76 öğrenciye güvenli gıda tüketimi konusunda bilgilendirme ve bilinçlendirme eğitimi verildi. Yine "Minik Kalpler" projesi kapsamında, 6-10 yaş arası öğrencilere de, doğuştan gelen ritim bozukluklarının tespitine yönelik EKG cihazları ile kalp taraması yapılıyor. Proje kapsamında yaz tatiline kadar 25 okul daha ziyaret edilerek, 20 bin öğrenciye kalp taraması yapılması hedefleniyor.

Şehrinin sağlığını ölçen belediyeler

Kentlerin sağlığının geliştirilmesinde ve sürdürülebilir kalkınmasında yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Yerelde sağlığın geliştirilmesinin en önemli basamakları ise şehir sağlık göstergelerinin belirlenmesi, şehir sağlık profilinin hazırlanması ve şehir sağlık gelişim planının yapılmasıdır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Sağlıklı Şehirler Ağı ile küresel düzeyde sağlıklı kentler hareketinin öncüsü olmuştur. Sağlıklı Şehirler Ağı'na katılan her üye için ise şehir sağlık profili

hazırlamak kentlerin vizyonlarını ortaya koymalarında, kente bakış açılarını geliştirmelerinde ve geleceğe ilişkin projeler üretmelerinde önemli olmaktadır. Şehir sağlık profili hazırlamak Sağlıklı Kentler Birliği kriterlerine göre gerekliliktir. Bu bölümümüzde Birliğin üye belediyelerinden Bursa ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri ile Çankaya, Tepebaşı ve Pendik Belediyelerinin koordinatörleri, şehir sağlık profili hazırlama süreçlerindeki deneyimlerini paylaştılar.

Abdulkadir COŞKUN

Pendik Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürü
Sağlıklı Kentler Birliği Proje Koordinatörü

Pendik Belediyesi olarak stratejik yönetim uygulamaları kapsamında birçok plan ve rapor çalışmalarını hayata geçirdik. Pendik Şehir Sağlık Profili çalışması gibi sağlığın gelişimini esas alan ve mevcut durum analizini içeren bir çalışma, kurumumuz tarafından daha önce yürütülmemişti. İlçemiz ve kurumumuz açısından bu çalışmaların başlamasının çok önemli bir gelişme olduğunu düşünüyoruz. Vizyonumuzda yer alan "sağlıklı, planlı ve sürekli gelişim" yaklaşımının hayata geçirilmesinde sağlıklı kent çalışmaları önemli bir yere sahip olmuştur.

Şehir sağlık profili hazırlama

Şehir Sağlık Profili çalışmasının ilk aşamalarında literatürde okumalar yaparak konuyu özümsemeye ve buna bağlı olarak yorumlarımızı ortaya çıkarmaya başladık. Diğer yandan farklı kurumların Şehir Sağlık Profillerini inceleme fırsatı bulduk. Bu incelemeler neticesinde elde ettiğimiz bilgileri bir çatı altında toplayarak Pendik Şehir Sağlık Profilimizi oluşturduk. Bu aşamada özellikle yerel yönetimlere yönelik "yol gösterici bir kılavuz dökümanın" olmasının önemli bir eksiklik olduğunu söyleyebiliriz.

Şehir Sağlık Profili çalışmaları esnasında birçok kurumla yazışmalar yoluyla veri talep edilmesi ve bunun takibinin sağlanması, verilerin analizi ve raporlanması disiplinli bir süreci gerektirdiğinden planlı ve sistemli olarak yürütmeyi esas aldık. Kurumların veri taleplerine karşı tutumları, veri tabanlarının yeterliliği ve koordinasyonlu çalışmaya yatkınlıkları gibi özellikler, profil hazırlamada kurumumuzun ihtiyacı olan verilerin plana uygun tamamlanmasına çeşitli etkileri olmuştur. Şehir Sağlık Profili çalışmalarının Türkiye geneline yerel yönetimler kapsamında yayılması durumunda "ulusal düzeyde bir ve-

ritabanı yönetim sisteminin" gerekli olduğu deneyimlerimiz sonucunda ortaya çıkmıştır.

Pendik Şehir Sağlık Profili çalışması, şehrimizin şehir sağlığı açısından mevcut durumunu, stratejik plan içerisindeki program ve faaliyetlerin profile uygun olarak yeniden gözden geçirilmesini ve kullandığımız gösterge ve parametrelerle şehrin sağlık açısından artı ve eksilerini bütüncül olarak değerlendirmeye imkan sağlamıştır. Ayrıca "sürdürülebilir sağlıklı kent eylem döngüsü" içerisinde bir sonraki çalışma olan Şehir Sağlığı Gelişim Eylem Planının hazırlanması ve Kurumsal Performans Programına yön vermesi açısından da önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmaların başlangıç noktasından hayata geçirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması güçlü bir yönetim desteğiyle mümkün olabileceği unutulmamalıdır. Bu açıdan Pendik Belediye Başkanımız Sayın Dr. Kenan Şahin'e bu projede ve diğer tüm kurumsal projelerde gerek teknik gerekse de idari anlamda vermiş olduğu desteklerinden dolayı kurumumuz adına şükranlarımızı sunuyoruz.

Nalan FİDAN

Bursa Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanı
Bursa Sağlıklı Şehirler Proje Koordinatörü

DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağına Türkiye'den ilk üye belediye olan Bursa Büyükşehir Belediyesi adına ilk profil hazırlamak, koordinatör olarak bana nasip oldu. Araştırmacı, öğretici, keşfedici ve geliştirici bir süreçti. Çünkü Türkiye'de hazırlanmış bir örneği yoktu. Bursa Sağlık Profili, diğer Avrupa şehirlerinde hazırlanan profiller incelenerek ve entegre edilerek hazırlandı.

Kurumlardan gelen veriler bireysel olarak kullanılabilir olmasına karşın, bazıları bu nitelikte de değildi, karşılaştırılabilmeye olanak tanımamaktaydı. Bazı göstergeler somut, sayısal verilerden çok, soyut olarak "iyi", "kötü" gibi kavramlarla bildirilmişti. Her kurumun kendine özgü veri toplama ve gösterge tanımlama biçimi farklı olduğundan kısa süre içinde standardize verilerin oluşturulamayacağı anlaşıldı. Veri akışının hızlı olmasına karşın; gelen verilerin sağlıklı olması nedeniyle her kurumdan gelen veriler kullanılamadı. Standart verilerin kullanılabilmesi için TÜİK verileri kullanıldı.

Bu süreçte işbirliğini öğrendik, sağlığını nasıl her sektöre (nüfus, doğum, ölüm, göç, planlama, ulaşım, çevre, altyapı, sanayi, sosyal hizmetler, güvenlik, depremsellik vb.) etki ettiğini, iç içe ol-

Şehir sağlık profili hazırlamak=şehir sağlığını ölçmek

duğunu keşfettik. Tüm paydaşlarımız, teknik birimler profil hazırlama kültürüne sahip oldu.

Hazırlanan sağlık profili, DSÖ sağlıklı kent göstergeleri ile kentlerde sağlıklı ilgili var olan durumun sayılarla kıyaslayarak açık ve anlaşılır bir biçimde ortaya konması bakımından önem taşımakta. Bu çalışma sağlık yönetiminde önemli bir araç olan "toplum" için şehirlerde her düzeydeki karar vericilere çeşitli fırsatlar sağlamakta. Şehir sağlığını ölçmek; sağlıklı ilgili gereksinimlerin saptanmasına katkıda bulunmakta, yeni bir sağlık programının başlatılması için verilecek karara temel oluşturmakta, programların ayrıntılı olarak planlanmasına yardımcı olmakta, programların uygulanmasına yönelik gerçekleşen ile varılan sonucun tanımlanması için temel bilgi üretilmesine katkıda bulunmaktadır.

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Sağlıklı Şehirler Projesini 3. Faza katılım sağlayarak 2000 yılından bu yana yürütmektedir. Bu kapsamda her faz döneminde şehir sağlık profilleri hazırlayarak, temel sağlık göstergeleri izlenmiş ve sağlık alanındaki eşitsizliklerin giderilmesine yönelik yol haritası oluşturularak bu çerçevede Belediye çalışmalarına yön verilmiştir. 3. Faza katılım sağladığı günden bugüne kadar Bursa'da sağlıklı şehirler projesi tüm hızıyla devam etmektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi kentsel dönüşüm projeleri ile cephe sağlıklılaştırmaları, Yeşil Bursa kimliğini güçlendirmek amacıyla he bölgeye yeşil alan, spor alanları ve rekreasyon

alanlarının oluşturulması, Bursa sahil düzenlenmeleri, çevreci ulaşım alternatiflerinin arttırılması, çevre yatırımları, tarihi ve kültürel mirası koruma ve yaşatma projeleri, evde sağlık hizmeti uygulamaları, yerel düzeyde katılımcı demokratik yönetişimin geliştirilmesi amaçlı Kent Konseyi uygulamalarıyla Sağlıklı Şehirler Projesinde aktif rol alarak sağlık alanında eşitliği, kentsel yönetim ve planlamanın tam merkezine yerleştirmiştir.

Bundan sonraki süreçlerde de sağlık profilinde herhangi bir sağlık göstergesinin Türkiye ortalamasından düşük olduğu gözlemlendiğinde, başta politikacılar olmak üzere her düzeydeki karar vericilerin, söz konusu göstergeyi iyileştirmek için kurumundaki insan gücü, bütçe, bina(lar), donanım, araç/gereç ve zaman gibi kaynakları gözden geçirmeleri ve gereksinim duyulan alanlarda kaynak artışına yönelmeleri uygun olacaktır.

Özlem TUĞAÇ

İzmir Büyükşehir Belediyesi Sağlıkli Kentler ve Temiz Eneji Şube Müdürü
İzmir Sağlıkli Şehirler Proje Koordinatörü

Günümüzde kentleşmenin artması ve yoğun göçler alması nedeniyle, kent ve kentli sağlığı, dünyada öncelikli konulardan biri haline gelmiştir. Sağlıksız şehir planlamaları, artan hava-su-toprak kirliliği, sosyal dışlanma, standardın altında barınma, yoksulluk, sağlıkta eşitsizlikler gibi olumsuzluklar, maalesef yükselen bir tehdit oluşturmaktadır.

Tüm bu sorunların üstesinden gelebilmek için sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda kentte yaşayan bireylere yüksek standartlı bir yaşam sağlamak ve "Sağlıklı Kentler" yaratmak için yoğun bir biçimde çalışan Dünya Sağlık Örgütü; Sağlıkli Kentler Projesi ile "herkes için sağlık" prensibine dayanarak, kentte yaşayan ve çalışan insanların fiziksel, zihinsel, sosyal ve çevresel refahını artırmak, kentte yaşayanların kentin olanaklarından eşit biçimde yararlanmasını hedeflemektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi bu harekete katılmak için 08.09.2006 tarihinde Türkiye Sağlıkli Kentler Birliği'ne üye olmuştur. DSÖ üyelik şartlarının tamamını gerçekleştirerek 2010 yılında V.Faz, 2014 yılında VI. Faz'a üyeliğimiz gerçekleşmiştir.

Sağlığını ölçen şehir: İzmir

İzmir Sağlıkli Kentler Projesi, Türkiye'deki benzerleri arasında bazı konularda ilk uygulamaları da gerçekleştirmiştir. Projenin sürdürülebilirliğinin sağlanması için Valilik ve üniversitelerle yazılı proje ortaklığı ilk kez İzmir'de gerçekleştirilmiştir.

Kamu politikalarının belirlenmesinde sivil inisiyatifin desteğini alma konusunda da yine İzmir öne çıkmıştır. Üniversitelerden akademisyenlerin, uzmanların ve meslek odası temsilcilerinin yer aldığı gönüllü ordusu, ortak aklı yakalamaya çalışarak yaşadıkları kente sahip çıkmışlardır.

Katılımcı kentler, kent sağlık profilleri ve kent sağlık planları ve stratejilerini içeren geniş bir program ve ürün aralığını geliştirmekte ve uygulamaktadır. Bu doğrultuda; çalışmalarımıza öncelikle projenin uzun süreli ve kalıcı olmasını sağlamak üzere Sağlıkli Kentler Proje Ofisi'nin çalışma esaslarını belirleyen bir yönerge hazırlayarak uygulamaya konulmuştur. Çalışmaların belirli bir disiplin ve işbirliği içerisinde uzman kadrolar tarafından ortak bir platformda yapılmasını sağlamak ve sağlıklı verilere ulaşılabilirliği kolaylaştırmak üzere, İzmir Valiliği, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Ege Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, İzmir Ekonomi Üniversitesi ve Yaşar Üniversitesi ile 07.05.2007 tarihinde bir protokol imzalanarak proje ortaklığı gerçekleştirilmiştir. Protokol gereği tüm proje ortakları "Sağlıklı Kentler" hareketini geliştirmek ve kurumlarını temsil etmek üzere birer koordinatör atamıştır. İmzalanan Çerçeve Anlaşması'nın bir parçası olarak kabul edilen "Sağlıklı Kent Platformu" oluşturularak profil çalışmalarına akademisyenler, sivil toplum örgütleri, meslek odaları, Belediye ve Valilik temsilcilerinden oluşan 128 kişilik 15 çalışma grubu 15.01.2008 tarihinde "İzmir Kent Sağlık Profil" kitabı

çalışmasına başlamış, 131 toplantı yaparak 29.08.2008'de tamamlanmıştır. Derleme ve onay işlemlerinden sonra 20.03.2009 tarihinde 1.000 adet basılarak; sınırlı olan kaynakların doğru kullanılmasını ve en önemlisi İzmir halkına verilen hizmetlerin eşitlik ilkesi çerçevesinde ve yaşam kalitesini yükseltme doğrultusunda gerçekleşmesini sağlamak için kentteki karar vericilerin sağlık konusunu gündemin ilk sıralarına yerleştirebilmek amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi, İzmir Milletvekilleri, İl Genel Meclis üyeleri, İBB Meclis üyeleri, proje ortakları, kamu kurum ve kuruluşlarından oluşan platform üyelerine, meslek odalarına dağıtımı yapılmıştır.

2009 yılı verileri ile güncellemesi de yapılan "İzmir Kent Sağlık Profil" kitabının 2014 yılı verileri ile hazırlama sürecine girilmiş, çalışmalara devam edilmektedir.

Bir kent sağlığı profili; şehirde yaşayanların sağlığının ve bunları etkileyen faktörlerin niteliksel ve niceliksel bir açıklamasıdır. Profil sorunları tanımlar, gelişim için önerilerde bulunur ve faaliyetleri teşvik ederek, ilgili tüm sektörlerin bilginin toplanması, analiz edilmesi, yorumlanması ve sunulması için birlikte çalışmalarını sağlar. Profiller insanların sağlığı ve içinde yaşadıkları şartlar ile ilgilidir. Profillerin hazırlanması sektörler arası çalışma yaratarak sağlık ortaklıklarını sağlamlaştırmaya yardımcı olabilir; içerdiği bilgiler sağlık sorunlarını ortaya koyar ve ortakları çözüm bulmak için bir araya getirebilir.

Bir kentin profili politikacılar, uzmanlar ve şehirde yaşayanlar arasında değerli bir iletişim kanalı oluşturmali ve sağlık sorunlarının açıkça tartışılmasını kolaylaştırmalıdır.

Dr. Ethem TORUNOĞLU

Çankaya Belediyesi Dış İlişkiler Müdürü
Sağlıklı Kent Proje Koordinatörü

"Bu kent arkandan gelecektir.

Sen aynı sokaklarda

Dolaşacaksın yine.

Aynı mahallede kocayacaksın;

Aynı evlerde kır düşecek saçlarına.

Dönüp dolaşıp bu kente geleceksin sonunda...."

Konstantin KAVAFİS

Çankaya Belediyesi'nin Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Sağlıkli Kentler Projesi ile tanışması ve "sağlıklı kent" kavramını Belediye çalışmalarının ana akıslarından biri olarak tanımlamaya başlaması çok eski yıllara dayanmaktadır. Çankaya Belediyesi, Sağlıkli Kentler Projesi ile ilgili çalışmalara ilk olarak 1994 yılında, dönemin Belediye Başkanı Doğan Taşdelen'in, Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü Ankara Ofisi ile kurduğu ikili ilişkilerle başlamıştır. 09.09.1994 ise önemli bir tarihtir. Bu tarihte alınan, Belediye Meclis Kararı ile Çankaya Belediyesi'nin Sağlıkli Kentler Projesi'ne katılım süreci yasallaştırılmıştır.

"Sağlıklı Kent ve Sağlıklı Çevre" kavramlarının bir bütünlük içinde konuşulmaya başlaması ile birlikte, Çankaya Belediyesi, "sağlıklı kent" şemsiyesi altında, sağlık, sosyal hizmetler, çevre,

Sağlıklı kent... "İstediğimiz gelecek!"

eğitim, kültür ve spor gibi çeşitli alanlarda projeler üretmiş ve bunları hayata geçirmiştir. Sağlıklı kent bir sonuç değil, dinamik ve çok yönlü bir süreçtir. Sağlıklı Kent Projesine dâhil olmak, bir anlamda "Herkes İçin Sağlık ve Sağlıkta Eşitlik" ilkelerinin benimsenmesi demektir.

Kişisel olarak, mesleki ve iş kariyerimde önemli ve öğretici bir yeri olan proje, sağladığı yeni ufuklarla hep geleceğe dönük umutlarımızı ve daha yaşanabilir kent ve çevre hayallerimizi diri tutmuştur. İlk yıllarda, Sağlık Bakanlığı koridorlarında, "temel sağlık hizmetleri", "sağlığın sosyal belirleyicileri" ve "sağlıklı kentler kavramı" gibi politikalar hakkında bilgi ararken ve dokümanlar bulmak için uğraşırken, Dr. Didem Evci'nin yardımlarını unutmak mümkün müdür? Bugün, Sağlıkli Kentler Birliği Kentli Dergisi'nin sayı editörlüğünü yapan, Andan Menderes Üniversitesi'nin çok değerli bilim insanı Prof. Dr. Didem Evci Kiraz'ın dost ve her daim yol gösterici yaklaşımı ile karşılaşmıştık o günlerde... O yol gösterici el, bugün birçok Belediyeye ilham olmaya devam ediyor. Sağlık Bakanlığı'nın Ankara Sıhhiye'deki tarihi binasında başlayan dostluğumuz o günden bugünlere DSÖ ortamlarında, SKB süreçlerinde güçlenerek sürdü. (ben o zamanlar genç bir mühendis idim, Didem Hocam ise her daim genç bir kadın olarak sağlıklı kent bayrağını her yere taşıdı.)

2000'li yılların başında, sağlığın sosyal belirleyicileri kavramını tartışmaya başladık, aynı yıl Çankaya Kent Sağlık Profili'ni ve Sağlıkli Kent Göstergelerini ve hemen ardından da Kent Sağlık Gelişim Planı'nı kolektif bir çalışmayla

hazırladık. Bu süreçte, Dr. Didem Evci ve Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin sağlıklı kent proje koordinatörü Nalan Fidan hep yanımdaydı. Hırvatistan'ın Rijeka kentinde Eylül 2002'de DSÖ Avrupa Sağlıkli Kentler Ağına üye olduğumuzda ilk tebrik edenler de bu süreçteki yol arkadaşlarımızı. Bu yolculuğun önemli durakların biri de Sağlıkli Kentler Birliği'ni kurma çabamız ve tüzük yazımı başta olmak üzere, zorlu bir yola koyulmamızdı. Sanırım geldiğimiz yer itibarıyla bayağı bir yol alındı.

Bu uzun ve keyifli çabayı, kısa bir yazı ile anlatmak olası görünmüyor. O kadar çok birikmiş olaylar, olgular ve anılar var ki, belki de Türkiye'nin sağlıklı kentler tarihini anlatan bir kitaba ihtiyaç var. Bu aşamada, şu noktanın altına çizmekte yarar olduğunu düşünüyorum. Dönemin DSÖ Avrupa Sağlıkli Kent Ağı Başkanı Dr. Agis Tsouros başta olmak üzere, dünyada ve Türkiye'de bir avuç halk sağlığı hekimin, mühendis, şehir plancısı ve mimarın inadı ile şekillenen "sağlıklı kent hareketi" mutlaka içinde Edwin Chadwick'den ve Nusret Fişek'den izler taşımaktadır. Sağlığın sosyal belirleyicilerini kentsel yaşam kalitesi ile birleştirmek, kent olgusuna sağlık ve çevre boyutları ile bakabilmek başlangıç itibarıyla, sağlıkta kamu yararını, belediyecilik alanında ise sosyal belediyeciliği gerekli kılmaktadır. Son tahlilde diyebiliriz ki, ülkemizin farklı coğrafyalarında bir iddia ile yola çıkan bizler, "Sağlıklı Kent" kavramını ve projeyi hayal olmanın ötesine, memleketin önemli bir çalışma ve uğraşı alanı haline getirdik diye düşünüyorum.

İnci ÇALIŞKAN

Tepebaşı Belediyesi
Sağlıklı Şehirler Proje Koordinatörü

Sağlıklı kent, sürekli olarak sosyal ve fiziksel çevreler oluşturan, oluşturulan çevreleri geliştiren, hayatın tüm işlevlerini yerine getirebilme ve en yüksek potansiyellerine erişebilmeleri konusunda insanların birbirlerini desteklemesine olanak sağlayan toplumsal kaynakları sürekli olarak genişleten bir kenttir (Barton&Tsorou,2006,s.41). Bu tanımla birlikte belirli sürelerde yenilenecek aşamalarla sağlıklı kent ölçütleri ortaya konulmuştur. Her bir aşama yeni çalışma alanlarına işaret etmektedir. Ancak her aşamada yer alan temel altı amaç şu şekildedir:

- 1) Yoksul ve hassas kesimler için yapılacak çalışmalar
- 2) Merkez-yerel ilişkisinin güçlendirilerek kent dönüşüm temelinde sağlıklı politikalar gerçekleştirmek
- 3) İzleme ve değerlendirme yöntemleri geliştirmek
- 4) Üyeler arasında dayanışma ve işbirliği sağlamak
- 5) Kentsel olgular konusunda yerel yönetimlerin Avrupa ve küresel düzeyde işbirlikleri kurmalarını sağlamak
- 6) Avrupa Bölgesi'ndeki tüm üye devletlerin DSÖ Avrupa Ağı erişimini arttırmak (WHO).

DSÖ, her üye kentten, kent profili ve gelişim planı hazırlamasını üyelik şartlarından biri olarak istemektedir. DSÖ, profil ve gelişim planı hazırlanması için yol gösterici birçok çalışma ve basın yapmaktadır. Profilde beklenen kentin sağlık göstergelerinin sayılarla, grafik ve tablolarla ortaya konulmasıdır. Ge-

lişim Planı ise bu verilerin eylem planına dönüştüğü alandır.

Bir kent sağlık profili, sağlıkla ilgili anahtar bilgilerin toplandığı ve bu konulardaki belirleyicilerin yorumladığı ve analiz edildiği bir kamu sağlık raporudur. Kent sağlık profillerinde öncelikli ve ikincil derecede eylem alanları belirlenir. Bu çalışma kent sağlık planının hazırlanması için temel oluşturur. Bütün çalışmalar, dinamik bir sürecin parçasıdır, dolayısıyla güncellenmelidir (Barton&Tsorou, 2006, s.54). Kent Sağlık Gelişim Planları ise kent içinde sağlığın artırılması için stratejiler ve müdahale programlarını ortaya koyar, hedefleri ve belirtilen eylemlerin uygulanma sürelerini tayin eder ve izleme ile ilgili uygulamaları belirler. Sağlıklı ve sürdürülebilir toplumlar için ortak bir vizyon oluşturması açısından önemli bir araçtır (Barton&Tsorou, 2006, s.55). Bu bağlamda profili hazırlarken bakılması gereken sağlık göstergeleri şu şekilde tanımlanmıştır:

Tablo 1. Sağlık Göstergeleri

Sağlığı Etkileyen Faktörler	Belirli Etkilerin Örnekleri (Sağlığın Belirleyicileri)
Biyolojik Faktörler	Yaş, cinsiyet, beslenme
Kişisel ve ailesel ve yaşamsal koşullar	Aile yapısı ve işleyişi, birincil, ikincil ve yetişkin eğitimi, meslek, işsizlik, risk alma davranışı, diyet, sigara, alkol, madde kullanımı, egzersiz, dinlenme ve ulaşım araçları
Toplumsal çevre	Kültür, akran baskısı, ayrımcılık, sosyal destek (komşuluk, sosyal ağlar ve izolasyon) ve toplum, kültürel ve manevi katılım
Fiziksel Çevre	Hava, su, barınma koşulları, gürültü, koku, görsel çevre, kamu güvenliği, sivil tasarım, dükkânlar (konum, aralık ve kalite), ulaştırma (karayolu ve demiryolu), arazi kullanımı, atık, enerji ve yerel çevresel özellikler
Kamu Hizmetleri	Erişebilirlik (konum, engelliler ve maliyet için erişim), toplumsal ve ikincil sağlık hizmetleri, çocuk bakımı, sosyal hizmetler, konut, eğlence, istihdam ve sosyal hizmetler, toplu taşıma, diğer sağlıkla ilgili kamu hizmetlerinin kalitesi, yasal kurumlar ve hizmetler
Kamu Politikaları	Ekonomik, sosyal, çevresel ve sağlık eğilimleri, yerel ve ulusal öncelikler, politikalar, programlar ve projeler

(Health Impact Assessment Toolkit for Cities Document1, WHO 2005)

Yukarıdaki bilgiler ışığında biz belediyelere ve özellikle koordinatörlere çok elzem bir görev düşmektedir, yereli tanımak, yerelin ihtiyaçlarını belirlemek adına. Yazının bu kısmından itibaren naçizane bir deneyim aktarımı yapmanın yeni koordinatör olan ya da ilk defa bu çalışmayı yapacak koordinatörler için önemli olduğunu düşünüyorum. Disiplinler arası değil, disiplinler üstü bir çalışma, bu çalışmayı ilk kez yapacak siz değerli koordinatörleri beklemektedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki Sağlıklı Kent Profili ve Gelişim Planı bir ekip işidir. Bu amaçla yapılacak çalışma için bir ekibin kurulması, diğer kurumlarla yapılacak işbirliği ya da protokoller çalışmanın daha verimli ve ihtiyacı karşılayacak şekilde olmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda belediyenin ilgili birimleri, il müdürlükleri, kalkınma ajansları ve bakanlıkların yayınladığı ulusal veriler ve planlar çalışma için önemlidir. Yerelde bir üniversitenin varlığı ise bu çalışmayı daha da kolaylaştıracak ve güçlü kılacaktır. Bu şekilde çalışmak Dünya Sağlık Örgütü'nün 'yönetişim'

olarak vurguladığı ve biz yerel yönetimlerden beklediği yönetim şeklini karşıladığı gibi bundan sonra yapılacak çalışmaların da ortaklığını açacaktır. Bir kentin sorunlarını salt belediye çözemeyeceği için sorunların sahiplenilmesi ve çözüm aşamasında da sahiplenilmesi önemlidir. Belki süreci bu anlamda bölmek ve kategorize etmek işi daha da kolay kılacaktır. Öncelikle toplanacak verilere karar vermek ki bu anlamda Dünya Sağlık Örgütü ve Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği yönlendirmeler yapmaktadır. Bilgiye dönüşemeyen veri ya da okunamayan bir veri ise sadece zaman ve emek kaybı olacaktır. Bu nedenle verilerin okunabilmesi yani yorumlanması ve analiz edilmesi gerekmektedir. Çünkü bu kısım sağlık gelişim planını oluşturacaktır. Sağlık gelişim planı ise bundan sonra yapılacak çalışmalar için bir yol haritasıdır. Bu yol haritasının ise belediyelerin strateji planı ve bütçelemesinde yer alması gerekir ki sağlıklı kent adına projeler, etkinlikler ve çalışmalar yapılabilsin. Ve bütün bu çalışma sadece kente

hizmet veren biri olarak değil aynı zamanda o kenti yaşayan biri olarak da bizler için bir şans...

KAYNAKÇA

Barton,H. &Tsorou,C. (2006), Sağlıklı Şehir Planlaması, Çeviri ve basım: Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği

WHO,http://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/urban-health/activities/healthy-cities/who-european-healthy-cities-network/six-strategic-goals

Health Impact Assessment Toolkit for Cities Document1, WHO 2005, http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/101500/HIA_Toolkit_1.pdf (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2016).

Prof. Dr. Sabahat Tezcan

“Başarı için işbirliği şart”

Prof. Dr. Sabahat Tezcan, belediye hizmetlerinin çok geniş kapsamlı olduğunu, çeşitliliği fazla olan bu hizmetlerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi için de ilgili tüm sektörlerin işbirliği yapmasının başarılı sonuçlar alınması için gerekli olduğunu belirtti.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı emekli öğretim üyesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü eski Müdürü ve Epidemiyoloji disiplininin duayen ismi Prof. Dr. Sabahat Tezcan ile şehir sağlık profilinin hazırlanmasında sağlık alanındaki bilimsel çalışmaların yöntem bilimi olan ‘epidemiyoloji’yi konuştuk.

■ Röportajımıza sizi tanıyarak başlayalım isterseniz...

1969 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi’nden (HÜTF) mezun oldum. Aynı fakültenin Halk Sağlığı Anabilim dalından 1972 yılında uzman, 1976 yılında doçent, 1982 yılında profesörlük derecelerini aldım. ABD Kuzey Karolina Üniversitesi Halk Sağlığı okulunda Epidemiyoloji da-

linda master ve doktora derecelerini tamamladım. Türkiye’ye dönerek HÜTF Halk Sağlığı Anabilim dalında mezuniyet sonrası Epidemiyoloji eğitim programını başlattım. 2012 yılında emekli oldum. 2000-2002 Halk Sağlığı Enstitüsü ve 2002-2012 yılları arasında HÜ Nüfus Etütleri Enstitüsü müdürlüğü görevlerinde bulundum. 43 yıllık çalışma hayatımda halk sağlığı ve demografinin çeşitli konularında 6 ulusal proje, çok sayıda yerel projeleri planlamış ve uygulamış olup kitap, kitap içinde bölüm, makale, bildirisi şeklinde çok sayıda yayımlım var. Ayrıca Sağlık Bakanlığı, Dünya Sağlık Örgütü, UNICEF gibi çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlara danışmanlık yaptım.

■ “Sağlıklı şehirler” kavramı bugün üzerinde durulan önemli konulardan biri. Ölçmediğimiz bir şey üzerinde çözüm üretmek de mümkün değil. Türkiye’de şehirlerin sağlık profilini ortaya çıkaracak çalışmalar ne düzeyde?

‘Sağlıklı şehirler’ projesi DSÖ tarafından ‘herkes için sağlık’ kavramı doğrultusunda 1987 yılında başlatılmış olup sağlık konusunu yerel yönetimlerin gündemine yerleştirmeyi hedeflemiştir. Ana amacı şehirde yaşayan, çalışan insanların fiziki, sosyal, psikolojik ve çevresel refahlarını geliştirmektir. Türkiye’den de halen 50 do-

layında yerel yönetim bu çalışmaları başlatmış olup, ulusal iletişim ve işbirliği için oluşturulan ‘Sağlıklı Kentler Birliği’ üyesidir.

■ Bu konuda yapılan çalışmalar sonucunda ortaya konan sonuçlar önümüze nasıl bir tablo çıkarıyor? Çıkan bu tablo karşısında yapmamız gerekenler nelerdir?

Ülkemizdeki belediye sayısına göre bu çalışmalara katılan sayı çok yetersizdir. Belediye hizmetlerinin çok geniş kapsamlı olduğu herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir, dolayısıyla çeşitliliği fazla olan bu hizmetlerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi için de ilgili tüm sektörlerin işbirliği yapması başarılı sonuçlar alınması için gereklidir. Bunlar hemen hemen tüm bakanlıklar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşlarıdır. Ancak ülkemizde bu konuda gelişmeler olmakla birlikte hizmetlerin ortak akılla, işbirliği ile yürütülmesi henüz arzu edilen düzeyde değildir. Genellikle her kurum hizmetleri birbirinden bağımsız ve habersiz şekilde yürütme eğilimindedir. Örneğin temiz içme ve kullanma suyu sağlıklı yaşamın gerekliliğidir ve yerelde bunu sağlamak, sürekli denetlemek belediyelerin en önemli hizmetlerindendir, bu konuda mühendislik dışında yerel sağlık örgütü olan halk sağlığı müdürlüğü

ile yakın çalışılması ve işbirliği şarttır, oysa ülke gündeminde sıklıkla yer alan su kaynaklı salgınlar böyle olmadığının kanıtıdır.

■ Şehirlerin sağlığını ölçme sürecinde elde edilen verilerin bilgiye dönüşmesinde “epidemiyoloji” kavramıyla karşılaşıyoruz. Epidemiyoloji ne demektir, bize anlatabilir misiniz? Bir şehrin sağlığını ölçmede ‘epidemiyoloji’nin yeri nedir?

Şehir sağlığı kavramının bileşenleri çok çeşitli olduğu için bunlarla ilgili durum saptama, karşılaştırmalar için her konuya ilişkin çok sayıda ölçüt (gösterge) geliştirilmiştir. Bu sağlık alanındaki bilimsel çalışmaların yöntem bilimi olan ‘epidemiyoloji’ disiplininin yararlanmayı gerektirir. Epidemiyoloji sağlık sorunlarının tanımlanması, nedenlerinin ve sonra en uygun çözüm yöntemlerinin belirlenmesi için bilimsel metodları öğretir. Bilimsel yaklaşım ve başarı için varsa bu konunun uzmanları, yoksa halk sağlığı uzmanlarından yardım alınmalıdır. Belediyelerin sağlıklı şehir

kavramına uygun çalışmaları ve bu konuda daha genel bilgiler için TÜİK ve ayrıntılı, kapsamlı araştırmalar için ise Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü doğru adrestir.

Sonuç olarak yerel yönetimler hizmet sundukları toplumun sosyal, fiziksel, psikolojik ve çevresel yönlerden re-

fahı için yapacakları tüm çalışmalarının kalıcı ve etkili olması için ilgili tüm sektörler, kurumlar ile işbirliği içinde konuların uzmanlarından bilimsel destek alarak halkla iletişim içinde sürdürmeleri çağdaş, etkili yönetim için şarttır.

Pendik Belediye Başkanı Kenan Şahin:

“Şehrin sağlığını ölçmek kente katkı sağlar”

Pendik Belediye Başkanı Kenan Şahin, SKB’nin Dünya Sağlık Örgütü’nün akredite bir organizasyonu olduğunu belirterek, “Bu yapının en önemli çalışma hassasiyetlerinden biri üye belediyelerden Kentin Sağlık Profiline çıkarılması ve profile uygun Şehir Sağlığını Geliştirme Planının yapılmasıdır. Kent Sağlık Profili hem kentlerin daha sağlıklı olmasına hem de belediyelerin kendilerini daha iyi değerlendirmelerine, eksikliklerini görüp telafi etmelerine katkı sağlar” dedi.

Pendik Belediyesi, şehir sağlık profili hazırlayan Sağlıklı Kentler Birliği üyelerinden. Pendik Belediye Başkanı Dr. Kenan Şahin ile sağlıklı kentleri ve şehir sağlık profillerinin hazırlanması üzerine bir röportaj gerçekleştirdik.

■ Şehir ve şehrin sağlığı ne demektir?

Birçok insanın hatta belediyecinin bile şehir denildiğinde, altyapısı ta-

mamlanmış, planlı yapılaşmanın sağlandığı, temiz ve ulaşım açısından erişilebilir yerleşimler şeklinde klasik bir şehir algısı zihninde canlanır. Kısım doğru fakat eksikleri olan bir tanım, bu. Şehir, yaşayan dokular bütünüdür bir arada tutar, fiziksel unsurlarıyla yaşama ev sahipliği yapar. Şehirlerin en önemli niteliği canlı bir organizma gibi yaşamasıdır. Sağlık kavramı ise birçok anlama gelir. Hastalıklardan uzak olmak, zinde olmak, mutluluk

getiren, huzur veren bir bünyeye sahip olmak. Şehirlerin de huzur veren, insanı mutlu eden mekânlara dönüşmesi lazım.

Doğa kendi yapısıyla, yeşil alanları ve ormanlarla insanı mutlu eder. Ama şehir, çok sayıda insanı bir arada tutan yapılar olduğundan insanları dinamik tutabilmek, şehrin dinamizmini yüklenmek için doğanın kendi özellikleri dışında birtakım yapılara, imkânlara sahip olması gerekiyor. Şe-

hirlerde de tıpkı insanlar gibi sağlıklı kavramının tek ve homojen olması mümkün değil. Genç şehirler farklı, yaşlı şehirler farklı. Genç şehirleri yeni ve dinamik yapılarla donatmak o şehrin sağlıklı bir şehir haline geldiğini söylemek için uygunken yaşlı bir şehirde şehrin geleneksel dokusunu korumak, şehir açısından daha önemli ve anlamlıdır.

Şehir sağlığı; o şehrin kendi dinamikleri, insan yapısı ve bulunduğu coğrafya ile ilişkilidir. Kentte yaşayan insanlarla, kentteki iş hayatının düzeniyle, kentteki ekonomik düzenle ve kentin nüfus yapısıyla ilişkilidir. En kısa ifadeyle yaşayanları mutlu eden, huzurlu tutan bir şehir olmasının yanında gelecek nesiller için de yaşamı sürdürebilir ve yaşanabilirliğin olduğu şehirler demektir. Şehir sağlığı açısından olayları değerlendirirken genel olarak tabiatla iç içe bir şehrin her şeyi çözeceğini düşünemeyiz. Modern şehirler yapaydır, doğal değildir. Bu yapay organizma içerisinde en estetiği, en konforlu, en sürdürülebilir olanı bulmak gerekir.

Şehir demek, yaşayan insanların hızlı temposu olan yer demektir. Ekonomi, iş hayatı, sosyal hayat daha aktiftir. Kırsal alandaki yapılarla, altyapıyla bu olmaz. İnsanlar günlük hayat içerisinde daha akışkan olup birden çok yere gün içerisinde ulaşmak, erişmek isterler ve aynı zamanda hem hızlı hem de kolay ulaşım olsun isterler. Bu anlamda şehir demek yol demektir. Şehirde olan insanlar yaşadıkları konutta konfor isterler. Konfor demek; iyi altyapı, doğalgazı kapıda, içme suyu muslukta, kanalizasyonla ilgili problemlerin olmadığı bir ortam demektir. Her türlü teknolojik imkâna erişebilmelidir. Dinamik şehirler istiyorsak gökdelenlerle, yüksek ve yoğun yapılarla karşı karşıya kalırız. Elbette, bunların var olması sağlıksız

bir şehir anlamına gelmiyor. Yoğunluğun getirdiği dezavantajlar da var. Şehir, aynı zamanda bu yoğunluğun oluşturduğu dezavantajları ortadan kaldıracı kadar, azaltılabilecek kadar sağlıklı şehirdir. Bu dezavantajların başında yoğun yapılaşmanın yeşil alanları azalttığı gelir. Yoğun yapılaşmayla nitelikli aktif yeşil alan miktarını maksimize etmek yeni bir sağlıklı şehir ve yeşil alan konseptini geliştirmeyi zorunlu kılmaktadır. Şehirde her bitki, doğal yaşamına devam edemediğinden dayanıklı bitkilerden oluşan, geniş açıklıklarla nefes alan, insanlar açısından erişilebilir pozisyonda olan, insanları buluşturan yeşil alanlar olmalı. Şehirlerde açık alanların varlığında en önemli ihtiyaçlardan biri de spor oldu. Bu nedendir ki spor imkânlarını maksimize eden açık alanlara ve yeşil alanlara ihtiyaç var.

Kent, diğer insanlar açısından ticari, turistik ya da kültürel sebebiyle ziyaretçi anlamına geldiğinden turistik ve konaklama ihtiyacını karşılayan mekânlar da demektir. Bu kadar insanın yaşadığı yerde doğal olarak sağlık problemleri de olacağından, iyi sağlık imkânlarının sağlanması gerekir. Bu anlamda tabiata dönmek, kırsal yaşama dönmek sağlıklı şehir olmak anlamına gelmiyor. Suni, yapaylık içerisinde insani boyutu keşfettikçe, insanın temel ihtiyaçlarını ve özelliklerini maksimum seviyede yakaladıkça şehirlerimiz sağlıklı olacak. Eğitim; sağlıklı şehrin en önemli meselesi. Büyük bir kitleyi eğitimden uzak tutarak eğitim fırsatlarını maksimize etmeyerek huzur içinde tutmak mümkün değildir. Aynı zamanda en sağlıklı şehir en güvenli şehirdir. İnsanların can güvenliği, mal güvenliğiyle ilgili kaygıları varsa bunlar tam olarak sağlanamıyorsa güvenli ve sağlıklı şehirden bahsetmek mümkün değildir.

■ Belediye Başkanı olarak bir şehrin nabzını nasıl ölçersiniz?

Bir kenti etkin stratejilerle yönetebilmenin en önemli kriterlerinden biri, kentin ihtiyaç ve beklentilerini doğru tespit etmekten geçer. Yatırımları doğru planlamak, ihtiyaçları kaliteli hizmetlerle beklentilerin ötesinde karşılamak, hızlı ve etkin çözümler sunmak kenti anlamayı gerektirir. Şehrin nabzı sokaktan ölçülür. Sokak her türlü cevabı vereceği gibi bunu ölçmenin de birçok yolu var. Birincisi bizzat kendinizin ölçmesidir. Bir belediye başkanı ne kadar sokakta vatandaşla dokunursa o kadar gerçekçi bilgilere ulaşır. Çünkü toplantı mekânlarına gelenler genellikle belli amaçlarla gelen gruplarıdır, gerçeği yansıtmaz. Gerçek sokağın nabzını; halkın içinde olarak birinci elden belediye başkanının öğrenmesi gerekiyor. İkincisi sokağın nabzını belediye, kurumsal anlamda ölçmeli. Çağrı merkezi, alan uygulaması gibi fırsatlar ve tabi ki bilimsel anketler sokağın nabzını tutmak için önemli. Vatandaşın hissetmediği iyi sonuçların anlamı yoktur; ama vatandaşın hissetmediği kötü sonuçlar önemlidir. En iyi ve en etkili sonuç herkesin katıldığı ve değerlendirmede bulunduğu seçim sonuçlarıdır.

■ Sağlık göstergelerini nasıl ölçeriz? Ölçmek için kullandığınız araçlar nelerdir?

Sağlık göstergelerini ölçmeden önce kurguyu net olarak ortaya koymak gerekiyor. Çünkü göstergelerin anlam kazanması ve doğru yorumlanması için sistematik bir yapı kurgulanmalıdır. Hangi gösterge hangi alanda değerlendirilecek ve hangi alanın performansını net olarak ortaya koyacak bunu belirlemek, çerçeveyi ortaya koymak gerekmektedir. Eğitim, sağlık, nüfus ve sosyoekonomik durum gibi

alanlar çerçevemizin çatısını oluşturur. Bu alanları belirlerken de bilimsel çalışmalardan, Dünya Sağlık Örgütü ve Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği gibi sağlık alanında ulusal ve uluslararası düzeyde yetkin kurumların çalışmalarından faydalanıyoruz. Ancak şehir sağlığı dediğimiz şey, sadece çevre ve sağlık parametrelerinden ibaret değil. Çevre sağlığı parametreleri önemli olduğu gibi teknik anlamda bugünkü teknolojiyle en iyi ölçülenlerdir. Bireylerin ve toplumun sağlığı, tıbbi hizmetler ve sonuçlar, kentsel açıdan önemlidir. Ancak şehrin sağlığını sadece bunlarla ölçmek mümkün değil. İnsanların huzurunu, şehirde mutluluğunu sağlayacak bütün faktörlerin ölçülmesi gerekiyor. Kentteki yaşam süreleri, aile yapısı vb. unsurların yanı sıra insanı mutlu eden en önemli faktörden biri ailedir. Aile yapısı küçüldükçe, mikro aileye döndükçe, bireysel yaşam arttıkça, evlilikler azaldıkça, çocuksuz aileler oluştuğunda toplumun huzursuz olduğuna, ülkenin geleceği açısından da kaygı duymak gerektiğine inanıyoruz. Bu nedenle aile yapısının, mikro yapının ölçülmesi şehir sağlığı ve şehrin geleceği açısından önemli. Eğitim, kültür ve sanatla ilgili fırsatlar, derslik sayısı, derslik başına öğrenci sayısı, kültür ve sanat salonlarındaki koltuk sayısı önemli parametrelerdir. Ulaşılabilirlik, erişilebilirlik, insanların

sokağın içerisinde olabilmesi, kentin imkânlarından faydalanarak dinamizmi yakalaması ve bunu da hızlı ve konforlu bir şekilde sürdürmesi, insanların şehrin sportif etkinliklerden yararlanması, özellikle genç nesillerin sportif fırsatlardan yararlanıp sporun oluşturduğu zindelikten, sağlıktan, ruh ve beden sağlığından istifade etmesi diğer unsurlardır. Bu nedenle lisanslı futbolcu sayısı, kulüp sayısı ve aktivite alanı miktarı önemlidir.

Şehirde var olan rakamların tek başına varlığından ziyade bu rakamlardaki pozitif değişimler daha önemlidir. Yılsonunda rakamın sunacağı şehri, coğrafyasını ve insanını siz seçmiyorsunuz. Bazı şehirler, diğerlerine göre coğrafi anlamda ya da şehir profiline bağlı olarak dezavantajlı. Bunun böyle olması bir negatiflik olmadığı gibi asıl eksiklik bir sonraki yıl bir öncesinden aynı ya da kötü olmasıdır. Bu sebeple bir öncekiyle sonraki arasındaki fark anlamlıdır. Şehrin sağlık profilinin ölçülmesi değil, düzenli olarak ölçülerek bu göstergelerin ölçümler sonrası farkın iyi yönetilmesi, eksiklerin iyi anlaşılması ve bu noktada değişimin sağlanabilmesidir, esas olan. Sağlıklı kent olgulara, bilgilere dayalı olduğu kadar algılara da dayalıdır. Süreçleri yönetirken toplumun inandırılması sürecin parçası haline getirilmesi tüm yapılanlar kadar önemlidir. Toplumun sürecin parçası olabilmesi

için ona inanması gerekiyor. Algıda etkili olan parametrelerden biri de diğer şehirlerin durumudur. İnsanlar diğer kentlerde söz konusu çalışmalar olduğunda kentinde de bunun olmasını arzu ediyor ve beklenti içine giriyor. Kentin bu anlamda sağlıklı ve mutlu insanların yaşadığı bir kente dönüşmesi açısından diğer kentlerle mukayese edilmesi gerekiyor. Ancak bu mukayesenin de eşdeğer kentler arasında olması lazım. Nüfus, coğrafi durum, sanayi ve eğitim gibi kent konsepti açısından doğru, eşlenik ve benzer belediyeler arasında bu mukayeseler yapılırsa çok pozitif katkı sağlayacaktır. Şehrin nabzını tutmak açısından bu mukayeseler önemlidir.

■ Sağlıklı şehir sürecinizde ve göreviniz sürecince şehrin sağlık göstergeleri ve bunların tamamlanma deneyimlerinizi paylaşır mısınız?

Sağlıklı Kentler Birliği, Dünya Sağlık Örgütü'ne akredite bir organizasyondur. Bu yapının en önemli çalışma hassasiyetlerinden biri üye belediyelerden Kentin Sağlık Profiline çıkarılması ve profile uygun Şehir Sağlığını Geliştirme Planının yapılması. Öncelikle Kent Sağlık Profili çıkarılırken bunun gerçekçi, uygulanabilir ve pratikte karşılığı olan bir şekilde yapılması gerekir. Ancak ortaya konan parametrelerin hayata geçirilmesi teknik açıdan çok kolay olmayabiliyor. İnsanların yapılabileceğine inancı azaldığı zaman otomatik olarak ne yazdığının ne kadar iyi çalıştığına anlamı kalmıyor. Bu anlamda Kent Sağlık Profiline belirlenmesi şehirlerin kendilerini ölçebilmesi, temel değerleri görebilmesi, temel doğrular noktasındaki pozisyonunu anlayabilmesi, bir önceki yıla göre kendisini test edebilmesi ve eşdeğer belediyelerle mukayeselerini yaparak bu anlamda daha sağlıklı objektif sonuçları elde etmesiyle ilişkili bir

durum. Elbette bu süreç için ölçülebilirliğin en önemli çalışmalarından biri de belediyelerin teknolojik imkânları. İyi teknolojik imkânlara sahip belediyeler bu açıdan daha büyük avantaja sahipken teknolojik anlamda zorlanan küçük belediyelerin bu hedeflere ulaşmaları daha zor olmaktadır.

Bu çalışmada Türkiye için ilk adım diyeceğimiz sadece üye belediyelerle değil, tüm Türkiye'deki belediyelerle Kent Sağlık Profili çalışması başlattık. Bu süreç de hükümetin, merkezi yönetimin desteğiyle birlikte yürütülecek. Merkezi yönetimle beraber Kent Sağlık Profili çalışmalarının ulusal boyutuyla yürütülmesi konusunda Türkiye Belediyeler Birliği, TÜİK ve ilgili bakanlıklar konusunda çalışmalar devam etmektedir. Türkiye genelinde bir veritabanı ihtiyacını gündeme getirmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu çatısı altında oluşturacak bir veritabanıyla sağlıklı bir veri tabanının oluşturulması ve aynı ölçekte bulunan şehirlerin şehir sağlığı konusunda birbiriyle kıyaslanmalarına olanak sağlamaktadır. Veri tek elden, doğru, ölçülebilir ve daha az bürokrasiyle temin edilecektir. Kurumlar kendi iş süreçleri doğrultusunda farklı türlerde verileri analiz etmesi ve bu analizlerde bölge bazında, il bazında gibi farklı seviyelerde veriler işlenmesi nedeniyle oluşan veri temin edememe sorunu da bu çalışmayla ortadan kaldıracaktır. Bu hedeflenen çalışmalar tamamlanınca Kent Sağlık Profiline hem kentlerin daha sağlıklı olmasına hem de belediyelerin kendilerini daha iyi değerlendirme, eksikliğini görüp telafi etmelerine katkı sağlayacak.

Elbette en çok gözden kaçırdığımız konu, var olan veriyi kullanamamak. Hâlbuki Türkiye'de pek çok anlamda değişik kurumlarda belediyelerin çok işine yarayacak bilgiler derli toplu bir şekilde var. Belediyeler bu bilgilere aslında kendileri gayret ettiği zaman

ulaşabiliyor. Ama bizim derdimiz sadece belediyelerin erişebilmesi değil, bunu mukayeseli bir şekilde eşlenik belediyeler arasında ulusal anlamda sonuç çıkarılabilir hale getirilmesidir. Bu süreç mutlaka dijital ortamda yürümek zorunda. Dijital ortamda doğru bir portalla ilgili belediyelere aktarma başarılı bir şekilde gerçekleşirse temel parametrelerle başlamak kaydıyla tüm belediyeler için bir Kent Sağlık Profili oluşturma imkanı olacak. Belediyeler hem bir önceki yılla kendilerini değerlendirecek hem de diğer belediyelerle kendilerini değerlendirecektir. Merkezi yönetimin ilgili bakanlığının da sorunlu kentleri bu platform ve portal üzerinden tespit ederek onlar için etkin ve aktif programlar gerçekleştirmesi için fırsat olacaktır. Başarılı olan belediyelerin de yaptığı iyi uygulamaları örnek program ve projelerin yaygınlaştırılması için de bir fırsat olacak. Bu çalışmalarda arzu ettiğimiz şey, merkezi yönetimin yaptığı tüm faaliyetleri ilçe belediyeleri üstünden yürütmesi. İlçe belediyeleri üzerinden belediyelerle ilişkilendirilmiş kültürel, sportif, sanatsal ve çevresel politikalar daha gerçekçi ulusal eylem politikalarıdır. Özellikle merkezi yönetimin büyük ölçekli belediyeleri sürecin içine ilave etmeden onunla ortak politika geliştirmeden sahada istenen başarıyı elde edememektedir.

■ Şehirden elde edilen veriler sizin planlarınızı nasıl etkiler?

Kenti iyi tanımak, kentlinin istek ve taleplerinden haberdar olmak yönetim anlayışımızın temelini oluşturuyor. Yatırımlarımızı ve hizmetlerimizi vatandaş odaklı şekillendirmeye önem veriyoruz. Bu bağlamda hazırladığımız Şehir Sağlık Profiliyle şehir sağlığının fotoğrafını çektik diyebiliriz. Yöneticiler olarak hepimizin bir birikimi var, kamuoyundan geri dönüşler var.

Ulusal politikaları dikkate alarak belediyeler bir vizyon geliştirdiler. Ama bu vizyonlar, hep şu soruyla karşılaşır: "Bu ne kadar doğru?" Bunun mutlaka doğrulanması gerekiyor. Ortaya konan vizyonun doğrulanabilmesi ona inanmayı sağlar ve inanılan projeler, programlar başarılı olur. Ekipler, iyi sayısallaştırılmamış her faaliyette tereddüt içindedir. Tereddüt, işin sahiplenilmesini engeller ve kâğıt üstünde kalan hayata geçmeyen proje ve programlara dönüşür. Oysa sayısallaştığında somutlaşır, insanlar buna inanırlar, toplumu ikna edersiniz. Toplumun katılımı, sahiplenmesi artar. Eğer birden çok yapı bu işi sahiplenirse hayata geçer. Sayısallaştırılmış tüm veriler başarılı sonuç alma planının etkinliği açısından önemlidir. Ayrıca bu sayısallaştırılmış veriler aynı zamanda planla ilgili vizyonunuzla ilgili var olan öngörünüzün yanlış olduğunu da ortaya koyabilir. Kendinizi erkenden düzeltme konusunda bir fırsat verebilir. Stratejik planımızı buna bağlı olarak eylem planımızı ve performans programımızı oluştururken ana yaklaşımımız vatandaş merkezli bir program uygulamaktır.

Yaptığımız tüm çalışmaları kamuoyuna en etkili şekilde duyurmaya ve kamuoyunun da geri bildirimlerini etkili, en doğru ve en hızlı şekilde almaya gayret ediyoruz. Geri bildirimler öngördüğümüz vizyona, hazırladığımız plana uygun değilse planımızı değiştiriyoruz. 2014 seçimlerine aday olduğumuzda kente dair bazı projeler ortaya koyduk; ancak bunların birçoğu vatandaşın talebi doğrultusunda şekil değiştirdi, yer değiştirdi ya da iptal edildi. Mesela otoparklarla ilgili aldığımız tedbirler vatandaş tarafından benimsendi, kimi odaklara rağmen güçlü bir şekilde bunu savunabiliyoruz.

Gebze'nin “karbon ayak izi” küçülüyor

Gebze Belediyesi'nin hazırladığı Karbon Ayak İzi Envanteri projesinde ilk aşamada sona gelindi.

Türkiye'ye Sağlıklı Kentler Birliği üyesi olan Gebze'nin karbon ayak izi şekillenmeye başladı. Temizlik İşleri Müdürlüğü'nce yürütülen projenin 2. değerlendirme toplantısı Belediye Başkan Yardımcısı Nilay Ayran başkanlığında yapıldı. Projenin birinci aşaması olan Gebze Belediyesi'nin kumsal karbon salınımı hesaplarının görüşüldüğü toplantıya, Proje Koordinatörü Gökay Bahçekapılı, Sağlıklı Kentler Birliği Meclis Üyesi Nazmiye Höbek ve Proje Danışmanı Anadolu

Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Ekoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Cengiz Türe katıldı.

İlk aşamada sona gelindi

3 aşamadan oluşan projenin ikinci aşamasında Gebze'nin jeopolitik sınırları içerisindeki toplam karbon salınımı hesaplanacak ve son aşamada Kentsel Sürdürülebilir Enerji Planı hazırlanacak. Gebze Belediye Başkanı Adnan Köşker üzerinde durduğu Gebze Karbon Ayak İzi Envanteri Projesi ve hemen sonrasında hazırlanacak olan 'Kentsel Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı' ile enerjinin sürdürülebilir kaynaklardan temin edilmesi ve bu vesile ile karbon salınımının azaltılarak karbon ayak izini de küçültmesi hedefleniyor.

1800 fidan dikildi

Karbon ayak izinin küçültülmesi için ağaçlandırma oldukça büyük önem taşıyor. Bu kapsamda geçtiğimiz günlerde Gebze Belediyesi'nin gerçekleştirdiği Ağaç Dikme Bayramı'nda 1800 fidan toprak ile buluşturuldu. Ağaç dikme etkinliğine katılan Gebze Belediye Başkanı Adnan Köşker, "Daha yaşanılabilir bir Gebze için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Gelecek nesillere daha sağlıklı bir kent bırakabilmek için yeşil alanlarımızı arttırıyor, Gebze'nin karbon ayak izini küçültüyoruz" dedi.

Sağlık turizminin parlayan yıldızı Oylat

Köftesi, mobilyası, ayçekirdeği ile ününü dünyaya duyuran İnegöl, Oylat Kaplıcaları ve Oylat Mağarası'yla da sağlık turizminin gözde tatil merkezleri arasında yer alıyor.

İnegöl'e 27 kilometre uzaklıkta yer alan Oylat, etrafı ormanlarla çevrili manzarası, doğası, temiz havası ve binbir derde deva olan şifalı kaynak suları ile adeta cennetten bir köşe. Kaynağından 42 derece olarak çıkan şifalı termal suyun hiçbir soğutma işlemine tabi tutulmadan kaplıcada yer alan banyolarda kullanılabilmesi Oylat'ı benzerlerinden ayıran önemli özelliklerden birisi. 4 mevsim tatil ve tedavi merkezi Oylat'ın kaplıca suları, içerisinde barındırdığı özelliklerinden ise İsviçre'den sonra dünyada ikinci sırada yer alıyor. 7' den 70'e herkesin yararlanabileceği sağlık merkeziyle yemyeşil ormanlar içinde insanlara huzur, şifa ve

mutluluk dağıtan bir tatil merkezi olan Oylat, şifalı sularının yanı sıra son yıllarda ziyaretçi akınına uğrayan mağarasıyla da yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı olmaya başladı.

Oylat'a yoğun ilgi

İnegöl Belediyesi'nin Oylat ve çevresinde yapılan projeleri hakkında bilgi veren Belediye Başkanı Alınur Aktaş, "Oylat, gerek doğal güzellikleri gerek şifalı suları ve gerekse tabiat zenginlikleriyle hem sağlık turizminde hem de doğa turizminde kendini öne çıkartan adeta cennetten bir parça olarak nitelendirebileceğimiz bir mekan. Oylat'ın şifalı sularının yanı sıra Oylat Mağarası da astım, nefes darlığı, bronşit gibi rahatsızlıklara iyi gelmesi sebebiyle insanlar tarafından ilgi görüyor. Doğaseverlerin ilgisi yine çok büyük" dedi.

Oylat'ta yapılan diğer hizmetleri de anlatan Başkan Aktaş, "İlk olarak Oylat köylü pazarımızı yeni yerine taşıdık, ardından geçtiğimiz yaz sonunda şirketimize ait olan otelde yenileme çalışması yaparak otelimizi son sistem ve daha konforlu bir hale getirdik. Bu süreçte Su ile Gelen Sağlık Hizmetleri Merkezimiz'in (SUGESAM) çalışmaları devam ediyordu. Yine aynı dönemde Oylat'ta otellerin ısıtılmasında kullanılan fosil yakıtı sıfıra indirmek hedefiyle başlattığımız Oylat Yeşil Enerji projemiz devam ediyordu. Çok şükür kısa sürede bu çalışmalarımızı tamamlayarak halkımızın hizmetine sunduk" diye konuştu.

Kadıköy'den yaşlılık araştırması

2014 yılı itibarıyla 14.377.018 nüfuslu İstanbul kentinin % 6'lık oranı 65 yaş üstü iken, 482.571 nüfuslu Kadıköy'de bu oran % 17'dir. Bu bağlamda, Kadıköy yaşlı nüfus oranının en yüksek olduğu İstanbul ilçesidir. Yaşlı Dostu Kentler Ağı'na katılan Kadıköy Belediyesi, sosyal politikalarını geliştirirken yereli anlayarak, yerelden gelen ihtiyaçlara yönelik çözümler üreten bir anlayışla hizmet vermektedir.

Alan araştırması gerçekleştirildi

Yaşlılık kavramında kronolojik yaş, yaşlanma sürecinin niteliğine ilişkin bilgi vermez; yaşlılığın anlaşılması, sosyal, psikolojik ve kültürel bağlamların birlikte ele alınmasıyla mümkündür. Bu bağlamda, Kadıköy Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'ne bağlı Sosyal Servis Birimi, Kadıköy'ün 21 mahallesinde, 65 yaş üzeri bireylerden oluşan 210 örneklem ile derinlemesine incelemeler yaparak, yaş alan Kadıköy'ün yaşlılık olgusuna, yaşlılık politikalarına, aktif yaş alma alanına yönelik sosyal doku analizinin yapılmasını hedeflemiştir.

Alan araştırmanın sonuçları, DSÖ tarafından Macaristan'ın Pecs şehrinde gerçekleştirilen "Sağlıklı Şehirlerin İnşası: Sürdürülebilir, Kapsayıcı ve Esnek" temalı Sağlıklı Şehirler Ağı Yıllık İş ve Teknik Konferansı'nda paylaşılmıştır.

DSÖ, yaşlı dostu olmak isteyen dünya kentlerine 8 faaliyet alanı belirlemiştir. Bu araştırma, Kadıköy özelinde bu faaliyetlerin geliştirilmesi amacıyla, getirmiş olduğu çözüm önerilerinden dolayı önemli bir kaynak niteliğindedir. Çalışma sonucunda, faaliyet alanları olan politik ve sosyo-ekonomik katılım, bilgi edinme ve iletişim, sosyal ve sağlık destekleri kapsamında çözüm önerileri ortaya çıkmıştır. Kadıköy'de yaşlılık politikalarının geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmalarda, yaşlıların fiziksel sağlık, ruhsal sağlık, sosyal ilişki kurma imkanı, çevre durumu, sosyo-demografik (cinsiyet, medeni durum, yerleşim yeri, eğitim durumu) ve sosyo-ekonomik değişkenleri değerlendirilerek, yaşlanma konusu çok boyutlu olarak değerlendirilmiştir.

Evde yaşlı bakım hizmeti yüzleri güldürüyor

Kadirli Belediyesi, "Evde Yaşlı Bakım Hizmeti" kapsamında 20 mahalle, 60 köyde aylık 600 yaşlı ve kimsesiz vatandaşa verdiği sağlık hizmetiyle yaşamlarını kolaylaştırıyor.

Kadirli Belediyesi'nin sosyal sorumluluk projelerinden biri olan evde yaşlı bakım hizmeti yüzleri güldürüyor. Kadirli Belediye Başkanı Dr. Ömer Tarhan, 2011 yılından bu yana her ay düzenli olarak yüzlerce 65 yaş üstü hasta ve bakıma muhtaç vatandaşa sağlık ile temizlik hizmeti verdiklerini söyledi.

Hem destek veriyoruz hem de sahip çıkıyoruz

Sosyal belediyeciliğin bilinciyle Çukurova Bölgesi'nde bir ilki gerçekleştirerek, birçok büyükşehirde örnek olan "Evde Yaşlı Bakım Hizmeti"ni anlatan Başkan Tarhan, "2011 yılında Sağlık İşleri Müdürlüğümüz bünyesinde kurduğumuz ekibimizle, yalnız yaşayan büyüklerimize hem destek vermek hem de sahip çıkmak için yola çıktık. Şu an belediyemize kayıtlı olan 600 hasta ve yaşlımıza hizmet vermekteyiz. Kayıtlı hastalarımız ilçemizde bulunan 20 mahalle ve 60 köyde yapılan araştırmalar sonunda belirlenmiş olup ihtiyaçlarına göre sınıflandırılarak ihtiyaçları giderilmektedir" dedi.

İnsan odaklı hizmetlerimiz devam edecek

Başkan Tarhan, evlere giderek temizlik, gıda paketi, kişisel bakım, sağlık kontrolü, danışmanlık ve psikolojik destek sağladıklarını kaydederek, "Bunun yanı sıra yatalak olan hastalarımıza da rahat edebilmeleri için hasta yatağı veriyoruz. Vatandaşlarımız yapılan hizmetten dolayı memnuniyetlerini iletiyorlar. İnsan odaklı hizmetlerimiz artarak devam edecektir" şeklinde konuştu.

En sosyal belediyeler bir araya geldi

Sosyal medyayı aktif olarak kullanan belediyelerin sosyal medya çalışanları, Tekirdağ'da düzenlenen Sosyal Belediyeler Ağı (SOBA) Çalıştayı'nda buluştu. Çalıştaya Menteşe Belediyesi Basın Yayın Halkla İlişkiler Müdürlüğü çalışanları da katılım sağladı.

Sosyal medyayı aktif olarak kullanan 40 belediyenin oluşturduğu Sosyal Belediyeler Ağı (SOBA) Çalıştayı'nın üçüncüsü Tekirdağ'da Kapaklı ve Çerkezköy Belediyelerinin ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Düzenlenen çalıştaya Menteşe Belediyesi Basın Yayın Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nden de çalışanlar katıldı.

Çalıştayda Silivri Belediyesi, Süleymanpaşa Belediyesi, Datça Belediyesi ve Ataşehir Belediyelerinin sunumları yapıldı. Ayrıca çalıştayda Bilişim Hukuku Uzmanı Ali Göynen ve İletişim Uzmanı Pınar İlkiz, "Sosyal Medya İletişimi" ile ilgili olarak birer sunum gerçekleştirdiler.

Talepler sosyal medya üzerinden geliyor

Sosyal medyanın günümüzde en önemli iletişim ve haber alma araçlarından biri olduğuna dikkati çeken Menteşe Belediye Başkanı Bahattin Gümüş,

"Vatandaşlar artık karşılaştıkları sorunları sosyal medya aracılığı ile en hızlı şekilde yetkili birimlere ulaştırabiliyorlar. Menteşe Belediyesi olarak halkımızın sosyal medya üzerinden bize yolladığı talep istek ve önerilerine en hızlı şekilde cevap verebilmek ve sosyal medya konusunda kendimizi geliştirebilmek için halkla ilişkiler personelimizden 2

çalışanımız sosyal medya kullanma politikasının oluşturulması ve belediyeler arasında bilgi alışverişini artırmak amacıyla kurulan SOBA Çalıştayı'na katıldı. Amacımız sosyal medyayı daha aktif, amacına uygun ve ihtiyaçlara en hızlı cevap verebilecek şekilde kullanmaktır" diye konuştu.

Mezitli'de sağlık seferberliği

İlçenin sağlıklı bir kent haline getirmesi adına gerekli tüm adımları atan Mezitli Belediyesi, bu doğrultudaki çalışmalarına emin adımlarla devam ediyor.

Mezitli Belediyesi, ilçede yaşayan vatandaşların sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürdürmeleri adına ciddi adımlar atarak, oluşturduğu altyapısı sayesinde bölge halkının mutlu bir yaşam sürmesinde önemli rol oynuyor. Sağlıklı bir toplum oluşturmak adına hayata geçirilen projeler arasında gençlere yönelik açılan kurslar, Gülbahar Özmen Aktif Yaşlanma Evi, Bircan Tüfekçioğlu Çocuk Gündüz Bakım Evi, oda tiyatrosu, bisiklet ve yürüyüş yolu projeleri yer alıyor. Ayrıca Mezitli'de yaklaşık 70 bin metrekarelik alanda toprakla buluşan Jakaranda ağaçları ise çevrede ekosistemin yapısını güçlendiriyor. Özellikle trafiğin yoğun olduğu bölgelerde toprakla buluşan ağaçlar, atmosfere karışan zehirli gazların yayılmasını engelliyor.

Sağlıklı kurslardan 2 bin 850 kişi faydalandı

Mezitli Belediyesi Sanat Evi'nde gençlere yönelik açılan futbol, basketbol, satranç, bale, yüzme, jimnastik, tenis, okçuluk, İngilizce gibi birçok kurslarla geleceğe sağlıklı nesiller yetiştiriliyor. İlçenin çeşitli yerlerinde kurulan Sanat Evi'nde faaliyetlerini sürdüren kurslarda gençler, hem eğleniyor hem de spor yaparak sağlıklı bir yaşam sürdürüyor. Mezitli halkı tarafından yoğun ilgi gören kurslara, 2016 yılı içerisinde toplamda 2 bin 850 kişi başvuruda bulundu. Bu sayı 2017 yılında artış göstererek, yılın ilk ayları olmasına rağmen bin 385 kişiye ulaştı.

Kentin ekolojik çehresi değişiyor

Mezitli Belediye Başkanı Neşet Tarhan tarafından hayata geçirilen projeyle kısa sürede Atatürk, Akdeniz, Yeni, Menderes, Merkez ve Kuyuluk mahallelerinin içersinde bulunan 25 farklı alanda yaklaşık 4 bin Jakaranda cinsi fidan toprakla buluştu. Özellikle trafiğin yoğun olduğu bölgelerde bulunan ağaçlar, atmosfere karışan zehirli gazların düşmanı haline geliyor.

Başkan Tarhan, mutlu bireylerin sağlıklı toplumlarla mümkün olduğunu belirterek, "Her alanda olduğu gibi Mezitli'yi sağlıklı bir kent haline getirmek için en iyi hizmeti sunmaya çalışıyoruz. Sadece Mersin'de değil, Türkiye genelinde ses getiren projelere imza attık ve birçok belediyeler tarafından örnek alındık. Öte yandan sosyal belediyeciliğin gereği olarak sağlık hizmetlerine de önem veriyoruz. Yaptığımız tüm projelerde vatandaşlarımızın sağlığını ve mutluluğunu göz önünde bulunduruyoruz. Sağlıklı nesiller için var gücümüzle çalışmalarımıza devam edeceğiz" dedi.

Bisiklet kullanan personele özel oda

Nilüfer Belediyesi'ndeki işlerine bisikletle gelip giden 20 personel, kendileri için hazırlanan özel odada kıyafetlerini değiştirdikten sonra mesaiye başlıyor.

Nilüfer Belediyesi karbon salını-
mını azaltarak çevreye katkıda
bulunmak için kentte bisiklet
kullanımını artıracak çalışmalar ya-
pıyor. 142 kilometrelik bisiklet yolu
yapan Nilüfer Belediyesi, belediye
çalışanlarının da bisiklet kullanması
için teşvik edici çalışmalar yapıyor. Bu
kapsamda belediyedeki mesailerini
bisikletle gelip giden 20 personel de
kendileri için özel odada kıyafetlerini
değiştirip, duş aldıktan sonra mesaiye
başlıyor.

Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa
Bozbey, belediyedeki işlerine bisik-
letle gidip gelen personel için Halk
Evi'nde özel oda tahsis etti. İşe bisiklet
ile gelip giden Nilüfer Belediyesi ça-
lışanları kendilerine tahsis edilen
özel odada bisikletlerini park edip,
giysilerini değiştirebiliyorlar. Duş da
yapılabilen özel odada bulunan çay
ve kahve makinesi ile mikrodalga fırın
da çalışanların ihtiyaçlarına cevap
veriyor. Sadece bisikletçilerin kulla-
nabildiği bisiklet odasında isteyenler
duş alıp üzerini değiştirip makyaj ta-
zeleyip mesailerine öyle başlıyor.

Personel memnun

Kaskının üzerine taktığı kamera ile
her gün işe bisikletiyle gelip giderken
görüntü de kaydeden belediye per-
soneli Zafer Turan, "En büyük proble-
mimiz işe geldikten sonra başlıyorduk.
Terli bir şekilde işe başlamak zorunda
kalyorduk, sağolsun belediye baş-
kanımız bu işe çözüm bulup bizim
için bir oda yaptırdı. Burada rahat-
lıkla üzerimizi değiştirip duşumuzu
alabiliyoruz. Başkanımızın sayesinde
hiçbir şekilde doğaya zarar vermeden

karbon salınımı yapmadan işime gidip
gelebiliyorum" dedi.

Bisikletli kadın çalışan Deniz Boran
ise, "Hergün işe bisiklet ile gelmeye
çalışıyorum. Hem ekolojik dengeye
elimden geldiğince destek vermeye
çalışıyorum. Hem de spor yapıyorum.
Trafikte hiçbir zaman yola takılmıyoruz.
İşe yetiştim, yetişemedim gibi endişe-
lerim hiçbir zaman olmuyor. Günde 10
kilometre bisiklet kullanmış oluyorum.
Bu sayede günlük sporumu da yapmış
oluyorum" diye konuştu.

Pendik, karbon ayak izini belirliyor

"Sürdürülebilir Kentsel Gelişime" yönelik yapılacak projelerin yol haritasını belirlemek üzere, Pendik Belediye Başkanı Dr. Kenan Şahin karbon ayak izini azaltmak için çalışmalara hız verdiklerini belirtti.

Pendik Belediye Başkanı Dr. Kenan Şahin, "Sürdürülebilir
Kentsel Gelişime" yönelik yapılacak projelerin yol
haritasını belirlemek üzere, Sağlıklı Kentler Birliği
Danışma Kurulu Üyesi ve Anadolu Üniversitesi Ekoloji Bilim
Dalı Başkanı Prof. Dr. Cengiz Türe'yi makamında ağırladı.
Başkan Şahin, Prof. Dr. Türe'nin katkılarıyla yürütecekleri
"Pendik Karbon Ayak İzi Envanter ve Sürdürülebilir Enerji
Eylem Planının" detaylarını konuştuklarını aktardı. Tüm dün-
yada etkisini göstermeye başlayan küresel ısınma ve iklim
değişikliğine en büyük etkenin kentlerde tüketilen fosil kö-
kenli enerji kaynakları olduğunu belirten Başkan Şahin, bu
etkenin ölçüm birimi olan karbon ayak izinin sürece olan
katkısını azaltmak için çalışmalara hız verdiklerini belirtti.

Karbon ayak izine ilişkin yapılan ön çalışmalar nedeniyle
Sağlıklı Kentler Birliği tarafından takdir belgesi alan sekiz
belediyeden biri olduklarını hatırlatan Başkan Şahin,
bundan sonraki hedeflerinin Avrupa Birliği Başkanlar
Sözleşmesi'ni (EU Covenant of Mayors) imzalayarak, iklim

değişikliğiyle mücadelede hem uluslararası hem de ulusal
arenada, kentin düşük karbon ekonomisini ortaya koyacak-
larını ifade etti. Bu konuda yaptığı çalışmalar ve projeye
vereceği katkı nedeniyle Prof. Dr. Türe'ye de teşekkür eden
Başkan Şahin, projenin başarılı olmasında tüm Pendikliler
ve paydaş kurumların katkılarının önemli olduğunu belirtti.

Yalova Belediyesi

Yalova'ya farklı kedi evleri

Yalova Belediyesi, sokakta yaşı-
yan kedilerin hava şartlarından et-
kilenmemesi amacıyla şehrin
belli noktalarına kedi evi yerleştirecek.
Yalova Belediye Başkanı Vefa Salman,
Veterinerlik Müdürlüğü'ne giderek
kedi evleri hakkında bilgiler aldı.

Kedi evleri hakkında açıklama yapan
Başkan Vefa Salman, "Sokaktaki can-
larımızın hava koşullarından etkilen-
memesi için Yalova Belediyesi olarak
bir çalışma yaptık. Kentimizde özel-
likle kedilerin daha çok bulunduğu
alanlar tespit edilip buralara kuru-
lumlari yapılacak. Geri dönüşümden

elde edilen malzemeler kullanılarak
yapılan kedi evleri plastikten imal
edildi. Bu sebeple taşınması ve te-
mizlenmesi kolay olacak. Türkiye'de
benzerleri bulunuyor. Ancak geri

dönüşümden imal edilmesi, kedilerin
birbiriyle kavga etmemesi için ayrı
girişlerin yer alması, uzun vadeli ve
kullanışlı olması sebebiyle Türkiye'de
bir ilk olma özelliği taşıyor" dedi.

“Yola biraz renk katın”

Sanatçı Juliana Santacruz Herrera'nın, Paris sokaklarındaki çukurları renkli kumaş örgülü şeritler kullanarak onarıyor. Şehrin sokaklarındaki çatlak ve çukurları projesinin 'tuvali' olarak gören sanatçı, uzun şeritler haline getirdiği parlak ve renkli kumaşları kullanarak gri kent düzenine eğlenceli bir katkı sunuyor.

Stockholm merkezli tasarım stüdyosu tarafından geliştirilen “Share Portable Park Chair” isimli taşınabilir sandalye sistemi, market arabaları mantığında çalışıyor. Bu basit ve akıllı sistem, kent mobilyalarına esneklik kazandırırken; açık alanlarda insanların nerede oturacaklarına kendilerinin karar vermesine de olanak sağlıyor.

Brooklyn'de üretilen bisiklet rafı yaratıcı, estetik ve pratik bir çözüm sunuyor. Farklı bir park imkanı sağlayan bisiklet rafları kent estetiğine de katkı sağlıyor.

Arş. Gör. Dr. Sercan ÖZTÜRK

Adnan Menderes Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, AYDIN

Arş. Gör. Dr. Çiğdem YILMAZ AYDIN

Adnan Menderes Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, AYDIN

Şehir sağlık profili nedir? Şehir sağlığı göstergeleri nelerdir?

Şehir sağlığı profili dediğimizde şehrin içinde yaşayan insanların sağlık durumlarının ve bu durumları etkileyen faktörlerin niteliksel ve niceliksel olarak açıklanması ifade edilmektedir

(1). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Sağlıklı Şehirler Ağı, profillere ilişkin önerilerde kullanılan bir dizi sağlıklı şehirler göstergesi geliştirmiştir. Başlangıçta şehrin sağlığı ve sağlıkla ilgili durumların tanımlanması için 53 adet gösterge belirlemiş daha sonra bu sayı 32'ye indirilmiştir

(2). Bu göstergeler sağlıklı bir şehirde olması gereken niteliklerin standardizasyonunu sağlamada belediyelere yol gösterici olmaktadır. Sağlıklı bir şehirde olması gereken niteliklerden bahsedecek olursak;

- Yüksek kalitede temiz ve güvenli bir fiziki çevre
- Sürdürülebilir bir eko sistem
- Güçlü, destekleyici ve istismarcı olmayan bir toplum
- Hayatlarını etkileyecek kararlara katılımcı ve bu kararları kontrol edebilen bir toplum
- Şehirdeki tüm insanların temel ihtiyaçlarının karşılanması (gıda, su, barınma, gelir, güvenlik ve iş)
- Farklı deneyim ve kaynaklara erişim ile farklı ilişkilere, etkileşimlere ve haberleşmeye ulaşım imkanı
- Çok yönlü, canlı ve yenilikçi bir şehir ekonomisi
- Şehir sakinlerinin kültürel ve biyolojik mirası ile bağların arttırılması

•Bahsi geçen karakteristikler ile uyumlu ve bu karakteristikleri güçlendirecek bir yaklaşım

•Herkesin kullanabileceği optimum seviyede kamu sağlığı ve tıbbi hizmetler

•Yüksek bir sağlık statüsü (yüksek seviyede pozitif sağlık ve düşük seviyede hastalık)

Bu niteliklerin ölçülebilir, izlenebilir ve geliştirilebilir olması için DSÖ tarafından belirlenen Sağlıklı Şehir Göstergeleri şehirlerin sağlığına kapsamlı bir bakış açısı sağlar. Sağlığı etkileyen faktörlerin ölçütleri olan göstergeler doğrultusunda şehrin sağlığı hakkında analiz yapılması sağlanmış olur. Bu analizler ile öncelikle şehrin sağlık sorunları tanımlanmış olur. Sağlığın yerel düzeyde korunması ve geliştirilmesi için önceliklerin belirlenmesi sağlanır, çözümler üretmek için genelde ve yerelde ortak çalışmayı mümkün kılar. Ayrıca şehir için planlanacak strateji ve müdahale programlarının hazırlanmasında yol gösterici olur. Şehirde yaşayanların sağlığı ile ilgili olarak doğru, güncel, tarafsız ve bağımsız bilgi sağlanarak, bu bilgilerin sağlık üzerindeki etkilerinin analiz edilmesi sağlanır. Ayrıca gelişmenin izlenmesine ilişkin hedefler belirlenir.

Şehir sağlık profillerinin varlığı sağlığın yerel düzeyde geliştirilmesi için gösterilen çabaların kanıtlanmasını ve güvenilir olmasını sağlar. Verilerden sonuç çıkarabilmek ve sonuçların zaman içindeki değ-

şimlerini izleyebilmek için ölçülebilir veriler üzerinden konuşmak gerekmektedir. Profilde kullanılan göstergelerin ölçülebilir veriler olması farklı şehir ve konumlarda tekrarlanabilir olmasını getirmekte, bu da karşılaştırma imkanı sağlamaktadır. Göstergeler, bir şehri hem benzer özellikteki diğer şehirler ile hem de zaman içinde kendi durumu ile kıyaslamayı mümkün kılmaktadır (1).

•Şehir sağlık profilinin içeriğinde olması gerekenler sıralanırsa (1);

•Şehirle ilgili sağlık bilgilerini özetlemeli

•Şehirdeki sağlık sorunlarını tanımlamalı

•Şehirdeki sağlığı etkileyen faktörleri tanımlamalı

•Sağlığın geliştirilmesi için önerilen faaliyet alanlarını tanımlamalı

•Şehirde sağlıkla ilgili değişiklikler yapılması için uyarıcı olarak davranmalı

•Sağlıkla ilgili olarak elde edilecek hedefler belirlemeli

•Sektörler arası faaliyet için bir uyarıcı görevi yapmalı

•Sağlık göstergeleri hakkında yeni veri ihtiyaçlarını tanımlamalı

•Sağlığı etkileyen konular hakkında halka, politikacılara, profesyonellere ve karar vericilere kolayca anlaşılabilir bir şekilde bilgi vermesi

•Sağlığı ve sağlık belirleyicilerini görünür hale getirmeli

•Yerel topluluğun şehirdeki sağlık konularına ilişkin görüşlerini kaydetmelidir

Şehir sağlık profili bir kereye mahsus olarak hazırlanan bir belge değildir. Gelişimlerin değerlendirilebilmesi ve güncel durumun tekrardan ortaya konabilmesi için düzenli aralıklarla tekrar hazırlanması gerekmektedir. Bu sıklık imkanların fazla olduğu büyük şehirlerde yıllık profil hazırlanması ile daha

sınırlı imkanların olduğu küçük şehirlerde iki yılda bir hazırlanma şeklidir. Hazırlanacak ilk profilin içeriğinin geniş ve kapsamlı olması daha uygun olacaktır. Ardından hazırlanacak profillerde gelişim planında yer alan verilerin ve gelişimlerin izlenmesi daha kolay ve anlamlı olacaktır. Böylece ilgili konulara yönelmenin sağlanması, farkındalığın artması ve daha derinlemesine incelemelerin yapılması mümkün olacaktır. Ayrıca şehirlerin bazı özelliklerindeki değişimler daha uzun zaman alacaktır. Bunlar için gereğinden sık araştırmalar yapıp kaynaklar israf edilmeyecek ve belki de kaydedilen küçük ilerlemelerin paydaşların ve halkın cesaretini kırması sağlanacaktır.

Profilin kendisi, daha önce elde edilen verilerin ve gelecekteki faaliyetlere yönelik önerilerin incelemelerini kapsayan bir döngünün parçası olacaktır. Yerini bir sonraki baskıya bırakıncaya dek halk ve karar vericiler arasında iletişim aracı olarak düzenli biçimde kullanılmalıdır. Beklenti; yıllar sonra şehrin sağlık profilinin halk sağlığı politikası ve faaliyetinin etkili bir parçası haline gelmesi yolundadır. Tüm bu yönler başarılı bir şekilde birleştirilebilirse, bir şehrin sağlık profili sağlık stratejisinin değerli ve güçlü bir aracı haline gelebilir.

Şehir sağlık profilleri; hem sağlık profesyonellerine, hem şehir idarecilerine

hem de halka uygun olarak hazırlanmalıdır. Bu nedenle profilin belki halka yönelik özet; sağlık profesyonellerine yönelik detaylı bilgilendirmeler, hesaplamalar ve kaynakları da içeren; şehir idarecileri için veri analizlerinin ve yorumlarının detaylandırıldığı gibi birkaç versiyonunun hazırlanması gerekebilir.

Şehir Sağlık Profiline Hazırlanması

Şehir sağlık profilinin oluşturulması hem Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Şehirler Ağına hem de Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'ne üyelik için öngörülen bir şarttır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Sağlıklı Şehirler projesi kapsamında bütün DSÖ Sağlıklı Şehirleri 1995 yılı sonu itibarıyla profillerini hazırlamayı kabul etmişlerdir (1). Profilin hazırlanması aşamasında bu taahhüt dışında bu konuda gönüllü ve kararlı idarecilerin varlığı gerekmektedir. Şehrin sağlık profili hakkında bilgisi olan idareciler kendi şehirlerinin durumunun tespiti ve hazırlanacak olan stratejik planlara yol göstermesi için bu profillerin hazırlanmasını isterler. Şehrin mevcut durumunun, öncelikli sorunlarının belirlenmesi yapılacak projelerin planlanmasında yol gösterici olacaktır.

Profilin hazırlamasına karar verildikten sonra düzenlemeleri yapmak üzere koordinatör ve ekip belirlenir. Şehir sağlık profilini oluşturma süreci çok

kuvvetli sektörler arası işbirliği gerekmektedir. Profil yalnızca şehir idarecilerinin sorumluluğunda değildir. Oluşturulan işbirliği profil hazırlama, stratejik planların oluşturulması, uygulanması ve ilerleyen zaman içinde denetim sürecinde de devam ettirilmelidir. Paydaşların şehir sağlığı hakkındaki farkındalığı şehir sağlığının desteklenmesini sağlayacaktır. Mümkünse paydaşlarla bir araya gelinerek profil içeriği belirlenir ve paydaşların konudaki destekleri alınır. Mümkün olan hallerde sağlık hizmetleri, çevre sağlığı, yapılaşma, sosyal hizmetler ve milli eğitim gibi kurumların ve sivil toplum örgütlerinin katılımı sağlanmalıdır. Bununla birlikte, tüm paydaşların katılım süreçleri eş zamanlı olmayabilir, katkılar ve planlar profilin hazırlanmasının her aşamasında farklı düzeylerde olacaktır.

Şehir sağlığı profili hazırlanmasına katılması gereken paydaşlar şehrin büyüklüğüne göre değişkenlik gösterebilmekle beraber genel olarak hükümet departmanları, istatistiksel servisler ya da diğer kurumlar (TÜİK), nüfus müdürlükleri, şehir idari istatistikleri, tıp, halk sağlığı, sosyal bilimler, ekonomi ya da eğitimle ilgili diğer üniversite bölümleri, epidemiyoloji uzmanları, hastane ya da birinci basamak sağlık hizmeti verileri, çevresel izleme hizmetleri, gönüllü kuruluşlar, ticari kuruluşlar (örneğin sigara, alkol ya da gıda satışları), zorunlu sağlık muayeneleri (örneğin okul, ordu), yerel araştırma yapan kuruluşlar vb şeklinde sıralanabilir. Yerel resmi ve gönüllü kuruluşlar da araştırmalardan ve diğer kaynaklardan elde edilen ve şehrin sağlık profilini zenginleştirebilecek olan verilere sahip olabilirler. Bu verilerden çıkartılan yorumlarda bunların epidemiyolojik ve istatistiksel kaliteleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Profil hazırlanması aşamasında öncelikle bütçe ve zaman çizelgesi tanımlanır. Profil hazırlanması hem zaman alacaktır hem de bir maliyeti olacaktır, bunların başlangıçta planlanması gerekmektedir. Şehir profili içeriğinin konu başlıkları belirlendikten sonra güncel ve uygun veriler toplanır. Veri toplama aşamasında ilgili birimlerle resmi yazışmalar yapılması verilerin temininin sürdürülebilirliğini sağlamada yardımcı olacaktır. İlgili birimlerde bulunan ham verilerin istenilen bilgiye dönüşümü aşamasında konuya hakim uzman görüşlerinin alınması gerekir. İstenilen bilgiler toplandıktan sonra verilerin analizleri yapılarak değerlendirmeye uygun hale getirilir. Bu aşamada verilerin şehrin özelliklerine uygun verilerle karşılaştırılarak yorumlanması anlamlı olacaktır. Turizm sektörünün ön planda olduğu bir şehir ile göçmenlerin yoğun olarak bulunduğu şehrin nüfus artışına yaklaşımlarının benzer olmaması verilerin yorumlanması aşamasının önemini göstermeye bir örnek olarak verilebilir. Sonrasında ülke verileri ve dünya verileri ile karşılaştırılma yapılarak gerekli durum tespit yapılarak uygun projeler planlanır.

KAYNAKLAR

1. Evci, E.D., Ekmekçigil, A., Sökmen, İ., Ercan, A. İ., Toprak, İ., Aycan, S. (2001). *Şehir sağlığı profilleri şehrinizdeki sağlık göstergelerinin rapor edilmesi*. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

2. World Health Organization. (1994). *City Health Profiles: how to report on health in your city*. World Health Organization. Regional Office for Europe.

Şehir Sağlığı Göstergeleri

Şehir sağlığı göstergeleri denildiğinde akla sağlığın sosyal belirleyicileri gelir. Aslında her şehir sağlık profilinde yer alan alt başlıklar esasen o şehirle ilgili verileri toplanabilmiş sağlığın sosyal belirleyicilerinden oluşur. Şehir sağlık profilinde temelde benzer içerikler sunuluyor olsa da her şehir kendi yerel özelliklerine, önceliklerine ve veri teminine göre bir profil hazırlar. İlk profil mümkün olduğunca kapsamlı olmakla beraber, öncelikle göstergeler içerisinden şehirde yaşayanlar için önemli olan sağlık konularını içermesi gerekir. Sağlığın sosyal belirleyicileri gelir durumundan, kültürel faaliyetlere, yaşam tarzına ve fiziki çevreye kadar birçok komponenti içinde barındırır (1). Sosyal belirleyiciler çoğu zaman bireylerin kontrolü dışında geliştiği için tespit ve önlem aşamalarında tüm sağlık çalışanları ile politikadaki karar vericilerin birlikte hareket etmeleri gerekmektedir.

Türkiye’de hazırlanmış olan şehir sağlığı profili örneklerine bakıldığında çok farklı göstergeler olduğu gözlenmektedir. Bu farklılığın nedenlerine bakıldığında öncelikle şehirlerin nüfuslarının, insanların sosyoekonomik özelliklerinin, geçim kaynaklarının ve benzeri birçok şehrin kimliğini oluşturan özelliklerin farklı olmasından kaynaklandığını görülmektedir. Konu ile ilgili literatüre bakıldığında Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) ve Avrupa Komisyonu’nun yayınlamış olduğu çeşitli projeler kapsamında yüzlerce şehir sağlığı göstergesinin olduğu görülecektir. Çevre Sağlığı İndikatörleri, Avrupa Şehir Sağlığı İndikatörleri, Sürdürülebilir Topluluklar İndeksi, Kentsel Sağlık Sermayesi Değerlendirmesi ve Müdahale Aracı (Urban HEART) gibi çeşitli indeksler olduğu görülmektedir. Bu alanlar, coğrafi

konumdan bağımsız olarak büyük ölçüde sağlıkla ilgilidir ve genellikle bölgesel veya ulusal düzeyde bulunmaktadır (2). Önemli olan şehrin karar vericilerinin şehrin kimliğini yeterince tanıyarak şehre sağlıklı dokunuşlar yapabilecek projeler için literatürdeki yüzlerce göstergeden uygun olanlarını seçmesidir.

DSÖ sağlıklı şehirler projesi kapsamında 9 sağlık belirleyici indeks yayımlamıştır. Bunlar sağlık kaynakları (healthcare resources), koruyucu sağlık hizmetleri (preventive health activities), çevre kalitesi (enviromental quality), konut (housing), kentsel dağılım (urban clutter), yerel ekonomi (local economy), işsizlik (unemployment), gelir (income), eğitim (education) başlıkları şeklindedir (3). Ancak bu 9 indeks onlarca alt başlıkları mevcuttur. Avrupa Komisyonu’na bakıldığında ise benzer göstergelerin farklı başlıklar altında toplandığı görülmektedir. Yine bu başlıklar onlarca alt gösterge içermektedir. Dünya Sağlık Örgütü göstergelerinden farklı olarak yönetimden vatandaş memnuniyeti, yerel yönetim ve işletmelerin sürdürülebilirliği, küresel iklim değişikliklerine yerel katkılar gibi yerele uyarlanmış alt başlıkların da olduğu görülmektedir.

Peki tek amaç sağlıklı şehir üretmekken neden bu kadar farklılık

mevcut diye sorarsak burada işin içine şehirlerin kendi özellikleri ve gelişmişlik düzeyleri gibi faktörler girmeye başlamaktadır. Kimi şehirler çevre sağlığı konusunda henüz sanitasyon problemleri ile ilgilenirken kimi şehirler havadaki karbondioksit emisyonunu ölçerek azaltmak için sıfır karbon salımlı araçlar ve cihazlar üretmektedir. Bu iki şehri ortak bir noktada buluşturmak yanıltıcı olabileceği için şehirleri kendi sınıflarına uygun kriterlerle değerlendirmek uygun olacaktır.

Ülke için karar vericilere yol gösterici olması düşüncesiyle genel bir şehir sağlığı profili hazırlanması planlandığında önemli olan literatürdeki mevcut belirleyicilerin ülkeye uyarlanabilmesidir. Bu konuda göstergelerin geçerli şehirde verisinin olması ve bu verilerin karşılaştırılabilir, güvenilir olması öne çıkar. Aynı zamanda şehir için anlam ifade etmesi ve çözüm üretilmeye açık bir konu olması gerekmektedir.

Profilde bulunan alt başlıklardan bahsetmek gerekirse; öncelikle tüm profiller nüfusa ilişkin temel bir açıklama (sayı, yaş yapısı) ve yaşam istatistiklerini (doğum ve ölüm bilgilerini) içerecektir. Bunun yanında sağlık durumları, yaşam koşulları, eğitim durumları, sosyoekonomik koşullar, eşitsizlikler, ulaşım imkanları, kültürel ve sanatsal imkanlar, fiziksel ve sosyal altyapı ve çevre, spor faaliyetleri ile halk sağlığı hizmetleri ve politikaları gibi şehirle ilgili bütün bilgileri içerir (4). Ayrıca şehir sağlığı profillerinde istenirse şehrin tanıtımı amaçlı ilgili tarihçe ve yerel bazı özelliklere de yer verilebilir.

Şehirle ilgili demografik bilgilerin yer alması son derece önemlidir. Bir hizmet sunumunun değerlendirilmesi ve planlanması için ne büyüklükte bir kesime göre hareket edileceğinin bilinmesi gerekir. Sağlıkla ilgili

durumu ortaya koymak için doğum, ölüm, hastalık sıklıkları ve nüfus piramitleri gibi yaşam istatistikleri verilmesi gerekir. Nüfus sayısı, nüfusun yaş gruplarına dağılımı, yaş aralıklarına göre cinsiyet durumu, doğum ve ölüm oranları, ortalama yaşam süresi ve nüfustaki hareketlenmeleri göstermesi açısından yol gösterici nitelikte olan nüfus piramitleri bir ülkenin kalkınmışlık seviyesini gösteren bütüncül bir araçtır. Ayrıca doğum, ölüm ve göç hareketlerinin eğilimleri ile ilgili varsayımlara dayanarak nüfus projeksiyonun oluşturulması şehrin gelecek zamandaki durumu hakkında tahminlerin yapılmasını ve gerekli şehir planlamasının yapılmasına yardımcı olacaktır.

Yaşam koşulları ve tarzının sağlık üzerine oldukça etkili olduğu bilinmektedir. Sigara içme, alkol kullanma, madde kötüye kullanım, egzersiz ve beslenme durumunun sağlık profillerinde yer alması sağlıkla ilişkili bu durumların şehirdeki durumunun ortaya konmasını sağlayacaktır. Şehirdeki mevcut yaşam tarzının tespit edilmiş olması gerekli iyileştirmeler ve önlemlerin alınması açısından yol gösterici olacaktır. Ülkedeki ve dünyadaki durumla paralellik gösteren, göstermeyen tüm durumlar için yerel ve ulusal programlarla değerlendirme fırsatı sağlanacaktır.

Sağlığın önemli ön koşullarından olan barınma; şehirde ikamet eden vatandaşların konutlarının fiziksel özellikleri, düşük standartlı konut koşullarında yaşama durumları ile şehirde yaşayan evsiz insanlar gibi çeşitli göstergelerle tanımlanabilir. Düşük standartlı konut koşulları tuvalet, banyo ya da duşun ev dışında olması veya ev içinde musluk suyu bulunmaması durumlarını kapsamakta olup bu standartlarla yaşayan insanların tüm şehir nüfusuna oranı

mimari planlamalar aşamasında yol gösterici olacaktır. Güvenli yapılaşma, depreme uygun inşaat çalışmaları ve kaliteli konut üretimi konularında kentin yapılaşma stratejilerinin ve denetim çalışmaları gereksinimlere göre şekillendirilmesi sağlanır.

Sosyoekonomik koşullar başlığı altında da eğitim, istihdam, gelir durumu gibi çeşitli göstergeler yer alır. Eğitim durumu, şehir sakinlerinin tahsil durumunun dağılımını sunmakta ve şehrin eğitim profili ortaya konulmaktadır. Bu kapsamda ikili eğitim gören öğrenci sayısı ile dersliklerde yer alan öğrenci sayıları gibi veriler şehrin okul binası ihtiyacının belirlenmesinde yardımcı olacaktır. Aynı zamanda şehrin tahsil durumu sosyokültürel ve ekonomik yapının gelişmesinde belirleyici olacaktır. Bir diğer konu olarak da genel istihdam oranları, kadın ve engelli birey istihdam oranları, işsizlik hızı, yoksulluk sınırının altında gelire sahip kişilerin oranı bir şehrin refah içinde yaşaması için temel göstergeleridir. Kaliteli bir yaşam sunan şehirler, sakinlerine sosyal güvenceli ve yüksek gelirli istihdam sağlamalı, barınma ihtiyaçlarını güvenli konutlarla karşılamalıdır. Bu göstergeler, uluslararası ve ulusal düzeyde kıyaslamalarla istihdamın arttırılması, kadın ve engelli bireylerin istihdam oranının arttırılmasına yönelik hizmetlerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Şehrin hava, su ve besin kalitesi, sanitasyon hizmetleri, gürültü, radyasyon ve vektörler gibi çeşitli fiziksel çevre özellikleri şehir sağlığı açısından çok önemlidir. Hava ve su kirleticilerine yönelik değerlendirilmelerin yapılması ekosistemin sürdürülebilirliği açısından önemli bir adım olacaktır. Kirleticiler hem doğal hem de endüstriyel, evsel atıklar gibi insan kaynaklı olabilir. Havadaki oksijen miktarı, hava

akımı, nem dengesi, ısı değişiklikleri, sera gazı miktarlarında artma veya azalma gibi insan hayatını etkileyen unsurların bir çoğu yeşil alanların varlığına bağlıdır. Şehirdeki aktif ve pasif yeşil alanların miktarları ile insanların buralara ulaşım imkanları da şehirde yaşayanların sağlığını etkileyen faktörler arasındadır. Aktif yeşil alanlar (rekreasyon alanları) parklar, hayvanat ve botanik bahçeleri, çocuk bahçeleri, piknik, eğlence ve dinlenme alanları, oyun alanları ile yaya yollarının bulunduğu kamuya açık ve içinde yaşanan yeşil alanları ifade etmekte iken, pasif yeşil alanlar ağaçlandırılacak alanlar, orman ve koruluklar, fidanlıklar, mera ve çalılık alanlardan oluşan yeşil alanları ifade etmektedir. Verilerin analizi aşamasında uygun yöntem, yeterli örneklem büyüklüğü gibi durumlar göz önüne alınmalıdır. Genelde paydaşlardan toplanan veriler ham veri şeklindedir ve doğrudan profilde yer alabilecek nitelikte değildir. Bahsi geçen durumlarla ilgili veriler sunulurken genel değerlendirmelerin yanı sıra ortalama, ortanca, standart sapma, standardize edilmiş oranlar gibi istatistiki bilgiler kullanılması gerekir. Toplanan bu ham veriler üzerinde uygun dönüşümler yapıldıktan sonra profilde yer alması gerekmektedir. Bu değerlerin nasıl dağılım gösterdiği de çok önemlidir. Dağılımın belirlenmesi ile alt seviyelerde ve üst seviyelerde yer alanlar arasındaki genel farklar ortaya koyulabilir ve böylece eşitsizliklerin boyutu saptanabilir. Eksik noktalar, şehrin güncel sorunları bu profil sayesinde tespit edilmesi profil aşamasının bitmesi anlamına gelirken aslında şehir planlama stratejilerinin oluşması aşamasında ilk adımdır. Karar vericiler ilk adımda alınması gereken görevleri algıladıktan sonra şehrin sağlığı için plan ve projeler başlayacaktır.

KAYNAKLAR

1) Commission on Social Determinants of Health. (2008). *Closing the gap in a generation: health equity through action on the social determinants of health: final report of the commission on social determinants of health*.

2) Rothenberg, R., Stauber, C., Weaver, S., Dai, D., Prasad, A., & Kano, M. (2015). *Urban health indicators and indices—current status. BMC public health*, 15(1), 494.

3) World Health Organization. (1994). *City Health Profiles: how to report on health in your city. World Health Organization. Regional Office for Europe*.

4) Weaver, S., Dai, D., Stauber, C. E., & Luo, R. (2014). *The Urban Health Index: A Handbook for its Calculation and Use*.

Prof. Dr. Seçil ÖZKAN

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Sağlık okuryazarlığı ve etkili faktörler

1.GİRİŞ

Sağlık okuryazarlığı, bireyin sağlığını iyileştirici şekilde temel sağlık bilgilerini ve hizmetlerini edinebilme, yorumlayabilme ve anlayabilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (1). Sağlık okuryazarlığı karmaşık okumaları, dinleyip anlamayı, analitik ve karar verici beceriyi ve bu beceriyi sağlıkla ilgili durumlarda kullanabilmeyi de içermektedir (2).

Sağlık okuryazarlığı terimi ilk kez 1974 yılında S.K. Simonds tarafından Health Education as Social Policy adlı kitapta kullanılmıştır. 1990'lı yıllarda sağlık okuryazarlığı kavramı insan sağlığı üzerine etkisinin büyük olacağı düşüncesi ile yeniden tanımlanmaya ve tartışılmaya başlanmış; 2000'li yıllarda konuya ilişkin araştırma ve uygulamalar uluslararası kuruluşların da gündemine alınmıştır. DSÖ sağlık okuryazarlığını “iyi sağlık halinin sürdürülmesi ve geliştirilmesi yolunda bilgiyi kullanma ve anlamak için bireysel olarak bilişsel ve sosyal beceri elde etme kapasitesi” olarak tanımlanmıştır (3-5).

DSÖ'ye göre sağlık okuryazarlığının genel okur-yazarlık ile yakın ilişkisi şu şekilde yapılmaktadır: “Sağlık okur-yazarlığı genel okur-yazarlık ile ilişkili olup insanların yaşamları boyunca sağlık hizmetleri ile ilgili konularda kanaat geliştirmek ve karar verebilmek, sağlıklarını korumak, sürdürmek ve geliştirmek, yaşam kalitesini yükseltmek için sağlık ile ilgili bilgi kaynaklarına ulaşabilme, sağlık ile ilgili bilgileri ve mesajları doğru olarak algılama ve anlama konularındaki istekleri ve kapasiteleridir” (6).

Kavramsallaştırılırsa, sağlık okuryazarlığı birçok sosyal, kişisel ve bilişsel yetenek ile birlikte sağlık sisteminde yer almak için zorunlu olan kritik düşünme, problem çözme, karar verme, bilgi alma ve iletişim için gereken okuryazarlık becerilerinden doğmuştur. Ek olarak, sağlık okuryazarlığı kültür, kavram ve dil alanına yayılmıştır (7,8).

UNESCO 2009 raporuna göre; dünyada 776 milyon yetişkin temel sağlık okuryazarı değildir. Amerika'da ise yapılan bir çalışmada yetişkin bireylerin %50'si temel sağlık okuryazarlığına sahip değildir (9).

Sağlık okuryazarlığı ile ilgili olarak 8 Avrupa ülkesinde (Almanya, Avusturya, Bulgaristan, Hollanda, İspanya, İrlanda, Polanya, Yunanistan) yapılan çalışmada; ülkeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde çalışmaya katılanların %12'sinin bu konuda yetersiz, %35'sinin ise problemli düzeyde bilgi ve yeteneğe sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Genel eğitim ve gelir düzeyi düşük olan gruplarda, azınlık gruplarında, yakın zamanda göç etmiş olanlarda, genel sağlık düzeyi düşük olanlarda, uzun süreli sağlık sorunu olanlarda ve yaşlılarda sağlık okur-yazarlığı düzeyinin daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır (10).

1.1.Sağlık Okuryazarlığı

Sağlık Okuryazarlığı; sağlıklı yaşam yılını ve kalitesini artıran, sağlık eşitsizliklerini gideren; sağlık profesyonelleri için; mesleki tatmin, doğru iletişim ve klinik becerileri kullanabilme; sağlık hizmeti alanlar için; anlaşılır olabilmeyi, karara katılımda daha fazla aktif rol almayı ve daha

kaliteli sağlık hizmetinden yararlanabilmeyi sağlayan bir ögedir. Sağlık okuryazarlığı hem sağlık hizmeti sağlayanların hem de bireylerin sorumluluğundadır. Sağlığın korunması ve sürdürülmesi için kültür oluşturma aracıdır. Sağlık okuryazarlığı kişilerin; sağlıkla ilgili edinilenleri okuma, dinleme, analiz etme, karara katılma, karar verme ve hayata uyarlanma aşamalarını kapsar. Sağlık okuryazarlığı, sadece okuma yeteneği değildir. Sağlık okuryazarlığında;

•Sağlık hakkının, hasta haklarının bilincine varılması

•Kamu sağlığı duyurularının, sağlık eğitimi materyallerinin vb. anlaşılması

•Bireylerin kendi hastalık ya da rahatsızlıkları ile ilgili olarak sağlık hizmeti sağlayan kişi ve kurumlara ulaşma becerileri

•Hekimlerin tedavi ve teşhise yönelik direktifleri, onay formlarını anlayabilmesi

•Görsel okuryazarlık (grafik vb.

bilginin yorumu), Bilgisayar okuryazarlığı, Bilgi okur-yazarlığı (doğru bilgiyi elde etme ve uygulama), Sayısal okur-yazarlık (hesap yapabilme) becerileri

•Bütüncül sağlık hizmetlerine yaklaşma yeteneği gibi birçok kompetent vardır.

Tanımdan hareketle sağlık okuryazarlığı 3 sınıfa ayrılır.

a) İşlevsel (Fonksiyonel) Sağlık Okuryazarlığı

Bireylerin sağlıkla ilgili okuma ve yazma temel becerilerini gösterir. Sağlık riskleri veya sağlık sisteminin nasıl kullanılacağı, temel sağlık eğitim materyallerini okuma yeteneğini içerir.

b) İletişimsel (İnteraktif) Sağlık Okuryazarlığı

Özellikle sağlık sunucuları ile iletişim kurabilme konusunda gelişmiş bilişsel ve sosyal yetenekleri, kendine güven gibi kişisel ve sosyal yetileri, sağlık aktivitelerine katılma, medyada sağlık enformasyonunu aramayı, sağlık mesajlarını anlama ve değişen

koşullardaki sağlık bilgilerini uygulamayı kapsar.

c) Eleştirel (Kritik) Sağlık Okuryazarlığı

Bir üst düzey bilişsel ve sosyal yetenekleri ve eleştirel düşünebilme kabiliyetini içerir. Sağlık enformasyonunu (özellikle medyadan yansıyan haberlerin doğru yorumlanması ve değerlendirilmesi) kritik olarak analiz edebilme, kişisel ve toplum kapasitesini geliştirebilme, sağlığın sosyal ve ekonomik tanımını görebilme, sağlığın politik ve ekonomik boyutlarını anlayabilmeyi içerir (3-5).

2.2.Sağlık Okuryazarlığı Düşük Bireylere Yaklaşım

Yetersiz sağlık okuryazarlık toplumun tüm kesimini etkilemektedir. Sağlık okuryazarlığını artırmak ve sağlığı olumlu etkilemek çok sektörlü bir çalışma olup her paydaşa görevler düşmektedir. Sağlık okuryazarlığını artırmayı hedefleyen; eğitim programları (yaşa uygun), farkındalığı artırıcı kampanyalar, yaşlıların sağlık okuryazarlığı konusunda bilinçlen-

Şekil 1:Türkiye'de Sağlık Okuryazarlığı Düzeyleri, Ankara, 2016.

meleri, paydaşlarla sosyal sorumluluk projeleri, bilgiye dayalı karar verebilme yetisini geliştirme, fiziksel, ruhsal ve sosyal katılımı teşvik etme ve aktif yaşlanma için kapasite geliştirme gibi faaliyetler çok paydaşlı olarak yürütülmelidir (10,12,13)

Avrupa Komisyonu'nun sağlık okuryazarlığı düşük bireyler için hazırladığı sağlık okuryazarlığı eğitim programı; etkili iletişim becerileri, aktif ya da pasif olarak sağlık hizmetlerinden yararlanmaları, hasta haklarını ve sorumluluklarını öğrenmeleri, şikâyet mekanizmalarının farkında olmaları, bilgilendirilmiş olan hakkında bilgi sahibi olmaları gibi konuları içermektedir (12,13).

Özellikle sağlık personeli başvuranların genel okuryazarlıklarını arttırmak için yapabilecekleri az iken bireylerin sağlıkla ilgili bilgileri anlamalarını arttırmak için kullanabilecekleri yöntemler vardır. İletişimde kolay anlaşılır bir dil kullanarak, hasta dostu yazılı materyaller hazırlayıp kullanarak, verdiği bilgileri hastaların anlayıp anlamadığını kontrol ederek hastalar için daha etkili olabilirler (14,15).

kilendirerek, yazılı materyal ve somut terimler kullanarak, yerinde tekrar yaparak ve bir aile üyesini veya güvenilir bir arkadaşını yanında alarak iletişime özen göstermek gereklidir (12,13).

2.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bütün dünyada gelişen sağlık okuryazarlığı ile ilgili çalışmalar ile Türkiye'de de bu çalışmalara başlanmıştır. T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu ve Ankara Halk Sağlığı Müdürlüğü ve Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı işbirliği ile "Türkiye Sağlık Çalışanları Sağlık Okuryazarlığı Davranış Geliştirme Programı"nın ön çalışması Ankara'da bir bölgede yapılmıştır. Bu kapsamda ihtiyaç saptama çalışmaları üç aşamada yapılmıştır:

I. Toplumun sağlık okuryazarlığı düzeyini saptama

II. Toplumun sağlık okuryazarlığına yaklaşımlarını değerlendirme

III. Sağlık personelinin sağlık okuryazarlığı konusunda bilgi-tutum ve davranışlarını saptama

Sağlık okuryazarlığı düşük bireylerle iletişimi geliştiren altı adım

1.Yavaşla.

İletişim yavaş konuşarak ve her hastaya çok az daha fazla zaman ayırarak geliştirilebilir.

2.Yalın ve tıbbi olmayan bir dil kullan.

Hastalara yaptığınız açıklamaları sanki bu açıklamaları büyükannenize yapıyormuş gibi yapın.

3.Resim göster ya da resim çiz.

Görsel şekiller hastaların hatırlamasını artırabilir.

4.Verdiğin bilginin miktarını sınırla ve onu tekrar et

Bilgi en iyi sadece yapılması gerekenleri içerecek şekilde küçük miktarlarda verিলince hatırlanır.

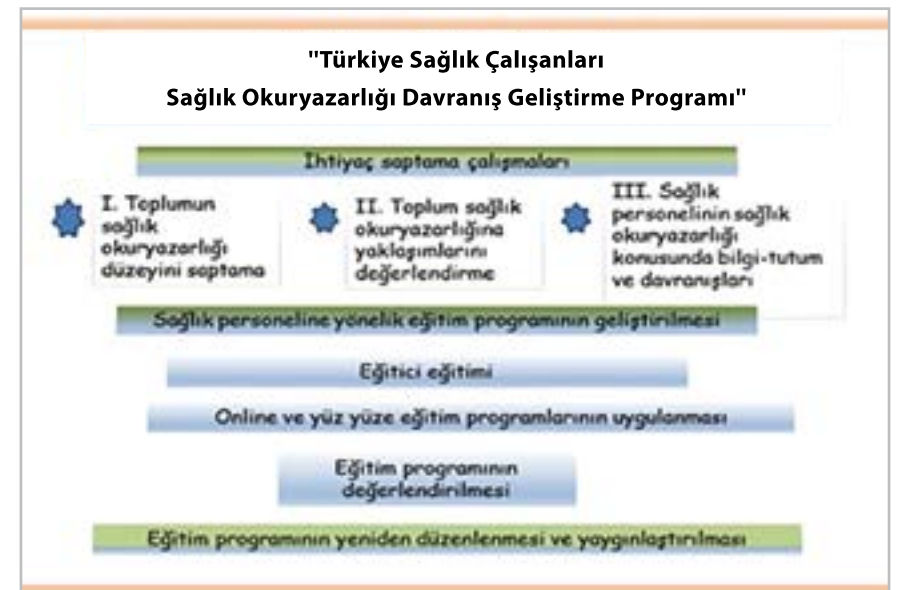
Tekrar etmek hatırlamayı artırır.

5.Geri öğretme (teach-back) yöntemini kullan

Hastanın anladığını "söylediklerimi tekrarlar mısın" diye sorarak doğrulama

6.Çekinilmeyecek bir ortam yarat: Soru sormaya cesaretlendir

Hastaların soru sorma rahatlığını hissetmelerini sağla. Anlamayı arttırmak için hasta yakınlarının (akraba veya arkadaş) yardımını iste.

Şekil 2. Türkiye'de Yürütülen "Türkiye Sağlık Çalışanları Sağlık Okuryazarlığı Davranış Geliştirme Programı" Aşamaları

Avrupa ülkelerinde kullanılan Sağlık okuryazarlığı ölçeğinin (HLS-EU) geçerliliği yapılarak, TSOY-32 ölçeği geliştirilmiştir (16). TSOY-32 ölçeği ile Türkiye’de bir bölgede yapılan bir çalışmada da, genel popülasyonda sınırlı (sorunlu ve yetersiz) sağlık okuryazarlığı %73 olarak saptanmıştır (17).

Bu ihtiyaç saptama çalışmalarından sonra sağlık personeline yönelik eğitim programının geliştirilmiştir. Eğitici eğitimi, web tabanlı ve yüz yüze eğitim programlarının uygulanması ve eğitim programının değerlendirilmesi yapılmıştır.

2017 yılında da eğitim programının yeniden düzenlenmesi ve tüm Türkiye’ye yaygınlaştırılması çalışmaları başlamıştır.

Sağlık okuryazarlığına etkili tüm paydaşlarda tutum ve davranış değişimi için, tüm sağlık personelinin konunun öneminin farkında olması, doğru ve birçok kaynaktan toplumun farkındalığının artırılması (kamu-özel sektörlerle, değişik duylara, algılama stillerine hitap eden yöntemlerle) çalışmaları çok önemlidir ve devam etmelidir.

KAYNAKLAR

1. Peerson A. And Saunders M. Health Literacy Revisited: What Do We Mean And Why

Does It Matter? Health Promot. Int., April 16, 2009; (2009) Dap014v1.

2. Healty People 2010: Understanding And Improving Health. US Department Of Health

And Human Services. 2nd Ed. Washington, DC: US Government Printing Office,

November 2000.

3.WHO. (2013) Health literacy The solid facts, WHO Regional Office for Europe UN City, Marmorvej 51 DK-2100 Copenhagen Ø, Denmark, ISBN: 978 92 890 00154.

4.Sezgin D. (2013) Sağlık Okuryazarlığını Anlamak. Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi, Sağlık İletişimi Özel Sayısı, 53-72

5.Adams RJ, Appleton SL, Hill CL, Dodd M, Finlay C and Wilson DH. (2009).Risks Associoated with Low Functional Health Literacy in an Australian. The Medical Journal of Australia, 191(10): 530–534.

6.WHO. Health Literacy. In: Kickbusch I, Pelikan LM, Apfel F, Tsouros AD, Editors.

World Health Organization, Regional Office For Europe, 2013.

7.Kirsch, I., Jungeblut, A., Jenkins, L., Kolstad, A. (1993). Adult Literacy In America: A First Look At The Results Of The National Adult Literacy Survey. Washington, DC: National Center For Education, US Dept Of Education. Erişim: [Http://Nces.Ed.Gov/Pubs93/93275.Pdf]. Erişim Tarihi: 07/04/2013

8. Dewalt DA, Berkman ND, Sheridan S, Lohr KN, Pignone MP. Literacy And

Health Outcomes. J Gen Intern Med 2004; 19: 1228–1239.

9.Sorensen K, Van Den Broucke, Fullam J, et al. Health Literacy And Public Health:A Systematic Review And Integration Of Definitions And Models. BMC Public Health 2012; 12(80): 1-13.

10. Bilir N. , Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Enstitüsü, Ankara, Turk J Public Health 2014;12(1)

11.Adams RJ, Appleton SL, Hill CL, Dodd M, Finlay C and Wilson DH. (2009).Risks Associoated with Low Functional Health Literacy in an Australian. The Medical Journal of Australia, 191(10): 530–534.

12.Lynn Mark, DO, FACOPF. (2009) Health literacy and the elderly, Osteopathic Family Physician 1, 64-69

13.Carolyn I. Speros, DNSc, APRN, ANP/FNP-BC. (2009) More than Words: Promoting Health Literacy in Older Adults, Speros, C. I., (Sept. 30) "More than Words: Promoting Health Literacy in Older Adults" OJIN: The Online Journal of Issues in Nursing Vol. 14, No. 3.

14.Barry D. Weiss, MD. (2009) Removing

barriers to better, safer care: Health literacy and patient safety: Help patients understand; Manual for clinicians, American Medical Association Foundation and American Medical Association.

15.Osborne H. (2015) Health Literacy from A to Z: Practical Ways to Communicate Your Health Message. 2nd Edition. Sudbury, MA: Jones & Bartlett. ISBN-13: 978-1449600532

16. P Okyay , F Abacigil , H Harlak , ED Evci Kiraz , K Karakaya , H Tuzun , E Baran Deniz , G Saruhan , S Gursoy Turan ,HÖmer Tontus , E Beser, (2015) "A new Health Literacy Scale: Turkish Health Literacy Scale and its psychometric properties" 8th European Public Health Conference: Poster Walks, European Journal of Public Health, Vol. 25, Supplement 3;357-358.

17. Ozkan S, Dikmen AU, Tuzun H, Karakaya K. (2016) Prevalence and determiners of health literacy in Turkey, Eur J Public Health (2016) 26 (suppl_1): ckw175.072. DOI:https://doi.org/10.1093/eurpub/ckw175.072.

A. Nalan FİDAN

Bursa Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanı
Bursa Sağlıklı Şehir Proje Koordinatörü

Sağlıklı Şehir Bursa için; Bursa Şehir Sağlık Profili

Sağlıklı şehir kavramı

DSÖ Sağlıklı Şehirler projesi küresel bir harekettir. Politik taahhüt, kurumsal değişim, kapasite geliştirme, ortaklıklara dayanan planlama ve yenilikçi projeler yoluyla yerel yönetimleri sağlığın geliştirilmesi konusunda tetikleyen bir projedir. DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'na üye olan şehir sayısı 2017 itibariyle 100'e yakındır ve Avrupa Bölgesi'nde 32 ulusal ağ yer almaktadır; ulusal ağlara üye olan şehir sayısı bin dört yüzün üzerindedir.

DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın en önemli hedefi yerel yönetimlerin sosyal, ekonomik ve politik gündemleri içerisinde sağlığa verilen önemi yüksek seviyelere ulaştırmaktır. Tüm sektörleri ilgilendiren sağlık konusunda yerel yönetimleri çok özel bir rolü vardır. Yerel yönetimler bireylerin sağlığını ve esenliğini hem koruyacak hem de iyileştirecek bir liderlik gücüne sahiptir.

Sağlıklı Şehirler hareketi sağlık alanında kapsamlı ve sistematik politika ve planlar geliştirmektedir; bu kapsamda özellikle aşağıdakiler vurgulanmaktadır:

•Sağlık ve kentsel yoksulluk alanında eşitsizliklerin giderilmesi

•Hassas grupların ihtiyaçlarının karşılanması

•Katılımcı yönetim

•Sağlığın sosyal, ekonomik ve çevresel belirleyicilerinin saptanması.

Sağlık sadece sağlık sektörüyle alakalı değildir. Sağlığın içerisine ekonomi, yenileme ve kentsel kalkınma da girmektedir. Sağlıklı şehir yaklaşımı sağ-

lığı, şehirlerin politik ve sosyal gündemlerinin en üstüne yerleştirmeye ve yerelde halk sağlığı için kuvvetli bir destek oluşturmaya odaklanmaktadır. Sağlığın belirleyicileri üzerinde çalışırken eşitlik, katılımcı yönetim ve desteği ve sektörler arası işbirliğiyle birlikte çalışmayı güçlü bir şekilde vurgulamaktadır.

Bu yaklaşımın başarılı bir şekilde uygulanması için sağlık ve yaşam koşulları ile alakalı tüm alanlara değinebilecek yenilikçi eylemlere girişmek ve Avrupa ve ötesinde bulunan birçok şehrin ağ çalışmaları yoluyla birlikte çalışması gerekmektedir. Bu yüzden;

•Belirgin politik taahhüt;

•Liderlik;

•Kurumsal değişim ve

•Sektörler arası ortaklıklara ihtiyaç duyulmaktadır.

Sağlıklı bir şehir, elde edilen sonuçlarıyla değil kullandığı süreç ile tanımlanır.

•Sağlıklı bir şehir, belli bir sağlık seviyesine ulaşmış şehir anlamına gelmemektedir.

•Sağlıklı bir şehir, sağlık konusunda bilinçli olan ve sağlığı iyileştirmeye çalışan bir şehirdir. Bu yüzden, sağlık alanındaki göstergeler ne olursa olsun her şehir sağlıklı olabilir.

•Bir şehrin sağlıklı bir şehir olabilmesi için şunlar gereklidir: Kendisini sağlığı iyileştirmeye adanması ve bu hedefi gerçekleştirmek için bir süreç ve yapı oluşturması.

•Sağlıklı bir şehir, sürekli olarak fiziksel ve sosyal çevreyi geliştiren ve kaynaklarını insanların hayata dair

tüm fonksiyonlarını yerine getirmesi konusunda en iyi potansiyele ulaşmasını destekleyen bir şehirdir.

•DSÖ Avrupa Bölgesi'nde sağlıklı bir şehir için temel bir model önerilmektedir.

Neden şehir sağlık profili?

DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı çalışmalarının iki önemli aşaması bulunmaktadır bunlar sağlıklı şehir profillerinin ve şehir sağlık gelişim planlarının hazırlanmasıdır.

Şehirlerin, DSÖ Sağlıklı Şehirleri Projesi içerisinde gerçekleştirdiği ilk çalışmalardan birisi kapsamlı şehir sağlık profillerinin oluşturulmasıdır. Şehir sağlık profilleri şehrin nüfusunun sağlık durumunu tanımlayan halk sağlığı raporlarıdır ve içerisinde sağlık ve sağlığın belirleyicileri hakkında önemli bilgiler ve bu bilgilere dayanan analiz ve yorumlar bulunmaktadır.

Profiller genellikle, halk sağlığını tanımlamak için sağlık göstergelerinden yararlanır ve şehirde insan sağlığını etkileyen yaşam tarzı, çevresel veya sosyal faktörler hakkında bilgiler sunar.

Şehir sağlık profilleri bir çalışmanın sonu değildir, bunun yerine sağlığın geliştirilmesi ve sağlıklı bir şehir hedefine ulaşılması yolunda kullanılacak araçlardır.

Bir şehir sağlık profili;

•Şehirle ilgili sağlık bilgilerini özetlemeli,

•Şehirdeki sağlık, sağlığı geliştiren ve sağlığı etkileyen konularını tanımlamalı,

•Sağlıkla ilgili olarak elde edilecek hedefleri belirlemeli,

•Sağlığı etkileyen konular hakkında halka, politikacılara, profesyonellere

ve karar vericilere kolayca anlaşılabilir şekilde bilgi vermeli

•Şehirde yaşayanların sağlığı ile ilgili doğru, güncel, tarafsız ve bağımsız bilgilerden oluşmalı,

•Bilgiler grafik ve haritalarla ifade edilerek yorumlanmalı,

•Katılımcı bir süreç ile hazırlanmalı,

•Sağlık alanındaki eşitsizliklere ve hassas gruplara odaklanmalı

•Yerele özgü olmakla birlikte ulusal çalışmalarla da uyumlu olmalı,

•Sağlığın sosyal belirleyicilerine odaklanmalı,

•İzleme ve değerlendirme yapılmasına olanak sağlayan göstergelerden oluşmalı,

•Herkes için anlaşılabilir olmalı

•Daha önceki yıllarla karşılaştırma yapılmalı

•Kentin ülke geneliyle kıyaslanması sağlanmalı

•Kent içinde sağlığın sosyal belirleyicileriyle ilgili değişimi yansıtmalı

•Yerel toplumun şehirdeki sağlıkla ilgili konularda görüşlerini içermelidir.

Bir şehrin sağlık profiline ilişkin kesin bir tarif yoktur. Her şehir kendi profilini, yapısına uygun olarak kendi oluşturmalıdır. Tüm profiller nüfusa ilişkin temel bilgiler ve hayati istatistikleri içermelidir. Şehir Sağlık Profillerinde; yerel şartlara bağlı olarak değişiklik göstermekle birlikte ulaşım, yol güvenliği, çevre kalitesi, sosyal hizmetler, konut, kentsel planlama, yeşil alanlar, suç ve suç korkusu gibi sağlığın sosyal belirleyicileri; stratejik etkileri, sağlık etkileri, eşitlik üzerindeki etkileri bakımından değerlendirilmelidir.

Şehir sağlık profillerinde ele alınması gereken konular:

•Genel Sağlık Durumu

•Yaşam Biçimleri

•Yaşam Koşullarının Özellikleri

•Sosyo-ekonomik Koşullar

•Fiziksel Çevre Özellikleri

•Tüm Alanlarda Eşitsizlikler

•Sosyal Çevre Özellikleri

•Halk sağlığı politikaları ve uygulamaları

Şehir sağlık profilleri sağlığın sosyal belirleyicileriyle ilgili belirlenen göstergeler ışığında mevcut durumu bize yansıtır, sağlık alanındaki hizmetlerin geliştirilmesi ve sağlık alanındaki eşitsizliklerin giderilmesi için yerel yönetimlere fırsatlar sunar. Aynı zamanda halkın farkındalığını arttırarak, sağlık alanındaki hizmetlerin arttırılması için politik taahhütlerin geliştirilmesini teşvik eder. Şehirler arasında sağlık ve sağlığın sosyal belirleyicilerinin karşılaştırmasını yapma imkanı verir. Şehirdeki sağlığın geliştirilmesi için stratejiler ve müdahale programlarını içeren şehir sağlık planlarının geliştirilmesi için veri sağlar.

Bursa Büyükşehir Belediyesi Şehir Sağlık Profili Deneyimi

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Sağlıklı Şehirler Projesine 2000 yılında III. Fazda katılmış, 98'i Avrupa'da olmak üzere dünyanın çok sayıda kentinde yerel düzeyde küresel bir halk sağlığı hareketi olarak insan sağlığına verdiği önemi göstermiş ve 2005 yılında Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin kuruluşunda görev alarak Türkiye'deki diğer kentler için de teşvik edici ve destekleyici rol üstlenmiştir.

Şehir Sağlık Profili bir yandan Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın üyelik şartlarından birisi olduğundan diğer yandan da Bursa'da yaşayanların sağlığı ile ilgili olarak doğru, güncel ve tarafsız bilgiler sunma ve Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne bir yol haritası oluşturma potansiyeli vadettiğinden

gerekli görülmüş ve 4 tane şehir sağlık profili hazırlanmıştır.

Bu kapsamda her faz döneminde şehir sağlık profilleri hazırlanarak, temel sağlık göstergeleri izlenmiş ve sağlık alanındaki eşitsizliklerin giderilmesine yönelik yol haritası oluşturularak bu çerçevede Belediye çalışmalarına yön verilmiştir.

Farklı yıllarda hazırlanan şehir sağlık profillerinde belirlenen göstergelerin karşılaştırılması; Bursa Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere kurumların yapmış olduğu çalışmaların izlenerek etkinliğinin değerlendirilmesine imkan sunmuştur.

1999 yılında hazırlanan ilk profilin ardından 2005, 2009, 2011 ve 2014 senelerinde şehir sağlık profilleri güncellenmiştir veya değişen şart ve ihtiyaçlara uygun olarak farklı kapsamlarla yeniden hazırlanmıştır.

Şehir Sağlık profiline hazırlanması sürecinde aşağıda belirtilen yol haritası izlenmiştir.

1.Proje ekibinin oluşturulması

2.Literatür araştırması yapılması

•Şehir sağlık profili nedir? Nasıl Hazırlanır? Hazırlanan profillerin incelenmesi

•Benzer nitelikteki rapor ve belgelerin incelenmesi

3.Bursa'ya ait sağlığın sosyal belirleyicilerinin tespit edilmesi

4.Göstergelerin belirlenmesi

5.Göstergelerle ilgili verilerin toplanabileceği paydaş listesinin oluşturulması

6.Paydaşların bilgilendirilmesi (toplantı yapılarak ve/veya yazışma yoluyla)

7.Medikal sağlık boyutuyla ilgili bilgilerin toplanması için İl Sağlık Müdürlüğü ile protokol yapılması

8.Göstergelerle ilgili verilerin toplanması

•Kurumlarla ve belediyenin ilgili birimleriyle yazışma ve/veya birebir görüşmeler yapılması

•TÜİK verilerine ulaşılması

•İnternet araştırması

9.Verilerin tutarlılık, geçerlilik ve yeterlilik açısından analiz edilmesi

10.Verilerin belirli başlıklar altında düzenlenmesi ve harita, tablo ve grafik yoluyla görsel hale getirilmesi

11.Verilerin yorumlanması (bu aşamada uzman desteği alınması)

•Verilerdeki değişimin analizi yapılan hizmetlerle verilerin karşılaştırması, farklı verilerin çapraz değerlendirmesi, yerel ve ulusal planlarla uyum)

12.Tasarım, baskı ve dağıtım

Bursa Şehir Sağlık profiline hazırlanması aşamasında aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınarak kenti temsil edecek ve politik taahhütlerle uyum sağlayacak halkın anlayabileceği bir profil çalışması gerçekleştirilmiştir.

•Yönetime doğru bilgilerin sunulacak desteklerinin alınması

•Proje ekibinin farklı uzmanlıklara sahip kişilerden oluşması, üniversite ile işbirliği geliştirilmesi

•Diğer profil örneklerindeki güçlü yönlerden faydalanılması,

•Bursa'ya özgü göstergelerin profil içerisine dahil edilmesi,

•Farklı sektörlerin katılımının sağlanması

•Profillerin birbirleriyle kıyaslanmasını sağlamak için standartlaştırılmış veri setlerinin kullanılması

Genel olarak değerlendirildiğinde Bursa Şehir Sağlık profillerinin hazırlanması sürecinde; verilerin temin edileceği kurumların beklenen ilgiyi göstermemesi, toplanan veriler arası tutarsızlıkların oluşması, ilçeler arası farklılıkları gösterecek yeterli veriye ulaşılamaması, bazı göstergelerle ilgili temin edilen verilerde sürekliliğin olmaması gibi sorunlarla karşılaşmıştır. Fakat;

Şehir Sağlık Profiline belirli periyotlarda güncellenmesi ile Bursa'da bu konuda kapasite gelişmiş, veri temin eden kurumlarda şehir sağlık profili için gerekli olan göstergelerle ilgili sürekli ölçüm ve izleme yapılması sağlanmış, Profilin en önemli aşamasını oluşturan veri toplama aşaması için gerekli süre kısalmış, teknolojinin de gelişmesiyle birlikte dijital ortamda bilgi paylaşılması ile veriye daha kolay ulaşım imkanı oluşmuştur.

Sağlıklı Şehirler Projesinin 6. Fazı kapsamında 2014 yılında hazırlanan Bursa Şehir Sağlık Profili; ulaşımdan çevreye, sosyal hizmetlerden eğitime kadar birçok konuda Bursa'yla ilgili verileri ve ilçeler arası farklılıkları ortaya koymuş ve insanlara daha sağlıklı bir yaşam sunmak adına yapılacak çalışmalar için bir altyapı oluşturmuştur. Profilde sağlığın sosyal belirleyicileri olarak nüfus yapısı ve demografik eğilimler, konut ve barınma koşulları, kentsel ekonominin sağlığı, sosyal hizmetler ve donatılar, ulaşım, çevre ve ekosistemlerin sürdürülebilirliği, yönetim ve katılım sektörleri belirlenmiştir. Bu sektörlerle ilgili yerel ve ulusal raporlar incelenmiş ve kurumlara yazışmalar yapılmıştır. Medikal sağlık konularında İl Sağlık Müdürlüğü ile protokol yapılmıştır. Bu protokol vesilesi ile İl Sağlık Müdürlüğü istatistiki veri tabanına şehir sağlık profili için gerekli olabilecek göstergeleri dahil etmiş ve bu göstergelerle ilgili sürekli bir izleme sağlamıştır.

Raporda özellikle ilçeler arası farklılıklar ortaya çıkarılmış ve haritalarla ifade edilmiştir. Profilin hazırlık ve bitiş aşamasında paydaşlarla toplantı yapılmış özellikle katılımcılığın sağlanması dikkate alınmıştır.

Profil çalışması kapsamında elde edilen veriler İstanbul Teknik Üniversitesi uzmanlarınca yorumlanmış ve geleceğe yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

Bursa Büyükşehir Belediyesi şehir sağlık profilinde yapılan tespitler doğrultusunda; kentsel dönüşüm projeleri ile kentin çöküntü bölgelerinin sağlıklılaştırılması, Yeşil Bursa kimliğini güçlendirmek amacıyla yeşil alan, spor alanları ve rekreasyon alanlarının oluşturulması, Bursa sahil bandının tekrar düzenlenmesi, çevreci ulaşım alternatiflerinin arttırılması, trafik ve yol düzenlemeleri, tarihi ve kültürel mirası koruma ve yaşatma projeleri, entegre atık yönetimi, sanayi envanteri, hava kirliliği ile mücadele çalışmaları, yerel düzeyde katılımcı demokratik yönetişimin geliştirilmesi amaçlı Kent Konseyi uygulamalarıyla Sağlıklı Şehirler Projesinde aktif rol alarak sağlık alanında eşitliği, kentsel yönetim ve planlamanın tam merkezine yerleştirmiştir.

DİPNOTLAR ve KAYNAKLAR

<http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environmental-health/urban-health/activities/healthy-cities/who-european-healthy-cities-network/how-new-cities-can-get-started/city-health-profiles>,

<http://www.skb.org.tr/dunya-saglik-orgutu-avrupa-saglikli-sehirler-agi/>,

1. Şehir Sağlığı Profilleri Şehrinizdeki Sağlık Göstergelerinin Rapor Edilmesi, Sağlık Bakanlığı

2. Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Kasım 2001

3. Bursa Şehir Sağlık Profili, Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2014

4. Twenty steps for developing a Healthy Cities Project (Sağlıklı Şehirler Projesinin geliştirilmesi için yirmi aşama): <http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environmental-health/urban-health/publications/1997/twenty-steps-for-developing-a-healthy-cities-project>

5. City planning for health and sustainable development (Sürdürülebilir kalkınma için şehir planlaması): <http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environmental-health/urban-health/publications/1997/city-planning-for-health-and-sustainable-development>

6. City health profiles: a review of progress (Şehir sağlık profilleri: sağlanan ilerleme): <http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environmental-health/urban-health/publications/1998/city-health-profiles-a-review-of-progress>

7. City health profiles: how to report on health in your city (Şehir Sağlık Profilleri: şehrinizin sağlığı ile ilgili nasıl rapor vereceksiniz): <http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environmental-health/urban-health/publications/1998/city-health-profiles-how-to-report-on-health-in-your-city/> (Sağlık Bakanlığı Tarafından Yapılan Türkçe Tercümesi: <http://www.saglik.gov.tr/extras/dokuman/ssprofil.pdf>)

Dr. Ethem TORUNOĞLU

Çankaya Belediyesi Dış İlişkiler Müdürü
Sağlıklı Kent Proje Koordinatörü

Hande AYDIN GÖYMEN

Uzman, Çankaya Belediyesi Dış İlişkiler Müdürlüğü Sağlıklı Kent Proje Koordinatör. Yrd.

Dr. Nilay OĞULTÜRK

Sosyal Hizmet Uzmanı, Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü
Çankaya Sağlıklı Kent Proje Ofisi

Sağlıklı kent, mutlu kent...

Herkes İçin Sağlık, Sağlıkta Eşitlik ve Yaşanabilir Sağlıklı Çevreler...

Bir Yerel Yönetim Deneyimi: Çankaya Sağlıklı Kent Projesi

Tarihsel Arka Plan

Sağlıklı bir kent için, çevre ve doğal varlıkların korunması, kentsel ortamın sağlıklı ve yaşanabilir bir şekilde planlanması artık günümüz dünyasında kabul gören evrensel bir değer olmakla birlikte yaşadıklarımız ve yüz yüze kaldığımız yaşam ortamları durumun teoride öngörüldüğünden farklı olduğunu ortaya koymaktadır. “Koruma” kavramının geçmişi çok eski devirlere dayanmakla birlikte, çağdaş korumanın kuramsal temelleri 20. yüzyılda atılmış, İkinci Dünya Savaşı sonrasında dönemde Avrupa’da kentsel koruma çabaları ve halk sağlığı ile ilgili projeler hız kazanmıştır.

7 Nisan 1948 tarihinde, Birleşmiş Milletler bünyesinde süren çalışmalar belirli bir olgunluğa eriştiğinde, o dönem Yugoslavya adına süreçte yer alan halk sağlığı bilim dalının önemli isimlerinden Prof. Dr. Andrija Stampar başkanlığındaki komisyon Dünya Sağlık Örgütü’nün kuruluşunu gerçekleştirmiştir.

Kentsel koruma, sağlıklı yaşam ortamları kavramlarının yanına 1978 yılında “Almaata Bildirisi” ile yeni bir bakış açısı daha eklenmiştir. Halkların Temel Sağlık Bildirgesi olarak da bilinen bu belge, sağlık hakkını ulusların temel insan hakkı olarak benimsemesi gereği üzerine şekillenmiştir. Buradan hareketle, kent sağlığı ve halk sağlığı alanındaki çabalar ve arayışlar Atina Konferansı’ndan Almaata Bildirgesi’ne kadar geçen süreçte yaşam ortamlarının, kentlerin

ve kırsal yerleşim bölgelerinin yaşam kalitesini artırmaya dönük arayış ve politikalar güçlenerek sürmüştür yorumunu yapabiliriz.

Sonuç olarak, DSÖ sağlıklı kent olgusu ile ilgili proje ve programları temel çalışma alanları içerisine alarak, kendi bünyesinde merkezler ve ağlar oluşturmuştur. DSÖ Avrupa Sağlıklı Kentler Ağı tarafından düzenlenen konferanslar ve bu alanda yapılan proje ve çalışmalar, üye kentlerin kentleşme ve sağlık sorunlarının çözümünde yol gösterici bir işleve sahip olmuştur. Sağlıklı Kentler Belfast Deklarasyonu (2003), Sağlıklı Kent Hareketi’nin 15. yılında, “yerel eylemin gücü” başlığı ile sağlık alanında ve sürdürülebilir kalkınmada “kent liderliğinin” ve katılımın önemi üzerinde yoğunlaşmıştır. 2014 yılında düzenlenen ve sağlıklı kentler hareketinin 25. yılına tekabül eden DSÖ Sağlıklı Kentler Atina Konferansı ve bu konferansın sonrasında yayınlanan Atina Bildirgesi’nde ise “herkes için sağlık ve sağlıkta eşitlik” kavramlarının politik bir strateji olarak benimsenmesi üzerinde durulmuştur.

Bu noktada, bir başka milat ya da dönemeç 1972 Stockholm “Çevre ve İnsan” Konferansı olmuştur. Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen ilk uluslararası çevre konferansı olan Stockholm Konferansı, çevre sorunlarının nedenleri üzerine yoğunlaşan, çevre hakkı ve sürdürülebilir kalkınmanın nüveleri üzerine kafa yoran bir yaklaşımı ortaya koymuştur.

Çevre sorunlarının küresel bir nitelik taşıması, çevre koruma politikalarının ve sorunun çözümüne yönelik arayışların da küresel olması gerçeğini ortaya çıkarmıştır.

Böylece, çevre olgusu yerel olmaktan çıkarak, giderek ulusal ve uluslararası politikaların konusu olmaya başlamıştır.

Çankaya Belediyesi Sağlıklı Kent Projesi ile ilgili Tarihsel Süreç

Çankaya Belediyesi, Sağlıklı Kentler Projesi ile ilgili çalışmalara ilk olarak 1994 yılında, dönemin Belediye Başkanı Doğan Taşdelen'in, Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü Ankara Ofisi ile kurduğu ikili ilişkilerle başlamıştır.

Bu projeye dahil olmanın temelinde "Herkes İçin Sağlık" ilkelerinin benimsenmesi ve bu ilkelerin Çankaya Belediyesi içerisinde uygulanması vardır.

09.09.1994 yılındaki Belediye Meclis Kararı ile Çankaya Belediyesi'nin Sağlıklı Kentler Projesi'ne katılım süreci yasallaşmıştır.

Bu sürecin başlamasından ibaren, Çankaya Belediyesi sağlık, çevre, eğitim, kültür ve spor gibi çeşitli başlıklar altında projeler üretmiş ve hayata geçirmiştir. Ancak, Türkiye genelinde yaşanan ekonomik sıkıntılardan Çankaya Belediyesi de etkilenmiş ve zaman zaman yapılması düşünülen projeler ertelenmek durumunda kalmıştır.

Çankaya Belediyesi, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölge Ofisi'nin eşgüdümünde süren "Sağlıklı Kentler Projesi"ne 2004 yılında Türkiye'den üye olmuş öncü belediyelerden biridir. Çankaya Sağlıklı Kent Projesi kapsamında, DSÖ'nün belirlediği politika, ilke ve programlar, Belediyemizde "sosyal belediyecilik" uygulamaları olarak hayata geçirilmektedir.

Sağlıklı Kentler Projesi, bugün Avrupa'da 30 ülkede 1400'den fazla kentin üye olduğu bir platform haline gelmiştir. Projenin uluslararası ilişkiler açısından taşıdığı önem ve öncelik yanında, Çankaya'nın sağlıklı ve yaşanabilir bir kent olma sürecinde, kente dair sorunların (planlama, imar, yeşil alan, sağlık, yoksulluk, eşitsizlik vb.) belirlenen ilkeler ve planlama kararları dâhilinde halkın katılımı ile çözüme kavuşturulması da ayrı bir önem taşımaktadır.

Belediyemiz kent sağlığı ve halk sağlığı alanında, çevre koruma alanındaki faaliyetlerinde, başta belediyeler olmak üzere değişik kurumlarla bilgi ve deneyim paylaşımını anlamlı ve önemli bulmaktadır. Çankaya Belediyesi'nin 2004 yılında "Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin (SKB) kurucu üyeleri arasında yer alması da bu politikanın bir

yansımasıdır. Ayrıca, Belediyemizin yürüttüğü projelerde, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile oluşturulan işbirliği, dayanışma ve katılımcı anlayış öncelikli çalışma aksıdır. Bu arada, Belediyemiz, Sağlıklı Kentler Birliği'nin üye belediyeler arasında düzenlediği "Kent ve Sağlık" alanındaki en iyi proje ve uygulamalar alanındaki yarışmalarda da dereceler kazanmıştır. SKB tarafından, Belediyemiz çalışmaları değişik zamanlarda ödüllere layık görülmüştür. 2006 yılında "Çengel Cafe Projesi", 2012 yılında "Ahşap Oyuncak Atölyesi/ ÇAÇOY Projesi", 2015 yılında "Biyolojik Gölet Projesi" ve 2016 yılında "Sokak Toplayıcılarının Sisteme Entegre Edilmesi Projesi" Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ödülleri ile taçlanmıştır.

Belediyemiz Dış İlişkiler Müdürlüğü'nce sekreteryası yürütülen projede, 2002 tarihinden beri üyelikle ilgili görev ve sorumluluklar eksiksiz yerine getirilmiştir. Belediyemizin, 6. Faz'a üye olabilmesi için ilk olarak 25.11.2014 tarihinde Belediye Başkanımız Sn. Alper Taşdelen "Niyet Mektubunu" kaleme alarak, ana hatlarıyla şu konulara değinmiştir;

"Çankaya Belediyesi, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölge Ofisi'nin eşgüdümünde süren "Sağlıklı Kentler Projesine" 2002 yılında Türkiye'den üye olmuş öncü belediyelerden biridir. Çankaya Sağlıklı Kent Projesi kapsamında, DSÖ'nün belirlediği politika, ilke ve programlar, Belediyemizde "sosyal belediyecilik" uygulamaları olarak, "yeni nesil belediyecilik" programının bir parçası olarak hayata geçirilmektedir.

Belediyemiz, sağlık ve sosyal hizmet politikalarının geliştirilip yaygınlaştırılmasını, böylece insanların daha sağlıklı, güvenilir ve mutlu bir çevrede yaşamalarını hedeflemektedir

Çankaya Belediyesi, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Sağlıklı Kentler Ağına üye bir belediye olarak, kentsel hizmetlerde "herkes için sağlık" temel politikasını benimsemiştir. Bu noktada, Belediyemiz değişik kurumlarla, yerel yönetimler ortamında bilgi ve deneyim paylaşımını anlamlı ve önemli bulmaktadır. Çankaya Belediyesi'nin "Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin" kurucu üyeleri arasında yer alması da bu politikanın bir yansımasıdır. Ayrıca, Belediyemizin yürüttüğü projelerde, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile oluşturulan işbirliği, dayanışma ve katılımcı anlayış öncelikli çalışma aksıdır.

Çankaya Belediyesi, DSÖ'nün "Sağlıklı Şehirler Projesine" yeni dönemde de etkin bir şekilde katılmayı, bu bağlamda 6. Faz olarak adlandırılan bu dönemin, belirlenecek olan temel politikalarını, program ve projelerini takip etmeyi, DSÖ ortamında diğer kentlerle işbirliği ve dayanışmayı geliştirmeyi taahhüt eder.

Buradan hareketle, Belediyemizce, yerel ölçekte sağlıklı yaşam, dayanışmacı sosyal çevre ve kent ortamında sağlıklı çevre koşullarının oluşturulması ana temalarında çalışmaların ele alınması hedeflenecektir.

Bu kapsamda, Çankaya Belediyesi, bir önceki dönemde de olduğu gibi,

6. Faz (2014-2018) süresince de, DSÖ Sağlıklı Kentler Ağı'na üyeliğin koşullarını yerine getirmeye hazır olduğunu belirtmek ister.

Çankaya Belediyesi Sağlıklı Kent Proje Ofisi'nin kurumsal yapısının güçlendirilmesi, Proje Koordinatörü'nün görev ve yetkilerinin bu kapsamda, (daha önceki döneme benzer şekilde) tanımlanması, DSÖ'nün belirlediği yıllık üyelik aidatlarının ödenmesi ve DSÖ'nün yıllık zirve toplantılarına, çalışma grubu toplantılarına ve atölye çalışmalarına etkin katılım sağlanması, tarafımızca öncelikli ve önemle ele alınacak hususlardır."

Çankaya'da Sağlıklı Bir Dönüşüm ve Değişim...

Çankaya Belediyesi, DSÖ'nün belirlediği politika, ilke ve yaklaşımları, "yeni nesil belediyecilik" programının bir parçası olarak hayata geçirmektedir.

Belediyemiz, sağlık ve sosyal hizmet politikalarının geliştirilip yaygınlaştırılmasını, böylece insanların daha sağlıklı, güvenilir ve mutlu bir çevrede yaşamalarını hedeflemektedir.

Çankaya Sağlıklı Kent Proje Ofisinin temel görev ve sorumluluk alanı, Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı'nın hayata geçirilmesi yönünde temel ilke ve önceliklerin ilgili Belediye birimlerince uygulamasını sağlamaktır.

Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı, Dünya Sağlık Örgütü'nün temel aldığı Çankaya Kent Profili ve Sağlıklı Kentler Göstergeleri çerçevesinde değerlendirilerek öncelikli konuların ve sorunların belirlenmesi için hazırlanmış bir kılavuz planıdır. Bu plan, bir anlamda hizmet ve proje öncelikleri ortaya koymaktadır. Belediyemizin çaba ve çalışmaları son tahlilde, "kentnin sağlığını ölçme" yönündeki arayışlar olarak görülebilir.

Bu noktada; başta, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü ve Çevre Müdürlüğü olmak üzere ilgili birimlerle eşgüdüm içinde yapılan faaliyetlerin "Kent Sağlık Gelişim Planı" hedefleri ile uyumunun sağlanması amaçlanmaktadır.

Yeni Nesil Belediyecilik ve Herkes İçin Sağlık

Çankaya Belediyesi "Yeni Nesil Belediyecilik" olarak adlandırılan bir programı temel alan proje ve çalışmaları hayata geçirmektedir. Bu programın temel aksı;

- Kamu ve toplum yararını ve çıkarını ilke olarak benimsemek,
- Kamu kaynaklarını etkin ve etkili kullanmak,
- Çağdaş teknolojiden faydalanmak,
- Şeffaflık, hesap verilebilirlik ve katılımcılık temeline dayanan yerel yönetim olarak tarif edilebilir.

Çankaya Belediyesi, proje ve çalışmalarıyla kenti insan, canlı ve doğa merkezli bir dönüşüme tabi tutmak ve "Tek Çankaya" yaratarak her bölgeye, her insana eşit hizmet götürmeyi hedeflemektedir.

Bu bağlamda, “DSÖ Sağlık Hedef 2020” temel politika belgesinin de bir gereği olarak, Çankaya Sağlıklı Kent Projesi’nin genel yaklaşımları doğrultusunda, çabalar ve çalışmalar sürmektedir. Bu çalışmalar genel olarak sorunun tarafları ile bir araya gelmeyi, Belediyemizin ilgili proje/uygulama birimi ile birlikte ve eş-güdüm içinde sürece dair ortak akıl ve proje geliştirme eksenli çalışmaları kapsamaktadır.

Belediyemizin sağlık alanında proje ve uygulamaları ile sosyal hizmetler alanındaki proje ve uygulamaları, bir bütünlük içinde ele alınmaktadır. Tüm bu çalışmaların ana aksını oluşturan yaklaşım, “herkes için sağlık ve sağlıkta eşitlik” anlayışıdır. Bu anlayış, uygulamada “Çankaya Halk Sağlığı Merkezi’nin kurulmasını da beraberinde getirmiştir. 2015 yılında hizmete giren, “Çankaya Halk Sağlığı Merkezi” öncelikle, dezavantajlı gruplara ve toplumun alt gelir grubundaki kişilere “birinci basamak sağlık hizmeti vermeyi” amaçlamıştır. Çankaya Halk Sağlığı Merkezi, mültecilere, yoksullara, sağlık sigortası yoksunluğu çeken alt gelir grubundan vatandaşlara temel sağlık hizmetleri alanında danışmanlık vermeye ve sağlık hizmeti sunmaya çalışmaktadır. Ayrıca, bu merkez bünyesinde faaliyet gösteren Gönüllü Test ve Danışmanlık Birimi, toplumun farklı bir kesimine, seks işçilerine, LGBT bireylere de sağlık hizmeti vermeyi amaçlamıştır. Yine Çankaya Halk Sağlığı Merkezi ile birlikte, Ankara’nın yoksul kesimleri dış sağlığı ve bakımı ile ilgili hizmetleri parasız bir

şekilde alabilme imkânına erişmiştir. Sonuç olarak, DSÖ’nün temel politikalarından birini uygulamaya alan Çankaya Belediyesi, “Çankaya Halk Sağlığı Merkezi” ile birlikte “sağlıkta eşitlik” politikasını hayata geçirme olanağını bulmuştur.

Bu noktada, üzerinde durulması gereken bir diğer önemli alan, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalardır. Belediyemiz, uluslararası ölçütlerin bir gereği olarak; Gündüz Bakımevi, Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma Evi gibi sosyal hizmetlerin sunulması, kadın istihdamında ve yönetimde eşit temsiline sağlanması ve cinsiyete duyarlı bütçeleme gibi başlıkların tamamını karşılamıştır. “Eşitlik Eylem Planını” katılımcı bir sürecin sonunda hazırlayan Belediyemiz, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü’nün kurulması ile birlikte bu alanda çalışmalara ağırlık verecektir.

Bu çerçevede, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü’nün Evde Bakım Hizmetleri, Çocuk Psikolojik Danışma, Anne-Baba ve Çocuk Sağlığı ve Eğitimi, Hoş Geldin Bebek, Çankaya’nın Filizleri uygulamaları ile Çankaya Halk Sağlığı Merkezi’nde vatandaşlarımıza sunduğu hizmetler Çankaya Sağlıklı Kentler projesini doğrudan destekleyen hizmetlerdir. Ayrıca, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü’ne ait olan Çengel Cafe, ÇAÇOY ve Çengel Atölye projeleri sosyal rehabilitasyon alanında Belediyemizin dikkat çektiği ve alanında Sağlıklı Kentler Birliği tarafından ödüllendirilmiş projeleridir.

Bunların yanı sıra, Çankaya Sağlıklı Kentler Projesi kapsamında, Fen İşleri Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Veteriner İşleri Müdürlüğü ile Park ve Bahçeler Müdürlüğü sorumlulukları çerçevesinde projeler hayata geçirmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü’nün “Sağlık 2020” temel politika belgesinde işaret ettiği hususlar, yani herkes için sağlık, sağlık ve sosyal hizmet politikalarında eşitlik ve yaşam boyu sağlık yaklaşımı Belediyemiz proje ve uygulamalarının ana aksını oluşturmaktadır. Örneğin, Hoş Geldin Bebek Uygulaması, bir bebeğin annenin hamilelik döneminden başlayarak, çocukluk, gençlik ve ileri yaş dönemlerinde, yani yaşam boyu sağlıklı kent ortamında yaşamını sürdürmesinin sosyal ve ekonomik temellerin atılması açısından değerlidir. Evde Bakım Hizmeti, sosyal belediye-cilik uygulaması olarak, herkes için sağlık ve sağlıkta eşitlik politikasının yaşlılarımıza ve ihtiyaç sahibi engelli yurttaşlarımıza yönelik bir yönüdür. Ayrıca, çevre koruma ve sağlıklı kent planlaması açısından gündeme gelen çalışmalarımız ve uygulamalarımız ise küresel çevre sorunlarının çözümüne ışık tutabilecek örnekler olarak görülebilir. Yağmur Hasadı Projesi, Ekolojik Mahalle Projesi, Doğa Temelli Yaklaşımlar Projesi, Avrupa Bisiklet Meydan Okuması, Bitkisel Atık Yağların Toplanması ya da Biyolojik Gölet Projelerimiz iklim, çevre ve enerji politikaları açısından “sağlıklı çevre eşittir sağlıklı kent...” olarak özetlenebilecek bir stratejinin ürünüdür.

Çankaya Sağlıklı Kent Projesi, sağlıklı ve mutlu kentler için bir ön koşul olan, sağlık ve sosyal hizmet politikalarının geliştirilip yaygınlaştırılmasını, böylece insanların daha sağlıklı, güvenli ve mutlu bir çevrede yaşamalarını hedeflemektedir.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Üyeleri

	Abana Belediyesi / Kastamonu
Tel: 0366 564 11 65 Web: www.abana.bel.tr	
	Adalar Belediyesi / İstanbul
Tel: 0216 382 78 50 Web: www.adalar.bel.tr	
	Altınova Belediyesi / Yalova
Tel: 0226 461 29 40 Web: www.altinova.bel.tr	
	Akçadağ Belediyesi / Malatya
Tel: 0422 417 10 36 Web: www.akcadag.bel.tr	
	Amasra Belediyesi / Bartın
Tel: 0378 315 10 81 Web: www.amasra.bel.tr	
	Antalya Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0242 249 50 00 Web: www.antalya.bel.tr	
	Avanos Belediyesi / Nevşehir
Tel: 0384 511 40 64 Web: www.avanos.bel.tr	
	Aydın Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0256 226 63 52 Web: aydin.bel.tr	
	Balçova Belediyesi / İzmir
Tel: 0232 455 20 00 Web: www.balcova.bel.tr	
	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0266 239 15 10 Web: www.balikesir.bel.tr	
	Bandırma Belediyesi / Balıkesir
Tel: 0266 711 11 11 Web: www.bandirma-bld.gov.tr	
	Bayındır Belediyesi / İzmir
Tel: 0232 581 50 00 Web: www.bayindir.bel.tr	
	Beşiktaş Belediyesi / İstanbul
Tel: 0212 236 10 20 Web: www.besiktas.bel.tr	
	Bilecik Belediyesi
Tel: 0228 212 11 68 Web: www.bilecik.bel.tr	
	Burdur Belediyesi
Tel: 0248 233 53 90 Web: www.burdur-bld.gov.tr	
	Bursa Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0224 234 00 87 Web: www.bursa.bel.tr	
	Çankaya Belediyesi / Ankara
Tel: 0312 488 88 00 Web: www.cankaya.bel.tr	
	Darende Belediyesi / Malatya
Tel: 0422 615 25 00 Web: www.darende.bel.tr	
	Denizli Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0258 265 21 37 Web: www.denizli.bel.tr	
	Didim Belediyesi / Aydın
Tel: 0256 811 26 60 Web: www.didim.bel.tr	
	Dinar Belediyesi/ Afyon
Tel: 0272 353 60 53 Web: www.dinar.bel.tr	
	Edirne Belediyesi
Tel: 0284 213 91 40 Web: www.edirne.bel.tr	

	Erzurum Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0442 233 00 04 Web: www.erzurum.bel.tr	
	Gebze Belediyesi / Kocaeli
Tel: 0262 642 04 30 Web: www.gebze.bel.tr	
	Gölcük Belediyesi / Kocaeli
Tel: 0262 412 10 12 Web: www.golcuk.bel.tr	
	Hatay Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0326 214 91 90 Web: www.hatay.bel.tr	
	Isparta Belediyesi
Tel: 0246 211 61 61 Web: www.isparta.bel.tr	
	İnegöl Belediyesi / Bursa
Tel: 0224 715 10 10 Web: www.inegol.bel.tr	
	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0212 455 14 00 – 01 Web: www.ibb.gov.tr	
	İzmir Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0232 482 11 70 Web: www.izmir.bel.tr	
	Kadıköy Belediyesi / İstanbul
Tel: 0216 542 50 55 Web: www.kadikoy.bel.tr	
	Kadirli Belediyesi / Osmaniye
Tel: 0328 718 10 39 Web: www.kadirli.bel.tr	
	K. Maraş Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0344 223 50 72 Web: www.kahramanmaras.bel.tr	
	Karesi Belediyesi / Balıkesir
Tel: 0266 243 04 00 Web: www.karesi.bel.tr	
	Karşıyaka Belediyesi / İzmir
Tel: 0232 399 43 03 Web: www.karsiyaka.bel.tr	
	Kırıkkale Belediyesi
Tel: 0318 224 27 61 Web: www.kirikkale-bld.gov.tr	
	Kırşehir Belediyesi
Tel: 0386 213 44 85 Web: www.kirsehir.bel.tr	
	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0262 318 10 10 Web: www.kocaeli.bel.tr	
	Malkara Belediyesi /Tekirdağ
Tel: 0282 427 10 33 Web: www.malkara.bel.tr	
	Menteşe Belediyesi / Muğla
Tel: 0252 214 48 80 Web: www.mentese.bel.tr	
	Merkezefendi Belediyesi/ Denizli
Tel: 0258 265 38 88 Web: www.merkezefendi.bel.tr	
	Mersin Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0324 231 88 80 Web: www.mersin.bel.tr	
	Mezitli Belediyesi /Mersin
Tel: 0324 358 10 05 Web: www.mezitli.bel.tr	

	Mudanya Belediyesi / Bursa
Tel: 0224 544 16 50 Web: www.mudanya.bel.tr	
	Muğla Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0252 214 18 46 Web: www.mugla.bel.tr	
	Nilüfer Belediyesi / Bursa
Tel: 0224 441 16 03 Web: www.nilufer.bel.tr	
	Odunpazarı Belediyesi / Eskişehir
Tel: 0222 217 30 30 Web: www.odunpazari.bel.tr	
	Ordu Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0452 225 01 04 Web: www.ordu.bel.tr	
	Ortahisar Belediyesi
Tel: 0462 224 40 71 Web: www.trabzonortahisar.bel.tr	
	Osmancık Belediyesi / Çorum
Tel: 0364 611 43 23 Web: www.osmancik.bel.tr	
	Osmangazi Belediyesi / Bursa
Tel: 0224 270 70 70 Web: www.osmangazi.bel.tr	
	Osmaniye Belediyesi
Tel: 0328 440 00 80 Web: www.osmaniye-bld.gov.tr	
	Pamukkale Belediyesi / Denizli
Tel: 0 258 213 76 67 Web: www.pamukkale.bel.tr	
	Pendik Belediyesi / İstanbul
Tel: 0212 444 81 80 Web: www.pendik.bel.tr	
	Samsun Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0362 431 60 90 Web: www.samsun.bel.tr	
	Sandıklı Belediyesi/ Afyon
Tel: 0272 512 69 46 Web: www.sandikli.bel.tr	
	Serdivan Belediyesi / Sakarya
Tel: 0264 211 10 50 Web: www.serdivan.bel.tr	
	Tepebaşı Belediyesi / Eskişehir
Tel: 0222 320 54 54 Web: www.tepebasi.bel.tr	
	Toroslar Belediyesi / Mersin
Tel: 0324 322 72 00 Web: www.toroslar-bld.gov.tr	
	Trabzon Büyükşehir Belediyesi
Tel: 0462 322 46 01 Web: www.trabzon.bel.tr	
	Urla Belediyesi / İzmir
Tel: 0232 754 10 88 Web: www.urla.bel.tr	
	Ürgüp Belediyesi / Nevşehir
Tel: 0384 341 70 76 Web: www.urgup.bel.tr	
	Yalova Belediyesi
Tel: 0226 813 98 46 Web: www.yalova.bel.tr	
	Yenipazar Belediyesi / Aydın
Tel: 0256 361 30 04 Web: www.yenipazar.bel.tr	

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Ulusal Sağlıklı Şehirler Ağları

Kitap istekleriniz için: bilgi@skb.gov.tr

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

